

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมโครงการส่งเสริม
การผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม

นายจิรวิทย์ วงษ์จันทร์อุมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก

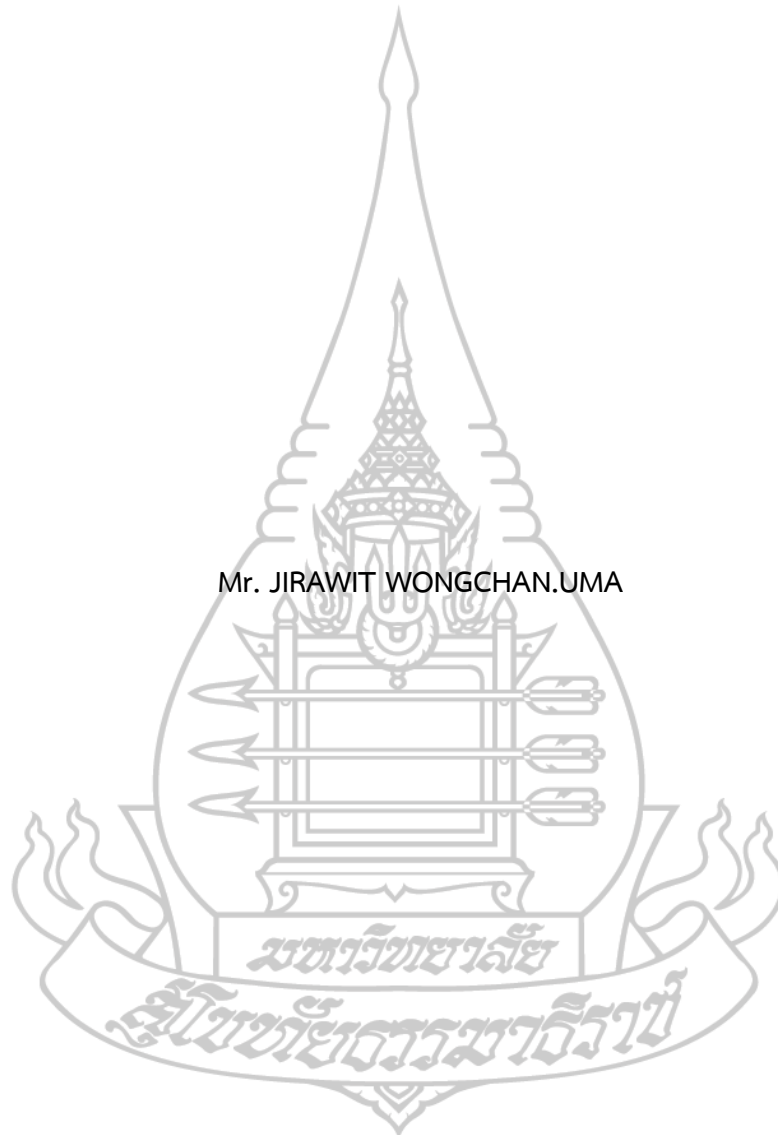
ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Factors Affecting the Needs in The Participation of Alternative Plants
Production Extension Project Training of Farmers in Nakhon Phanom
Province

Mr. JIRAWIT WONGCHAN.UMA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม

โครงการส่งเสริม

การผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม

ชื่อและนามสกุล

นายจิรวิทย์ วงษ์จันทร์อุมา

แขนงวิชา / วิชาเอก

ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชา

เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา

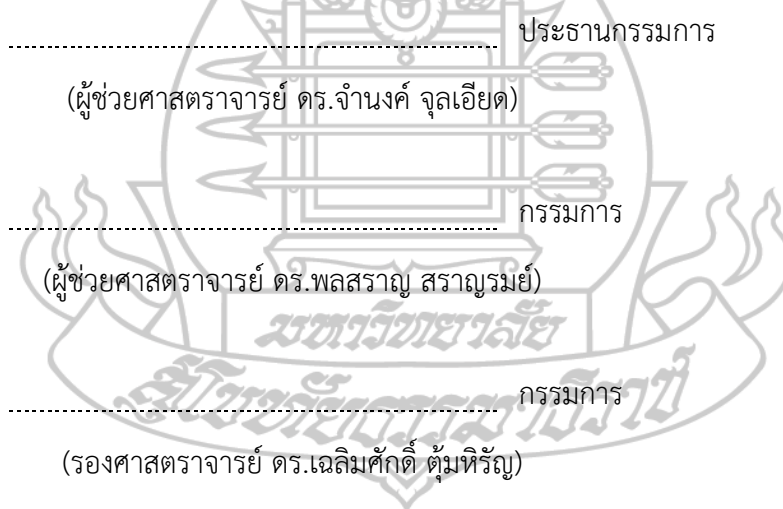
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

2. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ [พิมพ์วันที่สอบได้ผลผ่านที่นี่]

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริม

การผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม

ผู้วิจัย นายจิรวิทย์ วงษ์จันทร์อุมา รหัสนักศึกษา 2659001164

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรมย์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร 2) ความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก 3) ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกกับสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 360 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามาน ที่ระดับความคาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 131 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 61.8 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 50.42 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 16.55 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.47 คน จำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.94 คน รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 57,366.41 บาท พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 16.44 ไร่ ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยความต้องการที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ และ ปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า ตามลำดับ ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการ พบว่า ความพึงพอใจในการฝึกอบรมมีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายละเอียดของความพึงพอใจพบว่า ด้านวิทยากรเป็นประเด็นที่เกษตรกรพึงพอใจอันดับแรก ปัญหาของเกษตรกรในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นที่มีปัญหามากที่สุดคือ ปัญหาส่วนบุคคลในด้านการรับรู้และการเรียนรู้ ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า เกษตรกรมีความเห็นว่า ควรเพิ่มหลักสูตรการศึกษา งาน ณ แปลงของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ ความต้องการ, การฝึกอบรม, พืชทางเลือก

Thesis title: Factors Affecting the Needs in The Participation of Alternative Plants
Production Extension Project Training of Farmers in Nakhon Phanom Province

Researcher: Mr. JIRAWIT WONGCHAN.UMA; ID: 2659001164;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Assistant Professor Ponsaran Saranrom;(2) Associate Professor
Chalernsak Toomhirun ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general attributes, social conditions, economic conditions, and training acceptance conditions of farmers 2) needs and factors affecting the needs of farmers in the training participation of alternative plants production extension project 3) satisfaction of farmers toward the operation of alternative plants production extension project and 4) problems and suggestions of farmers in the training participation of alternative plants production extension project.

The population of this study was 360 farmers who participated in the training of alternative plants production extension project with Nakhon Phanom provincial office of agriculture in the fiscal year 2023. The sample size of 131 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07 through simple random sampling method. Data were collected by using questionnaires. Data were then analyzed by using statistics such as frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, correlation, and multiple regression analysis.

The results of the research found that 61.8% of farmers were female with the average age of 50.42 years old, completed high secondary school education, had the average experience in agricultural work of 16.55 years, had the average member in the household of 4.47 people, had the average labor of 2.94 people, earned the average income from agricultural sector of 57,366.41 Baht, and had the average agricultural area of 16.44 Rai. The needs of farmers in training participation, overall, at the high level. Top 3 factors needed that farmers emphasized on were such as living need factor, relationship need factor, and life advancement need factor, respectively. Factors affecting the needs of farmers in training project participation found that the satisfaction in the training affected the needs of farmers in training participation at statistically significant level of 0.01. When considering the details of the satisfaction, it revealed that the instructor aspect was the first in the rank that farmers most satisfied. Problems faced by farmers, overall, were at the low level. The most problematic aspect was the personal problems regarding perception and learning .Regarding the suggestions, it showed that farmers expressed the opinions that there should be the increase in the curriculum for field trip to the successful crops of farmers.

Keywords : Needs, training, alternative plant

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยที่ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลสรานู สรานูรมย์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม คือ รองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาชี้แนะ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ จุลเอียด ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้วิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นและเพื่อนร่วมงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนมทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเกษตรกรทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้การศึกษาครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนจากบิดา มารดา และพี่ชาย ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่ง ทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นายจิรวิทย์ วงษ์จันทร์อุมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	2
3. กรอบแนวคิดการวิจัย	3
4. สมมติฐานการวิจัย	3
5. ขอบเขตของการวิจัย.....	3
6. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
1. บริบทของจังหวัดนครพนม	7
2. โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก	11
3. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรม	14
4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ	18
5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร	25
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับ การฝึกอบรมของเกษตรกร.....	51
ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	60
ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	62
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการ ส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก	66
ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก	71
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
1. สรุปการวิจัย	75
2. อภิปรายผล	78
3. ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	85
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย	86
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	98
ภาคผนวก ค ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์.....	100
ภาคผนวก ง คำสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสอบถาม	113
ภาคผนวก จ ตารางผลการวิเคราะห์.....	120
ประวัติผู้วิจัย.....	132

สารบัญตาราง (ถ้ามี)

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ข้อมูลจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของเกษตรกร.....	52
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกร	55
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	56
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร.....	59
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลความต้องการของเกษตรกร.....	60
ตารางที่ 4.6 ข้อมูลความพึงพอใจของเกษตรกร.....	63
ตารางที่ 4.7 ข้อมูลปัญหาของเกษตรกร.....	66
ตารางที่ 4.8 ข้อมูลข้อเสนอแนะของเกษตรกร.....	69
ตารางที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบเพียร์สัน	72
ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการ.....	73

สารบัญรูปภาพ (ถ้ามี)

หน้า

ภาพที่ 2.1 ลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow’s Hierarchy of Need)..... 21

ภาพที่ 2.2 ลำดับความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ 21

ภาพที่ 2.3 การเปลี่ยนแปลงความต้องการของบุคคลในแต่ละระดับชั้น
ตามทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์..... 22

ภาพที่ 2.4 การเปรียบเทียบทฤษฎีการจูงใจของ Maslow และ Alderfer..... 24

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครพนม มีพื้นที่ประมาณ 3.47 ล้านไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่การเกษตร ประมาณ 2 ล้านไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 58.31 ของพื้นที่ทั้งหมด มีประชาชนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร กว่า 120,000 ครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี ยางพารา มันสำปะหลัง สับปะรด และลิ้นจี่ จากสำรวจข้อมูลผ่านระบบทะเบียนเกษตรกรในปี 2566 พบว่า จังหวัดนครพนมมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีประมาณ 1.48 ล้านไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม, 2566) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 74 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนครพนมมีการทำนาเป็นอาชีพหลัก

กรมส่งเสริมการเกษตร (2561) มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาภาคเกษตร โดยสนับสนุนการส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือก ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งที่มีแนวคิดในการสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการทำเกษตรเพื่อทดแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยเน้นการปรับโครงสร้างการผลิตข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) หรือพื้นที่ที่เหมาะสมน้อย (S3) ให้เป็นการทำการเกษตรทางเลือกใหม่ โดยอาศัยรูปแบบของการพัฒนาและส่งเสริมแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยงในด้านราคาผลผลิตตกต่ำและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในไร่นา ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้มากที่สุด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม เป็นหน่วยงานในระดับภูมิภาค ภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการวิเคราะห์และดำเนินการจัดทำแผนการพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดนครพนม จึงได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสให้เกษตรกรได้เรียนรู้การเพาะปลูกพืชอื่นในพื้นที่นา โดยเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะพร้าว น้ำหอม ทูเรียน และขนุน เพื่อทดแทนการปลูกข้าว แต่จากการติดตามผลการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ยังคงยึดติดกับการทำเกษตรตามวิถีเดิม กล่าวคือ เกษตรกรยังคงปลูกข้าวเหมือนเดิม ไม่มีการกระจายความเสี่ยง ทำให้เกษตรกรมีความเสี่ยง

ที่จะขาดทุน จากทั้งด้านผลผลิตที่ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงรุนแรงและคาดการณ์ยาก รวมถึงราคาที่มีความผันผวนสูง

ดังนั้นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเข้าร่วมโครงการ ความพึงพอใจ ปัญหา อุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะจากเกษตรกร จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการ อันจะนำมาซึ่งการจัดตั้งโครงการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ตรงตามความต้องการมากยิ่งขึ้น จากความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม จะช่วยทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและเชิงกว้างที่สามารถนำมาพัฒนาและออกแบบโครงการของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ตลอดจนนำผลของการศึกษาไปมุ่งใจให้เกษตรกรรายอื่นเข้าร่วมในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

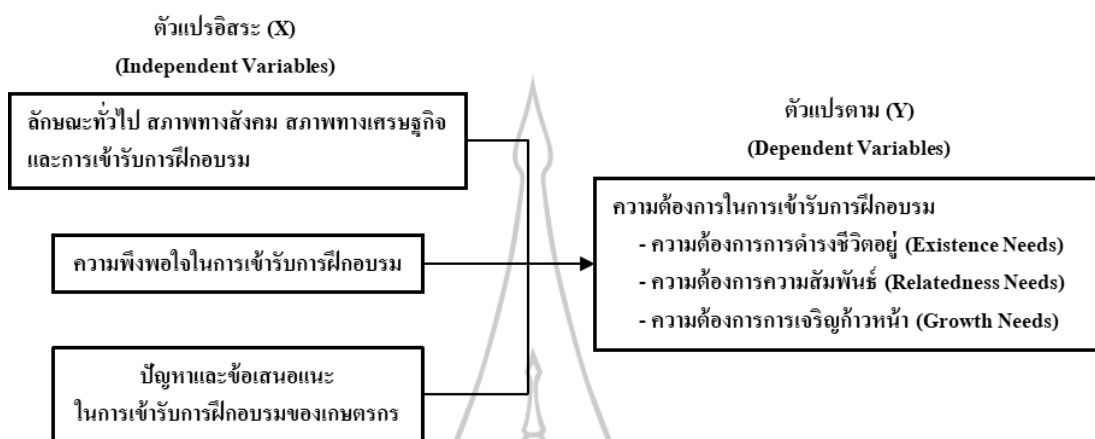
2.1 เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ จำนวน 1 ข้อ ดังนี้

ลักษณะทั่วไป สภาพทางเศรษฐกิจ และความพึงพอใจของเกษตรกร มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก มีขอบเขตการวิจัย จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ไว้ในประเด็น 4 ประเด็น คือ

- 1) ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรม
- 2) ความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม
- 3) ความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม
- 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเข้ารับการฝึกอบรม

5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยกำหนดประชากรในการศึกษา คือ เกษตรกรที่ลงทะเบียนเข้าร่วมการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 12 อำเภอ ของจังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น 360 ราย

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตจังหวัดนครพนม จำนวน 12 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองนครพนม อำเภอปลาปาก อำเภอท่าอุเทน อำเภอบ้านแพง อำเภอธาตุพนม อำเภอเรณูนคร อำเภอนาแก อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอนาทม และอำเภอวังยาง

5.4 ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยกำหนดช่วงระยะเวลาการศึกษาข้อมูลของประชากรที่เข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยกำหนดระยะเวลาการเตรียมการศึกษาวิจัย การดำเนินงานวิจัย การสรุปผลการวิจัย และการรายงานผลการวิจัย รวมเป็นระยะเวลา 10 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก มีนิยามศัพท์เฉพาะงานวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

6.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ลงทะเบียนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ซึ่งครอบคลุมเกษตรกรทั้ง 12 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองนครพนม อำเภอปลาปาก อำเภอท่าอุเทน อำเภอบ้านแพง อำเภอธาตุพนม อำเภอเรณูนคร อำเภอนาแก อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอนาทม และอำเภอวังยาง

6.2 โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก หมายถึง โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ซึ่งประกอบไปด้วยพืช 3 ชนิด ได้แก่ มะพร้าว น้ำหอม พุริศ และขนุน

6.3 ความต้องการ ประกอบด้วย ความต้องการด้านการดำรงชีวิตอยู่ ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการการเจริญก้าวหน้า

6.4 ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) หมายถึง ความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางความปลอดภัย โดยความต้องการทางร่างกายเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานหรือความต้องการขั้นแรกของมนุษย์และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต

6.5 ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) หมายถึง ความต้องการทางสังคม (Social Needs) และความต้องการด้านการเป็นเจ้าของ ความต้องการประเภทนี้เป็นความต้องการในลำดับถัดมา โดยเป็นความต้องการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคม และรวมถึงความต้องการการยอมรับ และการยกย่องจากตัวเองและบุคคลอื่น ความต้องการในระดับนี้เป็นความต้องการทางอำนาจ (Power) ความภูมิใจ (Prestige) สถานะ (Status) และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence)

6.6 ปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) หมายถึง ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) และความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-Actualization Needs) ความต้องการประเภทนี้เป็นความต้องการระดับสูงสุดของบุคคล บุคคลที่ถูกจูงใจด้วยความต้องการความสมหวังของชีวิตและความเจริญก้าวหน้าของชีวิต จะแสวงหางานที่ท้าทายความสามารถของพวกเขาเพื่อเติมส่วนที่ต้องการของตนเอง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับ การฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก จะทำให้ทราบถึงความต้องการของเกษตรกร ที่เข้ารับการฝึกอบรม รวมถึงความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการเข้ารับการฝึกอบรม อันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้วิจัยและผู้ศึกษางานวิจัยเล่มนี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

7.1 ด้านผู้วิจัย

เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการวางแผนการดำเนินงานโครงการให้เกิด ประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

7.2 ด้านประชากรเป้าหมาย

เพื่อเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการเกษตร ที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการผลิตทางการเกษตร ทำให้เกษตรกรสามารถพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้ดีขึ้น

7.3 ด้านหน่วยงาน

เพื่อเป็นประโยชน์แก่สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ในการนำข้อมูลผลการวิจัย มากำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการดำเนินงานการจัดโครงการฝึกอบรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน ในอนาคต

7.4 ด้านวิชาการ

เพื่อเป็นประโยชน์แก่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการ ในการเข้ารับการฝึกอบรม รวมถึงได้รับทราบปัญหา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนความพึงพอใจของเกษตรกร ที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจะเป็ประโยชน์และเป็นแนวทางต่อผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้สนใจ ในด้านนี้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 5 ประเด็น ดังนี้

1. บริบทของจังหวัดนครพนม
2. โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรม
4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ
5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของจังหวัดนครพนม

สำนักงานจังหวัดนครพนม (2567, น. 2-80) ได้อธิบายถึงบริบทในมิติด้านต่าง ๆ ของจังหวัดนครพนม ในแผนพัฒนาจังหวัดนครพนม (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ลักษณะทั่วไป

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนบน) ของประเทศไทย มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 740 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 5,529 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,474,437 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นแนวยาวตามฝั่งแม่น้ำโขงประมาณ 174 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดอำเภอเซกา และอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
ทิศตะวันออก	ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน
ทิศใต้	ติดอำเภอดงหลวง และอำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร
ทิศตะวันตก	ติดอำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย และอำเภอโพธิ์นาแก จังหวัดสกลนคร

1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดนครพนมอยู่ทางตอนบนของแอ่งโคราช ประกอบด้วยเทือกเขาที่ต่อเนื่องมาจากเทือกเขาภูพาน ซึ่งมีแนวต่อเนื่องมาจากเขตจังหวัดสกลนคร ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบลอนลาดเป็นส่วนใหญ่ ความสูงของพื้นที่โดยเฉลี่ยประมาณ 170 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยสภาพภูมิประเทศสามารถแบ่งอย่างกว้าง ๆ ได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) พื้นที่ภูเขาและเทือกเขา พบทางตอนบริเวณเหนือและตอนใต้ของจังหวัด 2) ที่ราบลอนลาดและที่ดอน เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด โดยส่วนใหญ่ใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมจำพวกพืชไร่ และ 3) พื้นที่ราบและที่ราบน้ำท่วมถึง ซึ่งเป็นพื้นที่ระหว่างลุ่มน้ำ

1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ประกอบด้วย

- 1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ย 25 - 35 องศาเซลเซียส และมีอุณหภูมิสูงสุดอยู่ระหว่าง 37 - 41 องศาเซลเซียส
- 2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคมของทุกปี ในบางส่วนของจังหวัดมีฝนตกชุก โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง
- 3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี อุณหภูมิเฉลี่ย 16 - 25 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ระหว่าง 8 - 15 องศาเซลเซียส โดยบางปีอุณหภูมิต่ำสุดอาจจะต่ำกว่านั้นได้

1.2 สภาพทางสังคม

1.2.1 ประชากร ในจังหวัดนครพนมมีประชากรทั้งสิ้น 715,624 คน เป็นเพศชาย 356,788 คน เพศหญิง 359,864 คน จำนวนครัวเรือน 239,340 ครัวเรือน

1.2.2 ศาสนา ประชาชนในจังหวัดนครพนมส่วนใหญ่ร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาร้อยละ 3.9 คือ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอื่น ๆ อีกร้อยละ 1.1

1.2.3 ชนเผ่า/เชื้อชาติ ประกอบด้วยกลุ่มชน 8 เผ่า ได้แก่ เผ่าไทแสก เผ่าไทกะเลิง เผ่าไทกวน เผ่าไทข่า เผ่าไทอีสาน เผ่าไทส่วย เผ่าไทญ้อ เผ่าผู้ไท และเผ่าไทตาด นอกจากนี้แล้วจังหวัดนครพนมยังมีกลุ่มชนอีก 2 เชื้อชาติ คือ ชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยเวียดนาม

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

1.3.1 โครงสร้างเศรษฐกิจหลัก โครงสร้างการผลิตของจังหวัดนครพนม ปี 2564 ขึ้นอยู่กับภาคการเกษตร ร้อยละ 69.8 และภาคการเกษตร ร้อยละ 30.2 โดยในปี 2565/66 จังหวัดนครพนมมีพื้นที่การเกษตร 2,025,530 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าว 1,504,790 ไร่ ยางพารา 352,901 ไร่ มันสำปะหลัง 27,356 ไร่ สับปะรด 5,218 ไร่ และลิ้นจี่ 2,698 ไร่

1.3.2 การค้าชายแดน จังหวัดนครพนม มีช่องทางการค้า 6 ช่องทาง ประกอบด้วย จุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง และจุดผ่อนปรน 4 แห่ง ดังนี้ 1) จุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน) ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม 2) จุดผ่านแดนถาวรท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองนครพนม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม 3) จุดผ่อนปรนบ้านหนาดท่า ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองนครพนม 4) จุดผ่อนปรนบ้านโพธิ์ไทร ตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง 5) จุดผ่อนปรนบ้านธาตุพนมสามัคคี อำเภอธาตุพนม และ 6) จุดผ่อนปรนบ้านท่าอุเทน ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน

1.4 การผลิตด้านการเกษตร

1.4.1 ข้อมูลด้านเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

จังหวัดนครพนมมีพื้นที่การเกษตรปี 2565/66 จำนวน 2,025,530 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 58.31 ของพื้นที่ทั้งหมด ประชาชนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร จำนวน 123,768ครัวเรือน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 1,504,790 ไร่ แบ่งออกเป็น ข้าวจ้าวจำนวน 810,617 ไร่ และข้าวเหนียวนาปี จำนวน 694,173 ไร่ ยางพารา จำนวน 352,901 ไร่ มันสำปะหลัง จำนวน 27,356 ไร่ สับปะรด จำนวน 5,218 ไร่ และลิ้นจี่ นพ.1 จำนวน 2,698 ไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่

1) **ข้าวนาปี** เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครพนม ในภาพรวมปี 2565/66 มีมูลค่าทางเศรษฐกิจของข้าวนาปี ทั้งข้าวจ้าวและข้าวเหนียวนาปี รวมประมาณ 6,837 ล้านบาท เพิ่มจากปีก่อน คิดเป็นร้อยละ 16.96 เนื่องจากราคาข้าวเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และตั้งแต่ปี 2563 - 2565 พบว่าผลผลิตเฉลี่ยข้าวนาปีเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในส่วนของพื้นที่ปลูกข้าวนาปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยปัจจัยที่ทำให้ผลผลิตเฉลี่ยข้าวนาปี และพื้นที่ปลูกข้าวนาปีเพิ่มขึ้น เนื่องจากจังหวัดนครพนมมี โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ข้าว) ตามนโยบายรัฐบาล ดังปรากฏในช่วงปี 2563 - 2565

2) **ยางพารา** เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญเป็นอันดับสองรองจากข้าวนาปี ของจังหวัดนครพนม ในปี 2565/66 มีการปรับพื้นที่ปลูกลดลง 14,277 ไร่ หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 3.89 และราคายางพารามีการปรับลดลง ทำให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ประมาณ 1,848 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 56.11

3) *มันสำปะหลัง* พื้นที่ปลูกในปี 2563 - 2565 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 2,725 ไร่ เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 11.06 เนื่องจากราคามันสำปะหลังมีการปรับราคาสูงขึ้นจาก ปี 2564 รวมไปถึงจังหวัดนครพนมได้จัดทำ “โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง” เกษตรกร 60 ราย ทำให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนหรือบุกเบิกพื้นที่การเกษตรเพื่อปลูกมันสำปะหลังมากขึ้น ส่วนผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงเล็กน้อย เนื่องจากฝนมีการทิ้งช่วงในช่วงการเจริญเติบโตอายุ 6 - 10 เดือน การปลูกมันสำปะหลังส่วนมากเกษตรกรจะอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว ไม่มีการติดตั้งระบบน้ำ แต่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น 27 ล้านบาท เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 11.95

4) *สับปะรด* พื้นที่ปลูกตั้งแต่ปี 2563 - 2565 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2564 โดยจังหวัดนครพนมมีพื้นที่การปลูกสับปะรดเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.58 และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.01 ปัจจัยที่ส่งผลให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น คาดว่าเนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม ปริมาณน้ำฝนเพียงพอ และในปี 2565 จังหวัดนครพนมได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสับปะรด ซึ่งกิจกรรม นี้เป็นการถ่ายทอดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตสับปะรด ทำให้เกษตรกรมีการจัดการแปลงปลูกที่ดีและเริ่มขยายผลไปยังเกษตรกรข้างเคียง

5) *ลิ้นจี่* ในปี 2565 มีพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น 295 ไร่ เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 12.28 ปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่การเพาะปลูกเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นเกษตรแบบผสมผสานมากขึ้น เกษตรกรที่เป็นแปลงต้นแบบการเรียนรู้ของเกษตรกรในพื้นที่ของจังหวัดนครพนม ในปี 2564 เริ่มมีการขยายผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังเกษตรกรรายอื่น ๆ และมีการติดตามผลการผลิตของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ สภาพภูมิอากาศยังเอื้อต่อการออกดอกติดผล อากาศหนาวต่อเนื่องเพียงพอต่อการติดดอกออกผลลิ้นจี่ และเกษตรกรมีทักษะความชำนาญในการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้มีความสม่ำเสมอและมีคุณภาพ รวมถึงเกษตรกรจำหน่ายได้ราคาดี ช่วยเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ส่งผลให้ลิ้นจี่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว คิดเป็นร้อยละ 1.73 และมีมูลค่าเพิ่มขึ้น 13 ล้านบาท เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 9.29

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับบริบทของจังหวัดนครพนมจะเห็นได้ว่า บริบทของพื้นที่ในจังหวัดนครพนมมีการปลูกพืชทางเลือกที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรในด้านลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม และสภาพทางเศรษฐกิจ

2. โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก เป็นโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของ จังหวัดนครพนม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ สำนักงานเกษตร จังหวัดนครพนม (2566, น. 56-63) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ชื่อโครงการ ส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

2.2 ความเชื่อมโยงกับแผนระดับต่าง ๆ

2.2.1 **เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ** : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2.2.2 **เชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** : การพัฒนาภาคการผลิตและบริการเสริมสร้าง ฐานการผลิตเข้มแข็ง ยั่งยืน และส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยสู่เกษตรยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.2.3 **เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13** : การเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

2.2.4 **เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด** : ส่งเสริมการพัฒนาการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย

2.2.5 **เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์จังหวัด** : การพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตรเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.3 ที่มา/หลักการและเหตุผล

ภาคเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย มีความเกี่ยวข้องกับประชากรประมาณ 24 ล้านคน ที่ผ่านมามีการพัฒนาภาคเกษตรมีความท้าทายหลายด้าน ทั้งการพัฒนาศักยภาพการผลิต การรักษาสถียรภาพราคาสินค้า และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน ตลอดจนการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ซึ่งภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศในระยะ 20 ปี ที่มุ่งยกระดับประเทศให้ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว จึงทำให้ภาคการเกษตรมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน ควบคู่กับการสร้างความมั่นคงทางอาหารและสร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยอาศัยจุดเด่นทั้งเอกลักษณ์และความโดดเด่นของสินค้าเกษตร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของไทย พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาในการพัฒนาและสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร ตลอดจนการบริหารจัดการระบบนิเวศตลอดห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาด การบริโภค รวมถึงด้านโลจิสติกส์และการเชื่อมโยงไปยังภาคการผลิตอื่น

2.3.1 สถานการณ์ทำการเกษตรในจังหวัดนครพนม

จังหวัดนครพนม ในปี 2565 มีครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 130,466 ครัวเรือน พื้นที่การเกษตร 2,051,128 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าวนาปี 1,479,974 ไร่ พืชไร่ 39,809 ไร่ พืชผัก 11,765 ไร่ ไม้ผล 16,396 ไร่ ไม้ยืนต้น 421,393 ไร่ และพื้นที่ทำการเกษตรอื่น ๆ 2,265 ไร่ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนครพนมมีการทำนาเป็นอาชีพหลัก

2.3.2 สภาพปัญหา

ปัจจุบันในปีเพาะปลูกข้าว 2565/66 ประเทศไทยมีการปลูกข้าวรอบที่ 1 จำนวนทั้งสิ้น 62.917 ล้านไร่ ผลผลิตทั้งประเทศ 26.702 ล้านตัน ผลผลิตข้าวของไทยมีทิศทางเพิ่มขึ้น โดยมีปัจจัยหนุนจากแนวโน้มสภาพอากาศ ปริมาณฝน และน้ำในเขื่อนที่คาดว่าจะเอื้ออำนวย ประกอบกับมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ที่น่าจะมีต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่/เพิ่มรอบการเพาะปลูก ประกอบกับราคาข้าวของไทย คาดว่าจะปรับลดลงตามผลผลิตที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ภาวะด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ น่าจะกลับมาคล่องตัวมากขึ้นหลังเผชิญวิกฤต COVID-19 รุนแรงในปี 2563 - 2564 อย่างไรก็ตาม ผู้ส่งออกข้าวยังคงเผชิญความเสี่ยงด้านการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งอย่างอินเดียและเวียดนาม ซึ่งมีการพัฒนาสายพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงและมีต้นทุนต่ำกว่า ทำให้เกษตรกรไม่สามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้ รายรับไม่แน่นอน ไม่พอกับภาระการกู้หนี้ยืมสิน

2.3.3 การดำเนินงานที่ผ่านมา

การส่งเสริมเกษตรกรรวมทางเลือก เป็นอีกโครงการหนึ่งที่สนับสนุนเกษตรกรที่ทำนาในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว (N) หรือพื้นที่เหมาะสมน้อย (S3) ในรูปแบบของการพัฒนาและส่งเสริมแนวคิดการทำเกษตรปลูกพืชทางเลือกใหม่ เพื่อลดความเสี่ยงในด้านราคาและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงผู้บริโภคในยุค 4.0 จะคำนึงถึงความปลอดภัยและตราสัญลักษณ์ GAP เป็นสำคัญ โดยในปี 2564 ได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะพร้าว น้ำหอม ทุเรียน มังคุด และขนุน แต่ยังคงประสบปัญหาด้านการผลิตและการส่งเสริมยังไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งเกษตรกรบางส่วนยังมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและมีการจัดเก็บสารเคมี การขนย้าย รวมถึงการใช้แหล่งน้ำที่ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.3.4 ความเร่งด่วน

จังหวัดนครพนมมีพื้นที่เพาะปลูกไม้ผล จำนวน 16,396 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นมะม่วง กัลยาลิ้นจี่ แต่ปลูกกันไม่มากนัก ประกอบจังหวัดนครพนมมีเส้นทางขนส่งสินค้าเกษตรไปยังประเทศลาว จีน และเวียดนาม ผ่านสะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 3 โดยมีสินค้าเกษตรที่มีการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ขนุน ชมพู่ ทุเรียน มะขาม ลำไย มะม่วง มังคุด ลำไยอบแห้ง ลำไยเนื้อ เป็นต้น

ซึ่งมาจากจังหวัดอื่น ๆ ไม่ใช่สินค้าเกษตรของจังหวัดนครพนม หากจังหวัดนครพนมสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะพร้าว น้ำหอม ทุเรียน และขนุน เพื่อให้เป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ ทั้งบริโภคในจังหวัด และสามารถส่งออกได้ ซึ่งจะเป็นข้อได้เปรียบของจังหวัดนครพนม ในเรื่องต้นทุนค่าขนส่งสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตพืชทางเลือกใหม่ นอกเหนือจากรายได้จากการจำหน่ายข้าว

2.3.5 ความต้องการ

เกษตรกรจังหวัดนครพนม มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 49,396 บาท/ปี และมีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้ภาคการเกษตรน้อยกว่า 60,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 77.50 และมีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรมีหนี้สินภาคการเกษตรน้อยกว่า 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 81.48 จากสถานการณ์ จากสถานการณ์ COVID-19 ทำให้มีแรงงานภาคอุตสาหกรรมย้ายกลับภูมิลำเนา มาประกอบอาชีพการเกษตรมากขึ้น ฉะนั้น เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอ และยั่งยืน ควรส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือกอื่น เช่น มะพร้าว ทุเรียน และขนุน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน 20 - 35 ปี คิดเฉลี่ยรายได้ 10,000 บาท/ไร่/ปี

จังหวัดนครพนมโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนมได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเกิดความยั่งยืน

2.4 วัตถุประสงค์

2.4.1 เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร

2.4.2 เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น

2.5 ระยะเวลาดำเนินการ : ห้วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2566

2.6 กลุ่มเป้าหมาย/ผู้มีส่วนได้เสีย

2.6.1 กลุ่มเป้าหมาย : เกษตรกรทั้ง 12 อำเภอของจังหวัดนครพนม

2.6.2 ผู้มีส่วนได้เสีย : เกษตรกร พ่อค้า ประชาชน และภาคเอกชน

2.7 ตัวชี้วัดโครงการ

2.7.1 จำนวนเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตพืชตามมาตรฐาน GAP ร้อยละ 80

2.7.2 จำนวนแปลงของเกษตรกรผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ร้อยละ 70

2.7.3 จำนวนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการผ่านการประเมินความรู้ อย่างน้อยร้อยละ 80

2.7.4 จำนวนแปลงเรียนรู้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น อย่างน้อยร้อยละ 80

2.7.5 เกษตรกรผู้เข้าร่วมสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างน้อย ร้อยละ 60

2.8 กิจกรรมหรือขั้นตอนที่ดำเนินการ

2.8.1 **กิจกรรมส่งเสริมการปลูกมะพร้าวน้ำหอม** เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร (120 ราย) โดยจัดกระบวนการเรียนรู้การปลูกมะพร้าวน้ำหอมตามมาตรฐาน GAP

2.8.2 **กิจกรรมส่งเสริมการปลูกทุเรียน** เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร (120 ราย) โดยจัดกระบวนการเรียนรู้การปลูกทุเรียนตามมาตรฐาน GAP

2.8.3 **กิจกรรมส่งเสริมการปลูกขนุน** เพื่อการค้า (120 ราย) โดยจัดกระบวนการเรียนรู้การปลูกขนุนเพื่อการค้า

3. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรม

3.1 ความหมายของการฝึกอบรม (Training)

การฝึกอบรม (Training) ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายความหมาย ดังนี้ Gilley & Egglard (1989, p. 26) ได้ให้คำจำกัดความของการฝึกอบรมว่า เป็นการพัฒนาปัจเจกบุคคล (Individual Development) ที่มุ่งเน้นความก้าวหน้าของบุคคลและการพัฒนาผ่านโปรแกรมการเรียนรู้และกิจกรรม ซึ่งทำให้บุคลากรสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับงานในปัจจุบัน ส่วนการพัฒนาปัจเจกบุคคลเป็นคำที่กว้างกว่ามักรวมถึงทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skill) ซึ่งผู้บริหารก็สามารถเข้าร่วมได้ แต่การฝึกอบรม คือ การพัฒนาทักษะที่มุ่งเน้นบุคลากรที่เข้ามาใหม่หรือยังมีความสามารถไม่เพียงพอ

ชูชัย สมितिไกร (2556, น. 5) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม (Training) ไว้ว่าหมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และทัศนคติ (Attitude) ของบุคลากร อันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานของบุคลากรไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

เดชา เดชะวัฒนไพศาล (2559, น. 132) ให้คำจำกัดความ การฝึกอบรม (Training) หมายถึง กรรมวิธีในการเพิ่มพูนสมรรถนะการทำงานของบุคลากร ทั้งในด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญและพฤติกรรม และหมายรวมถึงการส่งเสริมให้บุคลากรมีอุปนิสัย เจตนาดี สำนักรับผิดชอบและมีขวัญกำลังใจที่ดีต่อการทำงาน อันจะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การฝึกอบรมยังเป็นช่องทางทำให้บุคลากรได้มีโอกาสรับความรู้ใหม่ ๆ ส่งเสริมความชำนาญในการปฏิบัติงาน เพิ่มระดับทักษะในการแก้ปัญหา

ให้มีศักยภาพที่พร้อมรองรับการปฏิบัติงานในอนาคต และมีทัศนคติที่ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีระบบ

ดังนั้น การฝึกอบรม (Training) คือ รูปแบบของการปรับปรุงพฤติกรรมของบุคคล โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาระดับความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ซูชัย สมितिไกร (2556, น. 5) ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) เพื่อปรับปรุงระดับความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) ของแต่ละบุคคล ความตระหนักรู้ในตนเอง คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง อันได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในองค์กร การตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ตนเองปฏิบัติจริงและปรัชญาที่หน่วยงานหรือองค์กรยึดถือ การเข้าใจถึงทรศนะที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง และการเรียนรู้ว่าการกระทำของตนมีผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร

2) เพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงาน (Job Skill) ของแต่ละบุคคล การเพิ่มพูนทักษะการทำงานอาจเป็นทักษะด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านก็ได้ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาความปลอดภัยในการทำงาน การปกครองบัญชีลูกน้อง หรือการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของตำแหน่งนั้น ๆ เป็นต้น

3) เพื่อเพิ่มพูนแรงจูงใจ (Motivation) ของแต่ละบุคคล การฝึกอบรมจะสามารถช่วยเพิ่มพูนแรงจูงใจ (Motivation) ของแต่ละบุคคล ทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลดี แม้ว่าบุคคลจะมีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานมากเพียงใด แต่หากขาดแรงจูงใจในการทำงานแล้ว บุคคลนั้นก็อาจจะมิได้ใช้ความรู้และความสามารถของตนเองเพื่อปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ อีกทั้งผลการปฏิบัติงานของบุคคลนั้นย่อมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร

3.3 กระบวนการฝึกอบรม

สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร (2561, น. 1) ได้กำหนดกระบวนการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการย่อย รายละเอียดดังนี้

3.3.1 การสำรวจความจำเป็นในการฝึกอบรม เป็นการดำเนินการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรบุคคลตามแผนพัฒนา ซึ่งเริ่มต้นด้วยการจัดทำและปรับปรุง

แบบสำรวจความจำเป็นในการฝึกอบรม การพิจารณา/วิเคราะห์แบบสำรวจ โดยสิ้นสุดที่การสรุปผล และรายงานผลการวิเคราะห์

3.3.2 การจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล เป็นการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งเริ่มดำเนินการด้วยการจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ ประชุมพิจารณาร่างแผนพัฒนาฯ จัดทำคำขอจัดสรรงบประมาณ จัดทำแผนทำแผนพัฒนาฯ ปฏิบัติตามแผนฯ จนถึง การรายงานผลและติดตามผลการดำเนินการ หลังจากนั้นจึงจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี

3.3.3 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเริ่มต้นด้วยการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาความต้องการจำเป็นของหลักสูตร พิจารณา ปรับปรุง ส่งมอบหลักสูตร จนสิ้นสุดที่การติดตามประเมินผล ซึ่งปัจจุบันต้องใช้หลักสมรรถนะมาเป็นข้อมูลการออกแบบหลักสูตรด้วย

3.3.4 การดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย

1) **ขั้นตอนการเตรียมการ** เริ่มต้นด้วยการวางแผนการดำเนินโครงการฝึกอบรมประจำปี ขออนุมัติเงินงวด ขออนุมัติโครงการ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำคำสั่งขออนุมัติเงินยืม สรรหาคัดเลือกวิทยากร และสิ้นสุดที่จัดเตรียมสถานที่ ยานพาหนะ วัสดุอุปกรณ์และสื่อประกอบการฝึกอบรม

2) **ขั้นตอนการดำเนินการ** เริ่มดำเนินการการฝึกอบรม สรุปผลการดำเนินงานและปิดการฝึกอบรม

3) **ขั้นสิ้นสุดการฝึกอบรม** เริ่มจากประเมินผลโครงการ ส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรม ส่งต้นสังกัด แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลงประวัติ จัดทำรายงานประเมินผลโครงการเสนอผู้บริหาร ติดตามผลโครงการเสนอผู้บริหาร จัดทำการเบิกจ่ายงบประมาณ

3.3.5 การติดตามประเมินผลการฝึกอบรม เริ่มต้นจากการกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ การประเมิน การวางแผนประเมินผล การออกแบบเครื่องมือ การจัดส่งแบบติดตามผล การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและรายงานผล จนถึงการทำผลไปใช้พัฒนางาน

3.4 แรงจูงใจสำหรับการฝึกอบรม

ชูชัย สมิทธิไกร (2556, น. 170-171) ระบุว่า แรงจูงใจในการฝึกอบรมมี 3 รูปแบบ ดังนี้

3.4.1 แรงจูงใจก่อนการฝึกอบรม (Pre-Training Motivation) หมายถึง ความต้องการหรือความตั้งใจเข้ารับการอบรม ถ้าผู้เข้าอบรมมีความต้องการใการอบรมสูง แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้สูงเช่นเดียวกัน

3.4.2 แรงจูงใจระหว่างการฝึกอบรมหรือแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivation to Learn) หมายถึง ผู้เข้าอบรมมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีความอดทนและมุ่งมั่น

ตลอดระยะเวลาฝึกอบรม ถ้าผู้เข้าอบรมมีแรงจูงใจในการเรียนรู้สูง ย่อมเป็นส่งผลให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

3.4.3 แรงจูงใจภายหลังการฝึกอบรมหรือแรงจูงใจในการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Motivation to Transfer) หมายถึง ผู้เข้าอบรมมีความพยายามในการนำความรู้ไปปรับใช้กับสถานการณ์การปฏิบัติงานจริง หรือมีแรงกระตุ้นบางอย่างมาจูงใจและผลักดันให้ผู้เข้าอบรมใช้ความพยายามในการดึงความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้แก้ปัญหา ดังนั้นแรงจูงใจในการถ่ายโอนการเรียนรู้สามารถทำนายผลการถ่ายโอนการเรียนรู้ของบุคคลได้

กล่าวโดยสรุป การจัดการฝึกอบรมจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อภาวะของผู้รับการอบรมในขณะก่อนการฝึกอบรม อันได้แก่ ความสามารถและแรงจูงใจของผู้รับการฝึกอบรม โดยที่แรงจูงใจ (Motivation) มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล หากปราศจากแรงจูงใจ บุคคลย่อมไม่ต้องการจะรับรู้สิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น แรงจูงใจของบุคคลจะสะท้อนออกมาให้เห็นจากการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและจากแรงกายแรงใจที่เขาทุ่มเทในการกระทำสิ่งนั้น

3.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างและรักษาแรงจูงใจในการอบรม

ซูซีย์ สมิทธิไกร (2556, น. 5) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างและรักษาแรงจูงใจในการอบรมไว้ ดังนี้

3.5.1 เป้าหมาย (Goals) เป้าหมายที่มีความชัดเจน เฉพาะเจาะจง และมีความท้าทาย จะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าเป้าหมายที่ง่ายหรือขาดความชัดเจน การที่เป้าหมายมีอิทธิพลต่อการกระทำ เนื่องจากเป้าหมายจะเพิ่มระดับความพยายาม ความยืนหยัด ความควบคุมตั้งใจ และการกระตุ้นให้บุคคลมีการพัฒนากลยุทธ์ในการทำงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น

3.5.2 ความเชื่อในสมรรถภาพแห่งตน (Self-Efficacy Belief) ความเชื่อนี้มีความสำคัญมากในแง่ของการเป็นกลไกการควบคุมการกระทำของบุคคล กล่าวคือ ผู้ที่มีความเชื่อว่าจะตนเองสามารถจะกระทำงานใดงานหนึ่งได้

3.5.3 ความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ บุคคลต้องมีความเชื่อว่า ผลที่จะได้จากการกระทำจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี

3.5.4 คุณค่าของผลลัพธ์ ความปรารถนาของผลลัพธ์ตามการรับรู้ของบุคคล จะมีแรงจูงใจเมื่อเชื่อว่าผลลัพธ์ที่จะได้มานั้นมีความน่าปรารถนามาก

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับแนวคิดการอบรม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรในด้านการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจของเกษตรกร ความพึงพอใจของเกษตรกร ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

4.1 ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Need)

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ได้พัฒนาทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น (Maslow's Hierarchy of Need) ขึ้นในทศวรรษที่ 1940 โดยมาสโลว์ได้ให้ความสนใจกับความต้องการของบุคคลซึ่งสร้างความกดดันและแรงขับในการแสดงพฤติกรรม และได้ตั้งสมมติฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ไว้ดังนี้

1) มนุษย์ย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด โครงสร้างหรือความต้องการสำหรับคนส่วนใหญ่ยุ่งยากและสลับซับซ้อน อีกทั้งมีความต้องการเป็นจำนวนมากที่ไปกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน

2) เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือสร้างความพึงพอใจแล้ว ความต้องการนั้นจะไม่กระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจในอีกต่อไป แต่จะมีความต้องการที่สูงขึ้นไปอีก

3) โดยทั่วไปความต้องการของมนุษย์นั้น จะเรียงลำดับกันตามความสำคัญ จากความต้องการระดับต่ำ (Lower Needs) ไปสู่ความต้องการระดับสูง (Higher Needs) กล่าวคือ ความต้องการในระดับสูงกว่าจะไม่เกิดขึ้น หากความต้องการในระดับต่ำกว่ายังไม่ได้รับการตอบสนอง หรือยังไม่ได้รับการทำให้เกิดความพึงพอใจ

จากสมมติฐานดังกล่าว มาสโลว์ ได้นำมาเป็นเกณฑ์หรือนำมาเป็นหลักในการอธิบาย และจำแนกแบ่งลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ออกเป็น 5 ลำดับขั้น โดยเรียงลำดับจากความต้องการในระดับต่ำสุดไปยังความต้องการในระดับสูงสุด (จุมพล หนิมพานิช, 2552) ดังนี้

4.1.1 ความต้องการขั้นแรกหรือความต้องการขั้นพื้นฐาน: ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานหรือความต้องการขั้นแรกของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ตามธรรมชาติเพื่อความอยู่รอด ตัวอย่างความต้องการในขั้นนี้ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ การพักผ่อน เป็นต้น โดยทั่วไปบุคคลใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสนองความต้องการเหล่านี้ เพื่อให้ตนเองอยู่รอด จนกระทั่งเกิดความพอใจ จึงจะแสวงหาความต้องการในลำดับต่อไป เช่น ถ้าบุคคลยังมีความหิวหรือยังไม่มีที่อยู่อาศัย ก็จะไม่สนใจความต้องการในลำดับที่สูงกว่า แต่ถ้าเมื่อใดที่ความหิวหรือปัญหาด้านอยู่อาศัยได้รับการตอบสนอง หรือทำให้ได้รับความพอใจแล้ว บุคคลนั้นจึงจะมีความต้องการในขั้นที่สูงกว่า

4.1.2 ความต้องการขั้นที่สอง: ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety or Security Needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการ

ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยก็จะเข้ามามีบทบาทในพฤติกรรมของมนุษย์ โดยสามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย เช่น การมีความปลอดภัยในชีวิต การมีสุขภาพดี เป็นต้น และ 2) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น การมีอาชีพการงานมั่นคง การทำงานที่มีหลักประกันอย่างเพียงพอ จะมีผลต่อการตัดสินใจในการทำงานต่อไป อันจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลาออกจากงานหรือการพิจารณาเลือกงานใหม่ แต่ตราบดีที่ความต้องการด้านร่างกาย ยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัยก็ค่อนข้างน้อย

4.1.3 ความต้องการขั้นที่สาม: ความต้องการทางสังคม (Social Needs)

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์และความผูกพันกับบุคคลอื่น ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคม เมื่อความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความต้องการทางด้านความปลอดภัย และความมั่นคงได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน การได้รับโอกาสในการเข้าสมาคม การสังสรรค์กับผู้อื่น ตลอดจนการเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม โดยทั่วไปแล้ว ความต้องการเหล่านี้ถือเป็นความรู้สึกส่วนตัวหรือความรู้สึกภายในของบุคคล

4.1.4 ความต้องการขั้นที่สี่: ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs)

ตามทฤษฎีนี้ เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการทางสังคมแล้ว จะมีความต้องการการยกย่องจากตัวเองหรือบุคคลอื่น ความต้องการในระดับนี้เป็นความต้องการทางอำนาจ (Power) ความภูมิใจ (Prestige) สถานะ (Status) หรือความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2542, น. 411) โดยทั่วไปความต้องการในระดับนี้ได้รวมเอาความรู้สึกส่วนตัวในความสำเร็จและความตระหนักถึงการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น อาจกล่าวได้ว่า ความต้องการประเภทนี้เป็นความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเกิดจากการยกย่องและการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น ตลอดจนการได้รับการยอมรับการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งจะทำให้เกิดความภูมิใจหรือชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจในตัวเอง โดยความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ความสำเร็จ ชื่อเสียง เกียรติยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง โอกาสงานที่ท้าทาย หรือการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น

4.1.5 ความต้องการขั้นสุดท้าย: ความต้องการความสมหวังของชีวิต

(Self-Actualization Needs) ความต้องการประเภทนี้เป็นความต้องการระดับสูงสุดของบุคคล โดยแต่ละบุคคลจะมีความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของตนเองด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูกจูงใจด้วยความต้องการความสมหวังของชีวิตจะแสวงหางานที่ท้าทายความสามารถของพวกเขา การเปิดโอกาสให้พวกเขาใช้ความคิดสร้างสรรค์หรือการคิดค้นสิ่งใหม่ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกิดการใช้ศักยภาพหรือตระหนักถึงศักยภาพแห่งตนอย่างเต็มที่ กล่าวคือ มนุษย์จะต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ตัวเองปรารถนาสูงสุด

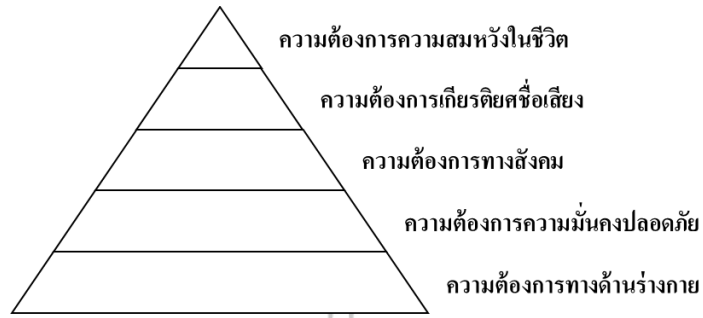
ต้องการความเจริญก้าวหน้า ต้องการพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ หรือการก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพการงาน เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกัน บางคนอาจมีความปรารถนาเรื่องความสันโดษและความสงบสุข

ตามทฤษฎีของมาสโลว์แล้ว บุคคลจะถูกจูงใจให้ตอบสนองความต้องการระดับต่ำ (Lower Needs) ก่อนที่พวกเขาจะพยายามตอบสนองความต้องการระดับสูง (Higher Needs) ยิ่งกว่านั้นเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งถูกตอบสนองแล้ว ความต้องการนี้จะไม่เป็นสิ่งจูงใจที่มีพลังต่อไปอีก

ทฤษฎีของมาสโลว์ถูกสร้างขึ้นมาบนพื้นฐาน 2 ประการ (สมยศ นาวิการ, 2546, น. 307) ดังนี้

ประการแรก ความต้องการที่ยังไม่ได้ถูกตอบสนองจะเป็นปัจจัยที่ปลุกเร้าพฤติกรรมของบุคคล มาสโลว์เรียกหลักการนี้ว่า หลักการขาดแคลน (Deficit Principle) เมื่อความต้องการได้ถูกตอบสนองตามสมควรแล้ว ความต้องการเหล่านี้จะหยุดเป็นสิ่งจูงใจพฤติกรรม เช่น คนงานอาจมีความต้องการเป็นหัวหน้าคนงาน ด้วยการศึกษาค่าภาคค่ำ การฝึกอบรมภายในบริษัท และผลการปฏิบัติงานที่ดีเด่น คนงานนี้ได้ถูกเลื่อนตำแหน่งให้เป็นหัวหน้าคนงานภายในบริษัท ความต้องการที่จะเป็นหัวหน้าคนงานไม่มีอยู่ต่อไปอีกแล้ว ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลจะถูกเปลี่ยนแปลงไปยังทิศทางใหม่ และโดยทั่วไปแล้วเมื่อความต้องการได้ถูกตอบสนองแล้วจะสูญเสียศักยภาพทางการจูงใจของพวกมันไป

ประการที่สอง หลักการก้าวหน้า (Progression Principle) ลำดับความต้องการจะระบุนุกรณะการเป็นขั้นตอน ในความต้องการระดับต่ำจะถูกรับรู้ ตอบสนอง และทดแทนด้วยความต้องการระดับที่สูงขึ้น เช่น เมื่อความต้องการระดับต่ำ ได้แก่ ความหิว ได้ถูกตอบสนองแล้ว ความต้องการที่ยังไม่ถูกตอบสนอง ณ ระดับต่อไปจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ซึ่งอาจจะเป็นความมั่นคงของงานหรือความต้องการความปลอดภัย ดังนั้น บุคคลไม่เพียงแต่ถูกจูงใจให้ตอบสนองความต้องการที่ยังไม่ถูกตอบสนองเท่านั้น แต่จะตอบสนองความต้องการที่มีพลังมากที่สุดต่อพวกเขา ณ เวลานั้นตามลำดับความต้องการอีกด้วย

ภาพที่ Error! No text of specified style in document..1 ลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Need)

ที่มา: การบริหารและพฤติกรรมองค์การ (สมัยศ นาวีการ, 2546, น. 300)

4.2 ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ หรือ ทฤษฎี ERG

ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์หรือทฤษฎี ERG (Alderfer's ERG Theory) เคลย์ตัน แอลเดอร์เฟอร์ (Clayton Alderfer) อาจารย์จากมหาวิทยาลัยเยล ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ปรับปรุงทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ที่ระบุความต้องการของมนุษย์จำนวน 5 ระดับ เป็นความต้องการ 3 ระดับ สำหรับทฤษฎีลำดับความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ระบุว่า ความต้องการของมนุษย์มีอยู่ 3 ระดับหรือ 3 ชั้น ประกอบด้วย 1) ลำดับที่หนึ่ง ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs : E) 2) ลำดับที่สอง ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs: R) และ 3) ลำดับที่สาม ความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs: G) มีรายละเอียดดังนี้

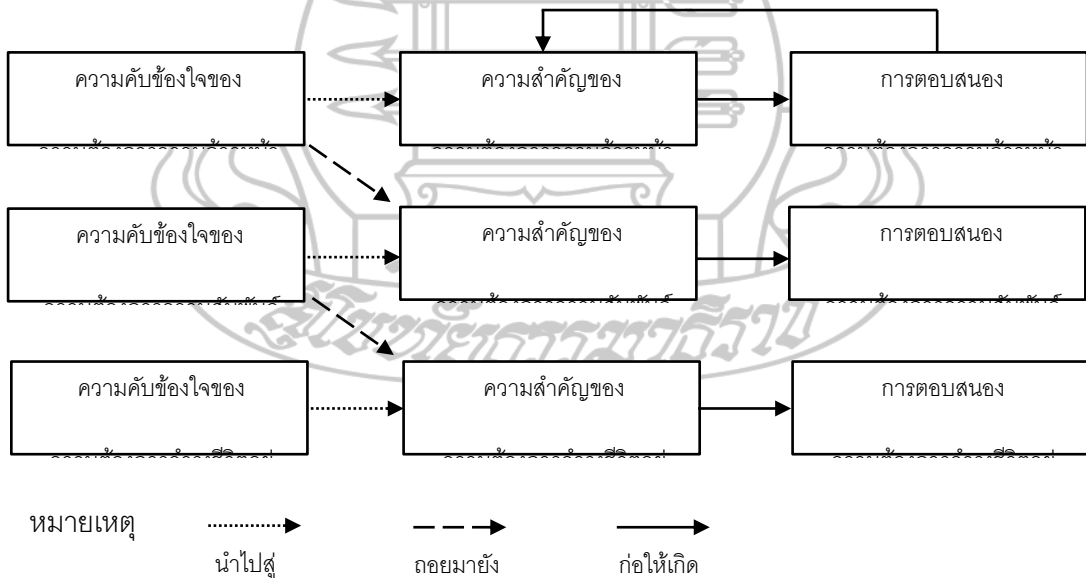
ภาพที่ Error! No text of specified style in document..2 ลำดับความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์

ที่มา: การบริหารและพฤติกรรมองค์การ (สมัยศ นาวีการ, 2546, น.307)

1) ความต้องการลำดับที่หนึ่ง ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) แอลเดอร์เฟอร์ได้นำความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางความปลอดภัยของมาสโลว์มาไว้รวมกัน ความต้องการประเภทนี้เป็นความต้องการขั้นต่ำ ตัวอย่างของความ ต้องการประเภทนี้ เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ รายได้ สวัสดิการ สภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นต้น

2) ความต้องการลำดับที่สอง ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) แอลเดอร์เฟอร์ได้นำความต้องการทางสังคม (Social Needs) ของมาสโลว์และความต้องการด้านการเป็นเจ้าของมาไว้รวมกัน ความต้องการประเภทนี้เป็นความต้องการถัดมา เป็นความต้องการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคม

3) ความต้องการลำดับที่สาม ความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) แอลเดอร์เฟอร์ได้นำความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) และความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-Actualization Needs) ของมาสโลว์มาไว้รวมกัน เป็นความต้องการภายในเพื่อการพัฒนาส่วนบุคคล ความต้องการของบุคคลที่จะเจริญเติบโต พัฒนา และใช้ความสามารถของพวกเขาอย่างเต็มที่ ด้วยการแสวงหาโอกาสและการเอาชนะความท้าทายใหม่ ๆ ความต้องการเหล่านี้จะถูกตอบสนองด้วยการมีส่วนร่วมของบุคคลภายในสภาพแวดล้อมของงาน

ภาพที่ Error! No text of specified style in document..3 การเปลี่ยนแปลงความต้องการ
 ของบุคคลในแต่ละระดับขั้น
 ตามทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์

ที่มา: ดัดแปลงจาก กัมพล พิพัฒน์นวงศ์, 2565, น.26

แอลเดอร์เฟอร์เห็นด้วยกับมาสโลว์ว่า ความต้องการที่ยังไม่ถูกตอบสนองจะจูงใจบุคคล เช่น คนงานที่มีความต้องการความสัมพันธ์ที่ยังไม่ถูกตอบสนองจะถูกจูงใจให้ผลิต ถ้าเพื่อนร่วมงานและหัวหน้าคนงานยืนยันและกระตุ้นให้เพิ่มผลผลิต ยิ่งกว่านั้นแอลเดอร์เฟอร์เห็นด้วยว่าโดยทั่วไปบุคคลจะต้องการก้าวขึ้นไปตามลำดับของความ ต้องการของพวกเขา นั่นคือ พวกเขาจะตอบสนองความต้องการระดับต่ำก่อนความต้องการระดับสูงเหมือนกับมาสโลว์ เขาเชื่อว่าเมื่อความต้องการระดับต่ำได้ถูกตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับต่ำจะมีความสำคัญน้อยลงแต่อย่างไรก็ตามภายใต้สถานการณ์บางอย่าง บุคคลอาจจะกลับมายังความต้องการระดับต่ำได้ เช่น บุคคลที่คับข้องใจภายในการตอบสนองความต้องการการเจริญเติบโตอาจจะถูกจูงใจให้ตอบสนองความต้องการความสัมพันธ์ที่ต่ำลงมา

แม้ว่าทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory) จะสันนิษฐานว่า พฤติกรรมที่ถูกจูงใจจะดำเนินไปตามลำดับความต้องการเหมือนกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Need) แต่ทั้งสองทฤษฎีมีความแตกต่างกันในประเด็นที่สำคัญสองประการ คือ

ประการแรก ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory) จะรวมเอาหลักความคับข้องใจ - การถดถอยที่ขาดไปจากทฤษฎีของมาสโลว์เข้าไว้ด้วย มาสโลว์ยืนยันว่าบุคคลจะยังคงอยู่ ณ ความต้องการระดับหนึ่งจนกว่าความต้องการนั้นได้ถูกตอบสนอง ในทางกลับกันทฤษฎี ERG เสนอว่า ถ้าความต้องการนั้นยังคงไม่ได้ถูกตอบสนอง บุคคลจะคับข้องใจและถดถอยลงมายังความต้องการระดับที่ต่ำลงมา แล้วเริ่มต้นมุ่งความต้องการระดับต่ำลงมาอีกครั้งหนึ่ง เช่น คนงานที่แต่ก่อนถูกจูงใจด้วยเงิน (ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่) ต่อมาเขาได้พยายามจะสร้างมิตรภาพมากขึ้นเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการความสัมพันธ์ และด้วยเหตุผลบางอย่าง เขาพบว่าเป็นไปได้ที่จะกลายเป็นเพื่อนที่ดีกับบุคคลอื่นภายในสถานที่ทำงาน เขาจะคับข้องใจ ถดถอย และถูกจูงใจให้เพิ่มรายได้มากขึ้น หรือในอีกกรณีนี้ผู้จัดการคนหนึ่งได้ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเขา ณ ระดับความสัมพันธ์แล้ว และในขณะนี้ได้พยายามจะตอบสนองความต้องการการเจริญเติบโตของเขา แต่ด้วยเหตุผลหลายอย่าง เช่น ข้อจำกัดทางองค์การ (งานที่ทำหยาบมีน้อย) และการขาดโอกาสที่จะก้าวหน้า เขาไม่สามารถตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้ ตามทฤษฎีของแอลเดอร์เฟอร์แล้ว ความคับข้องใจของความต้องการเจริญเติบโตจะทำให้ความต้องการความสัมพันธ์ของผู้จัดการกลับมามีอิทธิพลในฐานะของสิ่งจูงใจอีกครั้งหนึ่ง

ประการที่สอง ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory) ชี้ให้เห็นว่า ความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับอาจจะเกิดขึ้นในขณะเดียวกัน กล่าวคือ บุคคลสามารถ

ถูกจูงใจด้วยความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับ ณ เวลาเดียวกัน เช่น ความต้องการเงินเดือนที่เพียงพอ (ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่) สามารถเกิดขึ้นได้ในขณะเดียวกันกับความต้องการทางสังคม (ความต้องการความสัมพันธ์) และความต้องการการเจริญเติบโต ยิ่งกว่านั้นแอลเดอร์เฟอร์ได้พบว่า ลำดับความต้องการจะแตกต่างกันระหว่างบุคคล เช่น ผู้ประกอบการอาจแสวงหาโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ (ความต้องการการเจริญเติบโต) ก่อนที่จะกังวลใจกับความหิว (ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่)

แอลเดอร์เฟอร์ยืนยันว่า คนเราสามารถมุ่งความต้องการมากกว่าหนึ่งอย่าง ในขณะเดียวกัน ความต้องการระดับต่ำไม่จำเป็นต้องถูกตอบสนองอย่างดีก่อนที่เราจะมุ่งความต้องการอย่างอื่น แต่การตอบสนองความต้องการระดับต่ำอาจช่วยให้เรามีโอกาสมุ่งความสนใจของเราไปยังความต้องการระดับสูงได้ เช่น พนักงานที่ได้ยกเลิกอาหารเที่ยงไปและรู้สึกหิวอย่างมากอาจจะยังคงมุ่งที่การแก้ปัญหาที่ท้าทายของลูกค้าอยู่ในอีกทางหนึ่ง ณ เวลาหนึ่ง ความหิวอาจจะขัดขวางความพยายามที่จะแก้ปัญหามาของพนักงานได้

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Need)	ทฤษฎีความต้องการ ของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory)
ความต้องการความสมหวังของชีวิต (Self-Actualization Needs)	ความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs)
ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs)	ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs)
ความต้องการทางสังคม (Social Needs)	
ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety or Security Needs)	ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs)
ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs)	

ภาพที่ Error! No text of specified style in document..4 การเปรียบเทียบทฤษฎีการจูงใจ
ของ Maslow และ Alderfer

ที่มา: ดัดแปลงจาก รัชชานนท์ สุวรรณวิชัย, 2562, น. 8

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับทฤษฎีความต้องการ ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) 2) ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) และ 3) ความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) มาเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ของเกษตรกรในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ เพื่อค้นหาปัจจัยที่จะส่งผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับบริการฝึกอบรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของงานวิจัยนี้

5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

5.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

พัฒนา สุขประเสริฐ (2557, น. 34) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า การส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension) คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการพัฒนาด้านการเกษตรและสิ่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกรและครอบครัวได้มีปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ มีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง จนทำให้มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในขณะที่ชุมชนและสังคมก็มีความมั่นคงในด้านอาหารรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศก็อยู่ในภาวะที่สมดุล และก็เป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนต่อการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์ (2564, น. 4 - 17-18) กล่าวถึงความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า เป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกร โดยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากร ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตเกษตรกรและครอบครัวอยู่พอดี กินพอดี และมีความสุข อันจะส่งผลต่อการพัฒนาชนบทให้มีความยั่งยืนสืบไป โดยการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรจะประกอบด้วย

1. กระบวนการทางการศึกษา (Education Process) เป็นกระบวนการให้ความรู้และแนวทางในการผลิตแก่เกษตรกร ตลอดจนนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งเกษตรกรจะต้องเรียนรู้ตามขั้นตอน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันจะนำไปสู่พัฒนาการผลิตทางการเกษตร

2. กระบวนการต่อเนื่องไม่สิ้นสุดและยั่งยืนได้ (Continuous and Sustainability Process) เป็นลักษณะของการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสถานการณ์การผลิต และสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ ซึ่งจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด และมีความยั่งยืนในการพัฒนา ซึ่งจะทำให้เกษตรกรเกิดความกระตือรือร้นและมีการพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการประชาธิปไตยหรือการมีส่วนร่วม (Democracy or Participatory Process) คือ การได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรในการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ซึ่งจะทำให้เกิด

การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การยอมรับ และการปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามสภาพของท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ทักษะ ประสบการณ์ และการบริการอื่น ๆ ให้แก่เกษตรกร ครอบครัวยุค เกษตรกร ตลอดจนบุคคลที่สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกร ครอบครัวยุค เกษตรกร หรือชุมชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

5.2 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร

พัฒนา สุขประเสริฐ (2557, น. 54-58) กล่าวว่า เป้าหมายของการส่งเสริมการเกษตร คือ การพัฒนาให้เกษตรกรและครอบครัวสามารถที่จะมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอ ส่วนชุมชนและสังคมก็มีความมั่นคงในด้านอาหาร ในขณะที่ระบบนิเวศก็มีความสมดุลและเอื้อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างต่อเนื่อง

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2564, น. 4 - 26-27) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ทั่วไปของการส่งเสริมการเกษตร คือ การมุ่งพัฒนาเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิต สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ การผลิตและการตลาด วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไข ตลอดจนการเสริมสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรมีโอกาสพัฒนาความรู้ไปสู่โลกที่ก้าวไกล โดยมุ่งให้เกษตรกรมีวิสัยทัศน์ ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสภาพการผลิตของโลก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร คือ การช่วยให้เกษตรกร สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และทักษะ ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรให้กับเกษตรกร

5.3 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2564, น. 4 - 37-41) กล่าวว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร ที่สำคัญ คือ กระบวนการส่งเสริมในลักษณะการนำวิธีการทางเทคโนโลยีการจัดการผลิตไปสู่เกษตรกร (Extension Approach) ซึ่งเป็นการดำเนินการส่งเสริมในลักษณะต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา ตามวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมนั้น ๆ ซึ่งพบว่า มีหลายรูปแบบที่น่าสนใจควรจะได้รับการวิเคราะห์ ดังนี้

5.3.1 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร โดยทั่วไป

1) รูปแบบการส่งเสริมอย่างเป็นทางการ (Conventional Agricultural Extension Approach) เป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมตามระเบียบราชการ โดยมีเป้าหมาย เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มรายได้ และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยมีรัฐบาลส่วนกลาง เป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการ และมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลัก

2) การส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมชม (Training and Visiting System Approach) เป็นรูปแบบของระบบที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้เข้าถึงเกษตรกรอย่างใกล้ชิด โดยการเยี่ยมชมและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเพื่อนำปัญหาไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ

3) การส่งเสริมการเกษตรโดยสถาบันการศึกษา (Educational Institute Agricultural Extension Approach) เป็นการส่งเสริมในรูปแบบของการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเกษตรร่วมกับสถานีวิจัยและฟาร์มทดลองของมหาวิทยาลัย

5.3.2 รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก (Alternative Approaches)

1) รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตการเกษตรเฉพาะอย่าง (Commodity Specialized Approach) เป็นการมุ่งส่งเสริมการผลิตเป็นหลัก โดยการบริหารจัดการหน่วยเดียว การส่งเสริมจะเน้นเทคโนโลยีการผลิตเพื่อผลผลิต การใช้ทรัพยากรนำเข้า การตลาด และราคาสินค้า เป็นเป้าหมายสำคัญ ความสำเร็จของการส่งเสริมในรูปแบบนี้สามารถจะวัดได้จากผลผลิตและผลิตภัณฑ์รวมเฉพาะพืชนั้น ๆ

2) การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม (Agriculture Extension Participatory Approach) เป็นการส่งเสริมที่มีการวางแผนโครงการร่วมกับเกษตรกร โดยมีองค์กรท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการและมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยช่วยให้คำแนะนำการดำเนินการ ความสำเร็จของการส่งเสริมรูปแบบนี้ สามารถวัดจากความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ซึ่งการดำเนินการสามารถขยายผลต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี

3) การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการ (Project Approach) เป็นการส่งเสริมที่ต้องความรวดเร็วในการดำเนินงานโดยองค์กรของรัฐ ซึ่งมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ความสำเร็จของโครงการสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นเท่านั้น

4) การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม (The Farming System Development Approach) เป็นรูปแบบของการส่งเสริมที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมกับสภาพระบบการผลิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะกับเกษตรกรรายย่อย กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้จะเป็นไปอย่างช้า ๆ การวัดความสำเร็จจะวัดจากการยอมรับเทคโนโลยีจากโครงการส่งเสริมและความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว

5) การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย (Cost Sharing Approach) การส่งเสริมในรูปแบบนี้เป็นการคาดหมายว่า การดำเนินการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลผลิตจะเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น โดยสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นของเกษตรกรได้ ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจะเป็นภาระของท้องถิ่น

ในส่วนหนึ่งด้วย แต่เนื่องด้วยเกษตรกรอาจจะมีข้อจำกัดในด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้นหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดร่วมกัน

6) รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรแบบเกษตรพันธสัญญา (Contact Farming Approach) เป็นการส่งเสริมในรูปแบบที่สามารถสร้างความมั่นใจต่อเกษตรกรผู้ผลิต โดยผู้ส่งเสริมจะเป็นฝ่ายเอกชนที่สนับสนุนการผลิตแก่เกษตรกร ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ และการรับซื้อผลผลิต แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือในการทำข้อตกลงการผลิตที่มีคุณภาพตามที่กำหนดและการรับซื้อผลผลิตตามราคาที่ตกลง อันจะเป็นการสร้างความมั่นใจต่อทั้งสองฝ่าย

สรุปได้ว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญมี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วไปและรูปแบบการส่งเสริมทางเลือก ซึ่งรูปแบบในการส่งเสริมการเกษตรที่ดีจะต้องมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตรงกับความต้องการ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนทั้งในด้านทรัพยากรและภูมิปัญญา ซึ่งจะเป็นอีกปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนให้การส่งเสริมการเกษตรเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้โดยง่าย

5.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2564, น. 4 - 41-47) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension Methods) ว่าเป็นกระบวนการของการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร โดยมีวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่

5.4.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยมีบุคคลกลุ่มเป้าหมายเป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 3 วิธี ดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) ได้แก่ การเยี่ยมไร่ร่นา และบ้านของเกษตรกร เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว และการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group Method) ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม การสาธิต และการศึกษาดูงานนอกสถานที่

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) ได้แก่ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์ เผยแพร่ ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการจัดนิทรรศการ

5.4.2 การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 4 วิธี ได้แก่ การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน และการส่งเสริมโดยการเลือกท้องถิ่นที่ใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นเป้าหมาย

5.4.3 วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 4 วิธี ได้แก่ การใช้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้แบบกว้าง การใช้ทีมนักวิชาการ การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย และการใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

5.4.4 วิธีการส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Oriented) ได้แก่ การพัฒนาคอมพิวเตอร์ การสื่อสารทางไกล การใช้ระบบดาวเทียม และการวิวัฒนาการข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์

5.4.5 วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (Community Oriented) ได้แก่ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล และการถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมชุมชน วิสาหกิจชุมชน หรือประชารัฐพัฒนาแบบบูรณาการ

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับแนวคิดการส่งเสริมการเกษตร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรในด้านความพึงพอใจของเกษตรกร ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับบริการฝึกอบรม

5.5 ระบบส่งเสริมการเกษตร (T & V System)

ระบบ T & V System ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) ดังนี้

5.5.1 การถ่ายทอดความรู้ (Training)

เป็นระบบที่มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ ทั้งในด้านสมรรถนะ วิชาการ และการบริหารจัดการโครงการ โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตรที่จัดขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ การชี้แจงทำความเข้าใจ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการนำเสนอและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยจะมีการถ่ายทอดความรู้ผ่านเวทีระบบส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1) **เวทีประชุมเพื่อการบริหาร (Meeting)** มีเป้าหมายของการประชุมเพื่อกำกับควบคุม ดูแล ติดตามความก้าวหน้า และขับเคลื่อนแผนงานโครงการ พร้อมทั้งนำเสนอปัญหา/อุปสรรคเพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขในทุกระดับ

2) **เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Workshop)** จะดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ชี้แจงแผนงานโครงการ การบริหารจัดการ นำเสนอผลงาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวิชาการ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในงานส่งเสริมการเกษตร

3) **เวทีการฝึกอบรม (Training)** จะเป็นการถ่ายทอดความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะและศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วยการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร การพัฒนาสมรรถนะผู้นิเทศ/ผู้สอนงาน และการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการส่งเสริมการเกษตร

5.5.2 การเยี่ยมเยียน (Visiting)

ในระบบส่งเสริมการเกษตร จะเป็นการพบปะกับเกษตรกรทั้งในลักษณะของกลุ่มและรายบุคคล โดยมีการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่ชัดเจน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง จัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้กับเกษตรกร ติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ และการแก้ปัญหาของเกษตรกร ตลอดจนเป็นการประสานการบูรณาการการทำงานในทุกภาคส่วนโดยยึดพื้นที่เป็นเป้าหมายร่วมกัน

5.5.3 การสนับสนุน (Supporting)

เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีขวัญกำลังใจ มีสมรรถนะ มีระบบวิธีการทำงาน และที่สำคัญคือ ต้องจัดให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีเครื่องมืออุปกรณ์ อาคารสถานที่ และยานพาหนะให้พร้อมสมบูรณ์ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปภาคการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้การสนับสนุนในด้านโครงสร้าง อุปกรณ์ การสร้างขวัญกำลังใจ และด้านวิชาการ

5.5.4 การนิเทศงาน (Supervision)

กรมส่งเสริมการเกษตรใช้การนิเทศงานเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกระตุ้นเร่งรัดและติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ว่า มีความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิผลหรือไม่ ตลอดจนเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ให้สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างรวดเร็ว มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนปฏิบัติงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศงานเป็นเครื่องมือซึ่งจะต้องมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้นิเทศงานและเจ้าหน้าที่ผู้รับการนิเทศงาน เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักการนิเทศงานที่มุ่งการส่งเสริมสนับสนุนมากกว่าการควบคุมให้ทำตามคำสั่ง และการประสานการทำงานร่วมกันทั้งระดับนโยบายและระดับการปฏิบัติงานในพื้นที่

5.5.5 การจัดการข้อมูล (Data management)

การทำงานส่งเสริมการเกษตรเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับครัวเรือนเกษตรกร ระดับกลุ่มระดับตำบล และระดับเหนือขึ้นไป ซึ่งจำเป็นจะต้องให้ทุกระดับมีข้อมูลเป็นของตนเอง โดยเริ่มจากการค้นหาชนิดหรือประเภทของข้อมูลที่มีความจำเป็นต้องรู้และใช้ เพื่อให้แต่ละระดับได้มีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้ประโยชน์ในการจัดการและพัฒนา ตลอดจนการใช้ข้อมูลเพื่อเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงหรือบูรณาการร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องที่จะให้การสนับสนุน หรือใช้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจของหน่วยงานต่าง ๆ ในการวางแผนและการพัฒนา

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 ลักษณะทั่วไป

6.1.1 เพศ

ถิรพันธ์ ปิ่นหย่า (2562, น. 59) ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.3 ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธินทร์ พงษ์ชัยภูมิ (2562, น. 38) ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการฝึกอบรมด้านการเกษตรของเกษตรกรเครือข่าย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอต๋อยสะแกเค็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 58.1 และพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 74) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับการอบรมตามโครงการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.8

6.1.2 อายุ

พงศศิริ ตารินทร์ (2566, น. 30) ศึกษาเรื่อง ความต้องการการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดพะเยา พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.30 อายุเฉลี่ย 52.47 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ ถิรพันธ์ ปิ่นหย่า (2562, น. 59) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.0 มีอายุเฉลี่ย 56.31 ปี และพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 74) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 46.3 โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 58.92 ปี

6.1.3 ระดับการศึกษา

ถิรพันธ์ ปิ่นหย่า (2562, น. 59) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 62.9 ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธินทร์ พงษ์ชัยภูมิ (2562, น. 39) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.7 ส่วนพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 75) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 37.0

6.1.4 สถานภาพ

อภิพล ทองคำ (2560, น. 59) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการเป็น Smart Farmer ของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 77.2 ซึ่งสอดคล้องกับ กริพันธ์ ปิ่นหย่า (2562, น. 59) และพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 75) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 83.4 และร้อยละ 86.7 ตามลำดับ

6.1.5 สถานะของการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

พนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 76) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (สำนักงานเกษตรอำเภอ) คิดเป็นร้อยละ 100.0 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศุภกร อินต๊ะ (2559, น. 58) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวฤดูนาปี จังหวัดลำปาง คิดเป็นร้อยละ 100.0

6.1.6 ประสบการณ์ด้านการเกษตร

อภิพล ทองคำ (2560, น. 60) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานเกษตรอยู่ในช่วงระหว่าง 2 - 22 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.0 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 13.23 ปี ส่วนพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 77) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการเกษตรอยู่ในช่วงระหว่าง 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.8 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 25.02 ปี และวงศ์ลักษณ์ วงศ์ศิริ (2563, น. 43) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพด้วยการตัดแต่งกิ่งและข้อผล ของกลุ่มเกษตรกรลำไยแปลงใหญ่ในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการเกษตรอยู่ในช่วงระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.0 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 9.92 ปี

6.2 สภาพทางสังคม

6.2.1 การเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร

พนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 76-77) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร คิดเป็นร้อยละ 94.8 โดยกลุ่มเกษตรแบบแปลงใหญ่เป็นกลุ่มที่เกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุด ร้อยละ 68.8 ส่วนวงศ์ศิริ ตารินทร์ (2566, น. 35) ศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร ร้อยละ 64.4 โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มที่เกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.71 ส่วนการศึกษาของอภิสิทธิ์ พันธชาติ (2564, น.39 - 40) พบว่า เกษตรกรที่ให้ข้อมูลได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรด้านการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 88.5 โดยกลุ่ม ธกส. กลุ่มที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุด

6.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

6.3.1 การประกอบอาชีพเกษตรกร

พนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 78) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 76.9 ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสิตี พันธชาติ (2564, น. 40) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 98.8 และเกษตรกร จำนวนร้อยละ 69.5 มีอาชีพรองนอกเหนือจากการทำเกษตร

6.3.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ฐิติมา จันทร์หอม (2560) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการประกันภัยพิพผลการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วงระหว่าง 3 - 4 คน ร้อยละ 50.0 ซึ่งสอดคล้องกับพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 75) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วงเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 46.3

6.3.3 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

ฉิรพันธ์ ปิ่นหย่า (2562, น. 62) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานในการทำนาต่อครัวเรือนอยู่ระหว่าง 1 - 2 คน คิดเป็นร้อยละ 85.2 ซึ่งสอดคล้องกับพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 78) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานในภาคการเกษตรต่อครัวเรือนอยู่ระหว่าง 1 - 2 คน เช่นเดียวกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 67.1 ส่วนการศึกษาของอภิสิตี พันธชาติ (2564, น. 41) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานในการทำนาต่อครัวเรือน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8

6.3.4 รายได้จากการทำอาชีพ “ใน” ภาคการเกษตร

อภิพล ทองคำ (2560, น. 62) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำเกษตรของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 25,000 - 180,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 39.1 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 222,810.63 บาท/ปี ส่วนพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 79) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 100,001 - 200,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 37.6 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 188,277.46 บาท/ปี ส่วนการศึกษาของอภิสิตี พันธชาติ (2564, น. 42) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ของครัวเรือนในภาคการเกษตร สูงกว่า 90,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 39.1 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 93,437.04 บาท

6.3.5 รายได้จากการทำอาชีพ “นอก” ภาคการเกษตร

อภิพล ทองคำ (2560, น. 62) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาค การเกษตรของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 0 - 50,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 68.6 และมีค่าเฉลี่ย

อยู่ที่ 118,482.27 บาท/ปี ส่วนพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 79) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำอาชีพนอกภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 100,001 - 200,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 37.6 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 188,277.46 บาท/ปี ส่วนการศึกษาของอภิสิทธิ์ พันธชาติ (2564, น. 43) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร ต่ำกว่า 10,001 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 77.4 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 9,698.30 บาท

6.3.6 พื้นที่ทำการเกษตร

อภิพล ทองคำ (2560, น. 62) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 19.76 - 145 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.2 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.89 ไร่ ซึ่งใกล้เคียงกับพนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 80) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 10 - 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.2 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.65 ไร่ ส่วนฉิรพันธ์ ปิ่นหย่า (2562, น. 62) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการทำนาอยู่ระหว่าง 3 - 6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.6 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.85 ไร่ โดยส่วนใหญ่มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 77.1

6.4 การเข้ารับการฝึกอบรม

6.4.1 การรับรู้ข่าวสาร

พนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 85) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารการฝึกอบรมจากผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 76.9 ส่วนพงศ์ศิริ ตารินทร์ (2566, น. 37) ศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารทางด้านการเกษตรในสื่อประเภทบุคคล คิดเป็นร้อยละ 91.98 โดยได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.59

6.4.2 วัตถุประสงค์ของการเข้ารับการฝึกอบรม

พนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 85) ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 94.2 สอดคล้องกับการศึกษาของธิดิ ภูประเสริฐ (2550, น. 31) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรบริหารธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ นำไปพัฒนาระบบการทำงาน และนำไปแก้ไขปัญหา คิดเป็นร้อยละ 29.6 24.1 และ 20.1 ตามลำดับ

6.4.3 แรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

ธารรัตน์ สังข์ทอง (2562, น. 77-78) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เกษตรกรได้รับแรงจูงใจ

เกี่ยวกับการทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยแบ่งแรงจูงใจของเกษตรกร ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) แรงจูงใจภายใน ได้แก่ ความพร้อมของเกษตรกร แรงบันดาลใจ และความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการ และ 2) แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ สื่อประชาสัมพันธ์ การมีผู้ชักชวน บุคคลต้นแบบ ประโยชน์จากการใช้ที่ดิน และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากการเข้าร่วมโครงการ ส่วนการศึกษาของ ธนัทภัทร ปาณีกาญจน์ (2548, น. 121-123) ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเลือก ฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ด้านวิชาเบเกอรี่ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรมมีแรงจูงใจในการเลือกอบรม ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า มีปัจจัย 3 ด้านที่มีค่าแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านความสนใจและความถนัด ส่วนบุคคล ด้านบุคลากรในสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 2.66 2.52 และ 2.51 ตามลำดับ

6.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินโครงการฝึกอบรม

โสภาคย์ กาแว่น (2560, น. 44-45) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้สมัครเข้ารับการอบรมต่อโรงเรียนสอนขับรถที่กรมการขนส่งทางบกบริเวณในจังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจด้านวิชาการ การเรียน การสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามอันดับแรกคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความรู้ ความสามารถของผู้สอน สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และความครบถ้วน ของเนื้อหาหลักสูตร ส่วนการศึกษาของ วัชรพงศ์ กางถิ่น (2560, น. 57) ที่ศึกษาเรื่อง การประเมินผล โครงการฝึกอบรมเพิ่มสมรรถนะพนักงานประกันสังคมและสร้างความผูกพันในองค์กร พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การยกตัวอย่างประกอบที่ตรงกับ เนื้อหาและความรอบรู้ในหัวข้อที่บรรยายของวิทยากร โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.81 และ 4.77 ตามลำดับ

6.6 ปัญหาของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

ธิดิ ภูประเสริฐ (2550, น. 31) ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรบริหารธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน พบว่า ปัญหาในการเข้ารับการฝึกอบรมสามลำดับแรกคือ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ไม่ทั่วถึง ปัญหาช่วงเวลาการฝึกอบรมไม่เหมาะสม และปัญหาค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมค่อนข้างสูง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.55 2.48 และ 2.20 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พนารัตน์ ชาญณรงค์ (2564, น. 95) ที่ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.14 โดยปัญหาสูงสุดที่พบอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

6.7 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับบริการฝึกอบรม

ธิตี ภู่อประเสริฐ (2550, น. 31) ศึกษาพบว่า การจัดอบรมควรมีการพิจารณาเนื้อหาของการอบรมให้มีความครอบคลุมหลากหลายด้าน มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพบริบทของธุรกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการฝึกอบรมควรมีการกระตุ้นให้ผู้เข้ารับบริการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่จัดการอบรมมากขึ้น ส่วนการศึกษาของอาจารย์ วันเมือง (2564, น. 94) ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาครัฐควรเข้าไปส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ในการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีทางการเกษตร เพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับบริการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ผู้วิจัยออกแบบงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงสำรวจในประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับบริการฝึกอบรม รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร โดยกำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population)

สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ลงทะเบียนเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยเป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 12 อำเภอ อำเภอละ 30 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 360 คน (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2566, น. 61-63)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ เกษตรกรส่วนหนึ่งจากเกษตรกรทั้งหมด 360 คน ที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกกับสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) เนื่องจากสูตรนี้ใช้กับกรณีที่ทราบขนาดจำนวนประชากรวิจัยที่แน่ชัด โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น (Confidence Level) ไว้ที่ 93% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ 0.07 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 131 คน ดังการคำนวณตามสูตรต่อไปนี้

สูตรของ Taro Yamane

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากรทั้งหมด

e คือค่าคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าที่ยอมรับได้กำหนดให้เท่ากับ 0.07

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น} \quad n &= \frac{360}{1+360(0.07)^2} \\ n &= 130.25 \\ \text{จะได้กลุ่มตัวอย่าง} \quad n &= 131 \text{ คน} \end{aligned}$$

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ มีคุณลักษณะที่สามารถแบ่งออกเป็นพื้นที่หรือกลุ่มแยกออกจากกันได้ ผู้วิจัยจึงเลือกกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง (Quota Samples) ในรูปแบบพื้นที่ กล่าวคือ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตามเขตพื้นที่ของอำเภอในจังหวัดนครพนม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนและโอกาสในการได้รับเลือกที่เท่า ๆ กันในแต่ละพื้นที่ โดยปราศจากอคติ แล้วจากพื้นที่ดังกล่าวจึงเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2556, น. 166-169) ซึ่งกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$n_i = \frac{N_i \times n}{N}$$

เมื่อ

N คือ ขนาดประชากรวิจัยทั้งหมด

N_i คือ จำนวนประชากรตามกลุ่ม

n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

n_i คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่ม

ดังนั้น

$$n_i = \frac{30 \times 131}{360}$$

$$n_i = 10.92$$

จะได้กลุ่มตัวอย่าง $n_i = 11$ คน

เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสในการรับเลือกที่เท่ากันในแต่ละพื้นที่โดยปราศจากอคติ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ขนาดกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่เท่ากันในทุกพื้นที่ กล่าวคือ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน อำเภอละ 11 คน ยกเว้นอำเภอบ้านแพง ที่เก็บตัวอย่างจำนวน 10 คน ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 131 คน คิดเป็นร้อยละ 36.39 รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..1 ข้อมูลจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ชื่ออำเภอ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
1	อำเภอเมืองนครพนม	30	11
2	อำเภอปลาปาก	30	11
3	อำเภอท่าอุเทน	30	11
4	อำเภอบ้านแพง	30	10
5	อำเภอธาตุพนม	30	11
6	อำเภอเรณูนคร	30	11
7	อำเภอนาแก	30	11
8	อำเภอศรีสงคราม	30	11
9	อำเภอนาหว้า	30	11
10	อำเภอโพนสวรรค์	30	11
11	อำเภอนาทม	30	11
12	อำเภอวังยาง	30	11
รวม		360	131

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม (2566)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชนิดของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวางแผนเพื่อเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุด เพื่อใช้สอบถามเกษตรกรในเรื่องที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นมาจาก การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการสำรวจข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ โดยมีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับ
การฝึกอบรมของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก โดยเป็นคำถามประเภท
 ข้อเท็จจริงของผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ลักษณะทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ
 การศึกษา สถานภาพ สถานะของการขึ้นทะเบียนของเกษตรกร ประสบการณ์ด้านการเกษตร
 และประสบการณ์ด้านการปลูกพืชทางเลือก 2) สภาพทางสังคม ประกอบด้วย การเป็นสมาชิก
 ของกลุ่ม/องค์กร 3) สภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน
 สมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน และพื้นที่ทำการเกษตร
 และ 4) การเข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วย ช่องทางรับรู้ข่าวสารการฝึกอบรม วัตถุประสงค์
 ของการเข้ารับการฝึกอบรม และลักษณะของการเข้ารับการฝึกอบรม โดยคำถามมีลักษณะ
 เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Question) ที่มีลักษณะเป็นคำถามที่กำหนดคำตอบเอาไว้แล้ว
 และให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบจากข้อมูลที่กำหนด และมีบางคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถาม
 ปลายเปิด (Open-ended Question) ที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
 ได้ตอบคำถามอย่างอิสระ ซึ่งได้กำหนดข้อคำถามไว้จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริม
การผลิตพืชทางเลือก ผู้วิจัยเลือกใช้คำถามวัดระดับของความต้อการในการเข้ารับการฝึกอบรม
 โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกเพื่อประเมินความมากน้อย หรือที่เรียกว่า มาตรฐานจัดอันดับ
 (Rating Scale) จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs)
 2) ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) และ 3) ปัจจัยความต้องการ
 การเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ต
 (Likert Type Scale) จำนวน 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์กำหนดการประเมินระดับ ดังนี้

ระดับของความต้อการน้อยที่สุด	กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับของความต้อการน้อย	กำหนดเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับของความต้อการปานกลาง	กำหนดเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับของความต้อการมาก	กำหนดเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับของความต้อการมากที่สุด	กำหนดเท่ากับ 5 คะแนน

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการ
ส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ผู้วิจัยเลือกใช้คำถามวัดระดับของความพึงพอใจในการเข้ารับ
 การฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกเพื่อประเมินความความพึงพอใจของเกษตรกร
 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิทยากร 2) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม 3) ด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร
 4) ด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม 5) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และ 6) ด้านการ

ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ โดยมีเกณฑ์กำหนดการประเมินระดับ ดังนี้

ระดับของความพึงพอใจน้อยที่สุด	กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับของความพึงพอใจน้อย	กำหนดเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับของความพึงพอใจปานกลาง	กำหนดเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับของความพึงพอใจมาก	กำหนดเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับของความพึงพอใจมากที่สุด	กำหนดเท่ากับ 5 คะแนน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม
โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่หนึ่ง เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่พบในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก โดยผู้ตอบเลือกตอบแบบสอบถาม 5 ระดับ จำนวน 7 ด้าน 27 ประเด็น และมีคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินระดับของปัญหาเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับของปัญหาน้อยที่สุด	กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับของปัญหาน้อย	กำหนดเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับของปัญหาปานกลาง	กำหนดเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับของปัญหามาก	กำหนดเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับของปัญหามากที่สุด	กำหนดเท่ากับ 5 คะแนน

ส่วนที่สอง ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการฝึกอบรม โดยผู้ตอบเลือกตอบแบบสอบถาม 5 ระดับ จำนวน 6 ด้าน 14 ประเด็น และมีคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินระดับของข้อเสนอแนะเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับของความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับของความคิดเห็นน้อย	กำหนดเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับของความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับของความคิดเห็นมาก	กำหนดเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับของความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดเท่ากับ 5 คะแนน

2.3 การสร้างเครื่องมือ

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรจังหวัดนครพนม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.3.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากเอกสารวิชาการ หนังสือ เอกสาร บทความ ผลงานทางวิชาการ วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัยศึกษา ได้แก่ การศึกษาลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ การเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร ปัจจัยด้านความต้องการของเกษตรกร ความพึงพอใจของเกษตรกร ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่จะศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยตัวแปรได้มาจากการทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่มีผู้ที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าวมาในอดีต เพื่อพิจารณาว่า มีตัวแปรใดบ้างที่มีความสำคัญ และควรนำมาพิจารณาศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาคำตอบในการอธิบายว่า ตัวแปรใดสัมพันธ์กับตัวแปรใด เพราะเหตุใด

2.3.2 กำหนดประเด็นคำถามในการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยครอบคลุมในประเด็นที่ต้องการศึกษาในทุก ๆ ด้าน

2.3.3 กำหนดรูปแบบของคำถาม ให้ครบทุกประเด็นตามตัวแปร โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและลักษณะข้อมูล ได้แก่ คำถามให้เลือกตอบและคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น โดยคำถามมีลักษณะเป็น

1) คำถามปลายปิด (Close-ended Question) เป็นคำถามที่มีลักษณะกำหนดรายการคำตอบเอาไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบจากข้อมูลที่กำหนดเอาไว้ เพื่อให้ผู้ตอบเลือกคำตอบให้ตรงกับความเป็นจริง โดยคำถามแบบนี้จะปรากฏในตอนต้นที่ 1 ของแบบสอบถาม นอกจากนี้จะมีข้อความที่เป็นคำถามในเรื่องของความพึงพอใจ ความพึงพอใจ รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดคำถามไว้ในตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 ของแบบสอบถาม โดยกำหนดคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามน้ำหนักความสำคัญ (Rating Scale) เพื่อทำการวัดทัศนคติ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบตามลำดับความสำคัญที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการตอบมากที่สุด มีทางเลือกตอบได้ 5 ทางเลือก แต่สามารถตอบได้เพียงทางเลือกเดียว โดยผู้วิจัยเลือกมาตรวัดทัศนคติตามมาตรลิเคิร์ต (Likert Type Scale)

2) คำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เป็นคำถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามอย่างอิสระ ตามความคิดและทัศนคติ ซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

2.3.4 เลือกประเภทของคำถาม โดยเป็นการจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) ฉบับร่าง ซึ่งเป็นการประมวลความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎี กลั่นกรองออกมาเป็นข้อ

คำถามที่อยู่ภายใต้บริบทเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจะพยายามร่างแบบสอบถามให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และลองตอบแบบสอบถามนั้นว่าตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือไม่ ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบแบบสอบถามเอาไว้ 4 ตอน

2.3.5 ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม ให้มีความสมบูรณ์ โดยนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาให้มีความครอบคลุมทั้งประเด็นหัวข้อหลักของสิ่งที่ จะศึกษาและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมของคำหรือประโยคที่ใช้ในการสื่อความหมายของคำถามแต่ละข้อ รวมถึงรูปแบบการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้ตอบแบบสอบถาม

2.3.6 การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม (Questionnaire) และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ เป็นประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญเพื่อให้เกิดความถูกต้อง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliable) โดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา (Content Validity) ว่าครอบคลุมครอบคลุมเนื้อหา รวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยแล้วหรือไม่ และตรวจสอบความมั่นคงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เพื่อตรวจสอบพิจารณาว่าข้อคำถามสอดคล้องกับคุณลักษณะของทฤษฎีหรือไม่อย่างไร ในกระบวนการขั้นตอนนี้จะมีดำเนินการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จนกว่าจะได้รับการยอมรับ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรของการวิจัย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliable) ของแบบสอบถามที่เกิดจากความสอดคล้องกันของผลที่ได้จากการวัด

2.3.7 การบรรณาธิกรแบบสอบถาม ประกอบด้วยการออกแบบและวางรูปแบบหรือรูปแบบของแบบสอบถาม ขนาดของแบบสอบถาม เพื่อให้มีความเหมาะสม ความสวยงาม สะดวกต่อการใช้งาน อีกทั้งรวมถึงการตรวจทานความถูกต้องของภาษาที่ใช้

2.3.8 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อแบบสอบถาม คำชี้แจง เนื้อหาคำถามตามประเด็นที่ต้องการศึกษา จัดลำดับข้อความให้เหมาะสม ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

2.4 การทดสอบเครื่องมือ

สำหรับการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวิจัยนั้น โดยปกติจะตรวจสอบใน 2 ประเด็น ดังนี้

2.4.1 การตรวจสอบความแม่นยำ (Validity)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการตรวจสอบความแม่นยำตามเนื้อหา (Content Validity) โดยตรวจสอบว่าเครื่องมือที่ใช้นั้นมีคำถาม เนื้อหา และสาระตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือเป็นไปตามสัดส่วนของความสำเร็จในแต่ละเนื้อหาหรือไม่ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ

จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับข้อความ โดยใช้วิธีการทางสถิติตรวจสอบค่าความแม่นยำ ที่เรียกว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกคำถามข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

1) นำแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาว่า แบบสอบถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ข้อความในมาตรวัดเป็นข้อความที่ตรงประเด็นกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ อีกทั้งข้อความในมาตรวัดนั้นครอบคลุมปรากฏการณ์ที่ต้องการวัดอย่างกว้างขวางเพียงพอหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนความเห็น ดังนี้

+1 หมายถึง แนใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แนใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แนใจว่าแบบสอบถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2) จากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลบวกของคะแนนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

หากค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อความนั้นวัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด สามารถนำข้อความนั้นไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณต่ำกว่า 0.50 แสดงว่าข้อความนั้นวัดไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด ผู้สร้างเครื่องมือวิจัยจะต้องปรับปรุงแก้ไขข้อความนั้นจนกว่าจะได้คุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (ไพบุรณ์ คณะเศรษฐกร, 2561) โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาที่มากกว่า 0.50 ทุกข้อ รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ค แสดงว่าข้อความเหล่านั้นวัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด สามารถนำข้อความนั้นไปใช้งานกับเป้าหมายจริงได้

2.4.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability)

สำหรับการวัดความเชื่อมั่นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายที่มีบริบทและมิติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จำนวน 30 คนโดยใช้ชุดแบบสอบถามเดียวกัน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

(Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีผลดังนี้

ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก เท่ากับ 0.713

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก เท่ากับ 0.715

ตอนที่ 4 ส่วนที่หนึ่ง ปัญหาของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก เท่ากับ 0.709

ตอนที่ 4 ส่วนที่สอง ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก เท่ากับ 0.888

สำหรับเกณฑ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยที่ใช้วัดเจตคติ ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 (สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2554, น. 288) จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นสามารถเชื่อถือได้ สำหรับการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในตอนที่ 2 - 4 มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ง ดังนั้นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อมั่นสูง และสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งขั้นตอนหนึ่งในการดำเนินการค้นหาคำตอบของปัญหาการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ผู้วิจัยออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ จำนวน 131 คน ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 (รวมระยะเวลา 2 เดือน) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการปรึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เพื่อขอความร่วมมือในการนัดหมายเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ได้วางแผนไว้

3) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลอีกครั้งเพื่อยืนยันการนัดหมาย พร้อมทั้งสอบถามถึงความเป็นไปได้ของเกษตรกรที่สามารถเข้าร่วมให้ข้อมูล

4) เดินทางล่วงหน้าไปยังสถานที่ก่อนถึงเวลานัดหมายอย่างน้อย 1 ชั่วโมง เพื่อเตรียมความพร้อมและซักซ้อมความเข้าใจกับผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล

5) เริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ผู้ช่วยแจกแบบสอบถาม ส่วนผู้วิจัยแนะนำตัวเองกับเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแนะนำชื่อ นามสกุล และแจ้งว่าเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับบริการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก จากนั้นอธิบายถึงข้อคำถามในแต่ละข้อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันว่า คำถามข้อนั้น ๆ สื่อความหมายว่าอย่างไร รวมถึงอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามประมาณ 30 นาที

6) เก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล และกล่าวขอบคุณเกษตรกร รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

7) ในกรณีที่ไม่สามารถนัดหมายเกษตรกรได้ครบตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการแจกจ่ายแบบสอบถามให้กับเกษตรกรเป้าหมาย โดยประสานกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลในการรวบรวมแบบสอบถามส่งคืน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดระเบียบข้อมูลให้พร้อมสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นตัวเลขหรือที่เรียกว่า ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว มาบันทึกโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นนำมาคำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูลกลุ่มนั้น รวมถึงการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปร รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับบริการฝึกอบรมของเกษตรกร

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ซึ่งเป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลกลุ่มนั้นด้วยค่าทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Min) ค่าต่ำสุด (Max) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการบรรยายลักษณะส่วนบุคคลในแต่ละประเด็น

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลคำถามปลายปิด (Close-ended Question) ที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามมาจัดทำข้อมูล ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistical Analysis) ในประเด็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการจัดอันดับ (Ranking)

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและแปรผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

มีความต้องการในระดับมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
มีความต้องการในระดับมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
มีความต้องการในระดับปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
มีความต้องการในระดับน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปรผลด้วย สูตรหาระดับชั้น

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ดังนั้น ระดับชั้นจึงแบ่งตามระดับได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการจัดอันดับ (Ranking)

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและแปรผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
มีความพึงพอใจในระดับมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
มีความพึงพอใจในระดับน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปรผลด้วย สูตรหาระดับชั้น

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ดังนั้น ระดับชั้นจึงแบ่งตามระดับได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายความว่า	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายความว่า	มีความพึงพอใจในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายความว่า	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายความว่า	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายความว่า	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลคำถามปลายปิด (Close-ended Question) ที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามมาจัดทำข้อมูล ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistical Analysis) ในประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่ออธิบายถึงผลการศึกษาในประเด็นดังกล่าว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการจัดอันดับ (Ranking)

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและแปรผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

1) เกณฑ์การให้คะแนนระดับของปัญหาในการเข้ารับการฝึกอบรม

มีปัญหาในระดับมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
มีปัญหาในระดับมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
มีปัญหาในระดับปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
มีปัญหาในระดับน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปรผลด้วย สูตรหาระดับชั้น

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ดังนั้น ระดับชั้นจึงแบ่งตามระดับได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

2) เกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดของข้อเสนอแนะในการเข้ารับการฝึกอบรม

มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
มีความเห็นด้วยในระดับมาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
มีความเห็นด้วยในระดับน้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

การแปรผลด้วย สูตรหาระดับชั้น

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ดังนั้น ระดับชั้นจึงแบ่งตามระดับได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายความว่า	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรจังหวัดนครพนม มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าปัจจัยหรือตัวแปรอิสระใดบ้างส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม เพื่อประมาณหรือพยากรณ์ค่าของตัวแปรตาม เมื่อทราบค่าของตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple

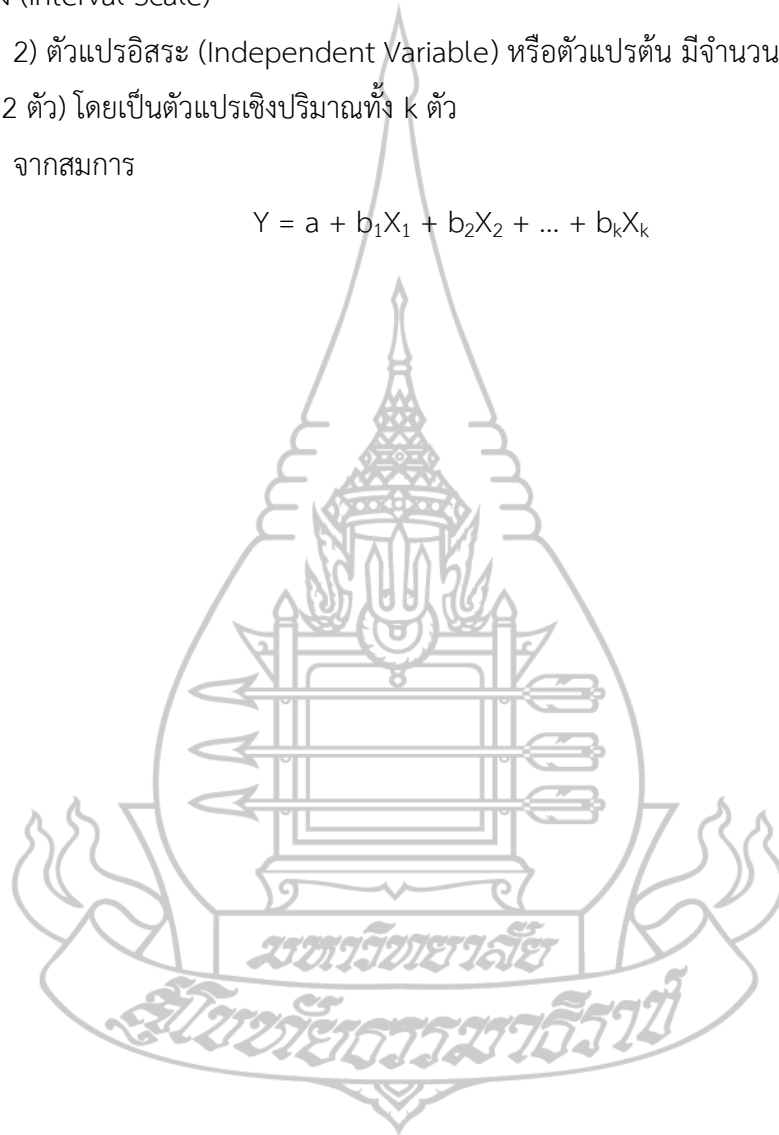
Regression Analysis) เนื่องจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรหลายตัว (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2555, น. 173-5) โดยประกอบด้วย

1) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) จำนวน 1 ตัว เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นตัวแปรแบบช่วง (Interval Scale)

2) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) หรือตัวแปรต้น มีจำนวน k ตัว (k มากกว่าหรือเท่ากับ 2 ตัว) โดยเป็นตัวแปรเชิงปริมาณทั้ง k ตัว

จากสมการ

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_kX_k$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอผลการศึกษาลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สถานะของการขึ้นทะเบียนของเกษตรกร ประสบการณ์ด้านการเกษตร และประสบการณ์ด้านการปลูกพืชทางเลือก ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..2 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของ
เกษตรกร

n = 131

ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	81	61.8
ชาย	50	38.2
2. อายุ		
น้อยกว่า 45 ปี	35	26.7
ระหว่าง 45 - 55 ปี	53	40.5
มากกว่า 55 ปี	43	32.8
ต่ำสุด = 19 สูงสุด = 78 ค่าเฉลี่ย = 50.42 S.D. = 9.423		
3. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) /ปวช.	59	45.0
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	26	19.8
ประถมศึกษา	17	13.0
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	16	12.2
อนุปริญญา/ปวส.	10	7.6
สูงกว่าปริญญาตรี	3	2.3
4. สถานภาพ		
สมรส	101	77.1
โสด	18	13.7
หม้าย	6	4.6
หย่าร้าง	6	4.6
5. สถานะของการขึ้นทะเบียนของเกษตรกร		
ไม่ขึ้นทะเบียน	9	6.9
ขึ้นทะเบียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	122	93.1
ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (สำนักงานเกษตรอำเภอ)	116	95.1
ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ)	28	23.0
ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยาง (การยางแห่งประเทศไทย)	22	18.0

ขั้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงอำเภอ)		
	14	11.5
ตารางที่ 4.1 (ต่อ)		
n = 131		
ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
6. ประสบการณ์ด้านการเกษตร		
น้อยกว่า 10 ปี	48	36.6
ระหว่าง 10 - 20 ปี	53	40.5
มากกว่า 20 ปี	29	22.1
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 60 ค่าเฉลี่ย = 16.55 S.D. = 13.596		
7. ประสบการณ์ด้านการปลูกพืชทางเลือก		
ไม่เคย	13	9.9
เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	118	90.1
พืชไร่		
ยางพารา	44	37.9
ถั่วลิสง	21	18.1
มันสำปะหลังโรงงาน	21	18.1
ยาสูบ	14	12.1
อ้อยโรงงาน	1	0.9
พืชสวน		
พืชผัก	80	69.0
กล้วยหอม	48	41.4
ลิ้นจี่	37	31.9
ไม้ดอก	26	22.4
ไม้ประดับ	20	17.2
ยูคาลิปตัส	19	16.4
สับปะรด	16	13.8
สมุนไพรและเครื่องเทศ	14	12.1
มันแกว	10	8.6
มันฝรั่ง	10	8.6
ปาล์มน้ำมัน	5	4.3

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.1 แสดงถึง ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 61.8 เป็นเพศหญิง ส่วนร้อยละ 38.2 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 40.5 มีอายุระหว่าง 45 - 55 ปี ร้อยละ 32.8 มีอายุมากกว่า 55 ปี และร้อยละ 26.7 มีน้อยกว่า 45 ปี โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 19 ปี สูงสุด 78 ปี และมีอายุเฉลี่ย 50.42 ปี (S.D. = 9.423)

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) /ปวช. ร้อยละ 19.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ร้อยละ 13.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 12.2 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 7.6 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และร้อยละ 2.3 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

สถานภาพ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 77.1 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 13.7 มีสถานภาพโสด ส่วนร้อยละ 4.6 มีสถานภาพหย่าร้างหรือเป็นหม้าย

สถานะของการขึ้นทะเบียนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.1 มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ส่วนร้อยละ 6.9 ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร โดยแบ่งเป็นร้อยละ 95.1 เกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ร้อยละ 23.0 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์กับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ร้อยละ 18.0 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางกับการยางแห่งประเทศไทย และร้อยละ 11.5 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกับสำนักงานประมงอำเภอ

ประสบการณ์ด้านการเกษตร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.5 มีประสบการณ์ มีประสบการณ์ด้านการเกษตรระหว่าง 10 - 20 ปี ร้อยละ 36.6 มีประสบการณ์ด้านการเกษตรน้อยกว่า 10 ปี และร้อยละ 22.1 มีประสบการณ์ด้านการเกษตรมากกว่า 20 ปี โดยที่เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตรต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 60 ปี และมีประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ย 16.55 ปี (S.D. = 13.596)

ประสบการณ์ด้านการปลูกพืชทางเลือก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.1 เคยมีประสบการณ์ด้านการปลูกพืชทางเลือก ส่วนร้อยละ 9.9 ไม่เคยมีประสบการณ์ด้านการปลูกพืชทางเลือก โดยที่ร้อยละ 69.0 เกษตรกรปลูกพืชผัก ร้อยละ 41.4 ปลูกกล้วยหอม ร้อยละ 37.9 ปลูกยางพารา ร้อยละ 31.9 ปลูกลิ้นจี่ ร้อยละ 22.4 ปลูกไม้ดอก ร้อยละ 18.1 ปลูกถั่วลิสงหรือมันสำปะหลังโรงงาน ร้อยละ 17.2 ปลูกไม้ประดับ ร้อยละ 16.4 ปลูกยูคาลิปตัส ร้อยละ 13.8 ปลูกสับปะรด ร้อยละ 12.1 ปลูกยาสูบหรือสมุนไพร/เครื่องเทศ ร้อยละ 8.6 ปลูกมันฝรั่งหรือมันแกว ร้อยละ 4.3 ปลูกปาล์มน้ำมัน และร้อยละ 0.9 ปลูกอ้อยโรงงาน

1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร ได้แก่ การเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..3 ข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกร

n = 131

ข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
8. การเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร		
ไม่เป็น	52	39.7
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	79	60.3
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย	25	32.5
กลุ่มแปลงใหญ่	19	24.7
ศพก. /ศพก. เครือข่าย	18	23.4
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	18	23.4
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	17	22.1
กลุ่มอาสาสมัครเกษตร	16	20.8
กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	12	15.6
กลุ่ม SF/YSF	7	9.1
กลุ่ม ศตปช.	3	3.9
กลุ่ม ศจช.	2	2.6

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.2 แสดงถึง สภาพทางสังคมของเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

การเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.3 เป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร ส่วนร้อยละ 39.7 ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร โดยที่ร้อยละ 32.5 เกษตรกรเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย ร้อยละ 24.7 เข้าร่วมกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 23.4 เข้าร่วมศพก. /ศพก. เครือข่ายหรือเข้าร่วมกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ร้อยละ 22.1 เข้าร่วมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 20.8 เข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครเกษตร ร้อยละ 15.6 เข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ร้อยละ 9.1 เข้าร่วมกลุ่ม SF/YSF ร้อยละ 3.9 เข้าร่วมกลุ่ม ศตปช. และร้อยละ 2.6 เข้าร่วมกลุ่ม ศจช.

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย การประกอบอาชีพเกษตรกรรวมจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน และพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..4 ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

n = 131

ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
9. การประกอบอาชีพเกษตรกร		
เป็นอาชีพหลัก	103	78.6
เป็นอาชีพรอง	28	21.4
10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)		
น้อยกว่า 3 คน	12	9.2
ระหว่าง 3 - 5 คน	94	71.8
มากกว่า 5 คน	25	19.1
ต่ำสุด = 2 สูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 4.47 S.D. = 1.590		
11. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)		
น้อยกว่า 2 คน	6	4.6
ระหว่าง 2 - 3 คน	83	63.4
มากกว่า 3 คน	42	32.1
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 7 ค่าเฉลี่ย = 2.94 S.D. = 1.118		
12. รายได้รวมของครัวเรือนโดยไม่หักค่าใช้จ่าย (บาท/ปี)		
12.1 รายได้จากการทำอาชีพ “ใน” ภาคการเกษตร		
น้อยกว่า 30,000 บาท	40	30.5
ระหว่าง 30,000 - 70,000 บาท	62	47.3
มากกว่า 70,000 บาท	29	22.1
ต่ำสุด = 5,000 สูงสุด = 400,000 ค่าเฉลี่ย = 57,366.41 S.D. = 56,616.008		
12.2 รายได้จากการทำอาชีพ “นอก” ภาคการเกษตร		
ไม่มี	34	26.0
มี	97	74.0
น้อยกว่า 30,000 บาท	33	25.2
ระหว่าง 30,000 - 70,000 บาท	35	26.7
มากกว่า 70,000 บาท	29	22.1
ต่ำสุด = 1,000 สูงสุด = 600,000 ค่าเฉลี่ย = 64,824.74 S.D. = 83,065.613		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 131

ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
13. พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)		
13.1 ที่ดินของครัวเรือน		
ไม่มี	3	2.3
มี	128	97.7
น้อยกว่า 10 ไร่	39	29.8
ระหว่าง 10 - 20 ไร่	62	47.3
มากกว่า 20 ไร่	27	20.6
ต่ำสุด = 0.25 สูงสุด = 98 ค่าเฉลี่ย = 16.44 S.D. = 14.586		
13.2 ที่ดินเช่าหรือทำประโยชน์		
ไม่มี	110	84.0
มี	21	16.0
น้อยกว่า 10 ไร่	11	8.4
ระหว่าง 10 - 20 ไร่	7	5.3
มากกว่า 20 ไร่	3	2.3
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 12.14 S.D. = 11.740		
13.3 ที่ดินอื่น ๆ		
ไม่มี	124	94.7
มี	7	5.3
น้อยกว่า 5 ไร่	3	2.3
ระหว่าง 5 - 10 ไร่	3	2.3
มากกว่า 10 ไร่	1	0.8
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 13 ค่าเฉลี่ย = 5.86 S.D. = 4.413		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.3 แสดงถึง สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร สรุปได้ดังนี้
การประกอบอาชีพเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 78.6 ประกอบอาชีพเกษตรกร
 เป็นอาชีพหลัก ส่วนร้อยละ 21.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพรอง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71.8 มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 3 - 5 คน ร้อยละ 19.1 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 5 คน และร้อยละ 9.2 มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 3 คน โดยที่เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุด 10 คน และมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.47 คน (S.D. = 1.590)

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.4 มีจำนวนแรงงานระหว่าง 2 - 3 คน ร้อยละ 32.1 มีจำนวนแรงงานมากกว่า 3 คน และร้อยละ 4.6 มีจำนวนแรงงานน้อยกว่า 2 คน โดยที่เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 7 คน และมีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.94 คน (S.D. = 1.118)

รายได้รวมของครัวเรือน

“ใน” ภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.3 มีรายได้รวมต่อครัวเรือนต่อปี โดยไม่หักค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 30,000 - 70,000 บาท ร้อยละ 30.5 มีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท และร้อยละ 22.1 มีรายได้มากกว่า 70,000 บาท โดยที่เกษตรกรมีรายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 400,000 บาท และมีรายได้รวมเฉลี่ย 57,366.41 บาท (S.D. = 56,616.008)

“นอก” ภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 26.7 มีรายได้รวมต่อครัวเรือนต่อปี โดยไม่หักค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 30,000 - 70,000 บาท ร้อยละ 25.2 มีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท และร้อยละ 22.1 มีรายได้มากกว่า 70,000 บาท โดยที่เกษตรกรมีรายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 600,000 บาท และมีรายได้รวมเฉลี่ย 64,824.74 บาท (S.D. = 83,065.613)

พื้นที่ทำการเกษตร

ที่ดินของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 97.7 มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนร้อยละ 2.3 ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง โดยที่ร้อยละ 47.3 มีที่ดินระหว่าง 10 - 20 ไร่ ร้อยละ 29.8 มีที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ และร้อยละ 20.6 มีที่ดินมากกว่า 20 ไร่ โดยที่เกษตรกรมีที่ดินต่ำสุด 0.25 ไร่ สูงสุด 98 ไร่ และมีที่ดินเฉลี่ย 16.44 ไร่ (S.D. = 14.586)

ที่ดินเช่าหรือทำประโยชน์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 84.0 ไม่มีที่ดินเช่าหรือทำประโยชน์ ส่วนร้อยละ 16.0 มีที่ดินเช่าหรือทำประโยชน์ โดยที่ร้อยละ 8.4 มีที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 5.3 มีที่ดินระหว่าง 10 - 20 ไร่ และร้อยละ 2.3 มีที่ดินมากกว่า 20 ไร่ โดยที่เกษตรกรมีที่ดินต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 50 ไร่ และมีที่ดินเฉลี่ย 12.14 ไร่ (S.D. = 11.740)

ที่ดินอื่น ๆ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.7 ไม่มีที่ดินอื่น ๆ ส่วนร้อยละ 5.3 มีที่ดินอื่น ๆ โดยที่ร้อยละ 2.3 มีที่ดินระหว่าง 5 - 10 ไร่หรือมีที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ ส่วนร้อยละ 0.8 มีที่ดินมากกว่า 10 ไร่ โดยที่เกษตรกรมีที่ดินต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 13 ไร่ และมีที่ดินเฉลี่ย 5.86 ไร่ (S.D. = 4.413)

1.4 การเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร ประกอบด้วย ช่องทางรับรู้ข่าวสารการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการเข้ารับการฝึกอบรม และลักษณะของการเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..5 ข้อมูลการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

n = 131		
ข้อมูลการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
14. ช่องทางรับรู้ข่าวสารการฝึกอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เจ้าหน้าที่	91	69.5
ผู้นำชุมชน	61	46.6
อกม./เกษตรกรผู้นำ	20	15.3
หอกระจายข่าว	17	13
เฟซบุ๊ก	14	10.7
หนังสือเชิญจากหน่วยงาน	14	10.7
ไลน์	12	9.2
เว็บไซต์ของหน่วยงาน	12	9.2
เพื่อนบ้าน/คนรู้จัก	10	7.6
วิทยุ	2	1.5
15. วัตถุประสงค์ของการเข้ารับการฝึกอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติในการทำการเกษตร	114	87.0
ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับอาชีพ	90	68.7
ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือผู้เข้าร่วมอบรม	48	36.6
16. ลักษณะของการเข้ารับการฝึกอบรม		
ต้องการเข้ารับการอบรมด้วยตนเอง	75	57.3
หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกเต็มใจ	52	39.7
หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกไม่เต็มใจ	1	0.8
หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกเฉย ๆ	3	2.3

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.4 แสดงถึง การเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

ช่องทางรับรู้ข่าวสารการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 36.0 รับรู้ข่าวสารการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 24.1 รับรู้จากผู้นำชุมชน ร้อยละ 7.9 รับรู้จาก อคม. /เกษตรกรผู้นำ ร้อยละ 6.7 รับรู้จากหอกระจายข่าว ร้อยละ 5.5 รับรู้จากเพชบุรีกหรือจากหนังสือเชิญจากหน่วยงาน ร้อยละ 4.7 รับรู้จากเว็บไซต์ของหน่วยงานหรือจากแอปพลิเคชัน ร้อยละ 4 รับรู้จากเพื่อนบ้าน/คนรู้จัก และร้อยละ 0.8 รับรู้จากวิทยุ

วัตถุประสงค์ของการเข้ารับการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.2 ต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติในการทำการเกษตร ร้อยละ 35.7 ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับอาชีพ และร้อยละ 19.0 ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือผู้เข้าร่วมอบรม

ลักษณะของการเข้ารับการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.3 ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมด้วยตนเอง ร้อยละ 39.7 ถูกเลือกโดยที่รู้สึกเต็มใจ ร้อยละ 2.3 ถูกเลือกโดยที่รู้สึกเฉย ๆ และร้อยละ 0.8 ถูกเลือกโดยที่รู้สึกไม่เต็มใจ

ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

การศึกษาความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะของความต้องการออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) 2) ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) และ 3) ปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..6 ข้อมูลความต้องการของเกษตรกร

n = 131

ความต้องการของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
1. ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs)	4.20	0.672	มาก
1.1 ต้องการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน	4.33	0.798	มากที่สุด
1.2 ต้องการนำไปประกอบอาชีพเสริม/สร้างรายได้เสริม	4.16	0.849	มาก

1.3 ต้องการปรับเปลี่ยนวิถีทางการทำการเกษตร	4.18	0.769	มาก
--	------	-------	-----

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 131

ความต้องการของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
1.4 ต้องการลดความเสี่ยงในการทำการเกษตร	4.14	0.884	มาก
1.5 ต้องการการสนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัยการผลิต	4.20	0.940	มาก
2. ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs)	4.14	0.643	มาก
2.1 ต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อครอบครัว/ชุมชน/สังคม	4.06	0.792	มาก
2.2 ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเกษตรกร/เจ้าหน้าที่/วิทยากร	4.15	0.728	มาก
2.3 ต้องการสร้างโอกาสการเข้าร่วมกลุ่ม/เครือข่าย	4.14	0.782	มาก
2.4 ต้องการการได้รับการยอมรับจากครอบครัว/ชุมชน/สังคม	4.04	0.779	มาก
2.5 ต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำการเกษตร	4.31	0.785	มากที่สุด
3. ปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs)	4.06	0.643	มาก
3.1 ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการทำการเกษตร	4.42	0.690	มากที่สุด
3.2 ต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์/ทักษะทางด้านการเกษตร	4.41	0.678	มากที่สุด
3.3 ต้องการประสบความสำเร็จในด้านการเกษตร	4.38	0.779	มากที่สุด
3.4 ต้องการประกวดเป็นเกษตรกรต้นแบบ	3.53	0.995	มาก
3.5 ต้องการไปประกวดนิทรรศการ/ใบรับรอง	3.56	1.075	มาก
ภาพรวม	4.13	0.577	มาก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.5 แสดงถึงความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.13) โดยสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ด้านปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) พบว่า ในภาพรวมด้านปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุด คือ ความต้องการสร้างความมั่นคงทาง

อาหารในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 4.33) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก มีจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ ความต้องการการสนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 4.20) ความต้องการปรับเปลี่ยนวิถีทางการทำการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 4.18) ความต้องการนำไปประกอบอาชีพเสริม/สร้างรายได้เสริม (ค่าเฉลี่ย = 4.16) และความต้องการลดความเสี่ยงในการทำการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 4.14)

ด้านปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) พบว่า ในภาพรวมด้านปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.14) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุด คือ ความต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 4.31) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก มีจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ ความต้องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเกษตรกร/เจ้าหน้าที่/วิทยากร (ค่าเฉลี่ย = 4.15) ความต้องการสร้างโอกาสการเข้าร่วมกลุ่ม/เครือข่าย (ค่าเฉลี่ย = 4.14) ความต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อครอบครัว/ชุมชน/สังคม (ค่าเฉลี่ย = 4.06) และความต้องการการได้รับการยอมรับจากครอบครัว/ชุมชน/สังคม (ค่าเฉลี่ย = 4.04)

ด้านปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) พบว่า ในภาพรวมด้านปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้าของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.06) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุด มีจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางการทำการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 4.42) ความต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์/ทักษะทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 4.41) และความต้องการประสบความสำเร็จในด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 4.38) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก มีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ความต้องการใบประกาศนียบัตร/ใบรับรอง (ค่าเฉลี่ย = 3.56) และความต้องการประกวดเป็นเกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย = 3.53)

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิต

พืชทางเลือก

การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ผู้วิจัยได้แบ่งความพึงพอใจออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิทยากร 2) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม 3) ด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร 4) ด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม 5) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และ 6) ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..7 ข้อมูลความพึงพอใจของ
เกษตรกร

n = 131

ความพึงพอใจของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
1. ด้านวิทยากร	4.26	0.630	มากที่สุด
1.1 ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของวิทยากร	4.37	0.767	มากที่สุด
1.2 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	4.37	0.694	มากที่สุด
1.3 การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.11	0.747	มาก
1.4 การตอบข้อซักถามได้ตรงประเด็นและชัดเจน	4.19	0.692	มาก
2. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	4.04	0.611	มาก
2.1 ความน่าสนใจของหลักสูตร	4.20	0.661	มาก
2.2 ความครบถ้วนของเนื้อหาในหลักสูตร	4.14	0.699	มาก
2.3 เอกสารประกอบการฝึกอบรม	4.08	0.668	มาก
2.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรม	3.85	0.827	มาก
2.5 รูปแบบการฝึกอบรม/ฝึกปฏิบัติ	3.95	0.778	มาก
3. ด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขุน/มะพร้าว/ทุเรียน)	3.89	0.722	มาก
3.1 ด้านกระบวนการผลิต	3.96	0.827	มาก
3.2 ด้านการจัดการดินและปุ๋ย	4.09	0.759	มาก
3.3 ด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช	4.02	0.769	มาก
3.4 ด้านการบริหารจัดการน้ำ	4.00	0.813	มาก
3.5 ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	3.99	0.837	มาก
3.6 ด้านมาตรฐานการผลิต (GAP)	3.78	0.905	มาก
3.7 ด้านนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการผลิต	3.77	0.908	มาก
3.8 ด้านการรวมกลุ่มผลิตทางการเกษตร	3.79	0.926	มาก
3.9 ด้านการตลาด (Online/Offline)	3.60	0.934	มาก
4. ด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม	3.88	0.639	มาก
4.1 ความพร้อมของอุปกรณ์วัสดุที่สนับสนุน	3.96	0.836	มาก
4.2 สภาพแวดล้อมภายในห้องจัดฝึกอบรม	4.11	0.787	มาก

4.3 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องจัดฝึกอบรม	4.07	0.806	มาก
-------------------------------------	------	-------	-----

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 131

ความพึงพอใจของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
4.4 ความเพียงพอของสถานที่รับประทานอาหาร/ของว่าง/ เครื่องดื่ม	3.88	0.755	มาก
4.5 ความเพียงพอของห้องสุขา	3.91	0.769	มาก
4.6 ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ	3.56	0.887	มาก
4.7 การเดินทางมายังสถานที่จัดฝึกอบรม	3.70	0.866	มาก
5. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.13	0.612	มาก
5.1 การติดต่อ/ประสานงาน	4.07	0.659	มาก
5.2 การอำนวยความสะดวก	4.15	0.650	มาก
5.3 การให้ข้อมูล/คำแนะนำ/ตอบข้อซักถาม	4.20	0.717	มาก
5.4 การบริการอาหาร ของว่าง และเครื่องดื่ม	4.11	0.819	มาก
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม	3.90	0.776	มาก
6.1 การประชาสัมพันธ์โครงการโดยทั่วถึง	3.89	0.816	มาก
6.2 การประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า	3.91	0.799	มาก
6.3 การเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโครงการ	3.91	0.836	มาก
ภาพรวม	3.99	0.568	มาก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.6 แสดงถึงความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.99) โดยสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ด้านวิทยากร พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.26) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของวิทยากรกับรูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร (ค่าเฉลี่ย = 4.37) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก มีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ การตอบข้อซักถามได้ตรงประเด็นและชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 4.19) และการเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.11)

ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.04) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก มีจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ ความน่าสนใจของหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย = 4.20) ความครบถ้วนของเนื้อหาในหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย = 4.14) เอกสารประกอบการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 4.08) รูปแบบการฝึกอบรม/ฝึกปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และระยะเวลาในการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 3.85)

ด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขุน/แม่พรวัว/ทุเรียน) พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.89) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก มีจำนวน 9 ประเด็น ได้แก่ ด้านการจัดการดินและปุ๋ย (ค่าเฉลี่ย = 4.09) ด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย = 4.02) ด้านการบริหารจัดการน้ำ (ค่าเฉลี่ย = 4.00) ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย = 3.99) ด้านกระบวนการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.96) ด้านการรวมกลุ่มผลิตทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 3.79) ด้านมาตรฐานการผลิต (GAP) (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ด้านนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.77) และด้านการตลาด (Online/Offline) (ค่าเฉลี่ย = 3.60)

ด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.88) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก มีจำนวน 7 ประเด็น ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในห้องจัดฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 4.11) สภาพแวดล้อมภายนอกห้องจัดฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 4.07) ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.96) ความเพียงพอของห้องสุขา (ค่าเฉลี่ย = 3.91) ความเพียงพอของสถานที่รับประทานอาหาร/ของว่าง/เครื่องดื่ม (ค่าเฉลี่ย = 3.88) การเดินทางมายังสถานที่จัดฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 3.70) และความเพียงพอของสถานที่จอดรถ (ค่าเฉลี่ย = 3.56)

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.13) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก มีจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ การให้ข้อมูล/คำแนะนำ/ตอบข้อซักถาม (ค่าเฉลี่ย = 4.20) การอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย = 4.15) การบริการอาหาร ของว่าง และเครื่องดื่ม (ค่าเฉลี่ย = 4.11) การติดต่อ/ประสานงาน (ค่าเฉลี่ย = 4.07)

ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.90) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก มีจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้ากับการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 3.91) และการประชาสัมพันธ์โครงการโดยทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย = 3.89)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ปรากฏผลดังนี้

4.1 ปัญหาของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ได้แก่ 1) ปัญหาส่วนบุคคล 2) ปัญหาด้านวิทยากร 3) ปัญหาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม 4) ปัญหาองค์ความรู้ทางการเกษตร 5) ปัญหาด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม 6) ปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และ 7) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..8 ข้อมูลปัญหาของเกษตรกร

n = 131

ปัญหาของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
1. ปัญหาส่วนบุคคล	1.94	0.749	น้อย
1.1 มีปัญหาในการรับรู้และการเรียนรู้	2.11	0.870	น้อย
1.2 ไม่มีความพร้อมในการเข้าอบรม	2.01	0.907	น้อย
1.3 ไม่มีความประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม	1.70	0.791	น้อยที่สุด
2. ปัญหาด้านวิทยากร	1.76	0.784	น้อยที่สุด
2.1 ไม่มีความเชี่ยวชาญในการเรื่องที่สอน	1.89	0.997	น้อย
2.2 ไม่มีความน่าเชื่อถือ	1.68	0.777	น้อยที่สุด
2.3 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ไม่น่าสนใจ	1.72	0.816	น้อยที่สุด
3. ปัญหาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	1.71	0.718	น้อยที่สุด
3.1 หลักสูตรไม่น่าสนใจ	1.63	0.737	น้อยที่สุด
3.2 หลักสูตรมีเนื้อหาไม่ครบถ้วน	1.65	0.733	น้อยที่สุด
3.3 หลักสูตรไม่สอดคล้องกับฤดูกาลเพาะปลูก	1.76	0.824	น้อยที่สุด
3.4 หลักสูตรไม่เหมาะสมกับระยะเวลาในการฝึกอบรม	1.78	0.871	น้อยที่สุด
3.5 หลักสูตรไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	1.73	0.849	น้อยที่สุด
3.6 เอกสารประกอบการฝึกอบรมไม่ครบถ้วน/ไม่ชัดเจน	1.69	0.783	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 131

ปัญหาของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
4. ปัญหาด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร (ชนุน/มะพร้าว/ทุเรียน)	1.85	0.832	น้อย
4.1 ไม่ครบถ้วน	1.89	0.933	น้อย
4.2 เนื้อหาซับซ้อน/ทำความเข้าใจได้ยาก	1.88	0.886	น้อย
4.3 เนื้อหาไม่ชัดเจน/ไม่ตรงประเด็น	1.79	0.850	น้อยที่สุด
5. ปัญหาด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม	1.91	0.798	น้อย
5.1 ระบบโสตทัศนูปกรณ์ไม่มีความพร้อม/ไม่ทันสมัย	1.82	0.872	น้อย
5.2 สภาพแวดล้อมของสถานที่จัดฝึกอบรมไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	1.79	0.848	น้อยที่สุด
5.3 ห้องสุขาไม่สะอาด/ไม่เพียงพอ	1.89	0.897	น้อย
5.4 สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ	2.11	0.971	น้อย
5.5 สถานที่จัดฝึกอบรมไม่สะดวกต่อการเดินทาง	1.92	0.942	น้อย
6. ปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	1.72	0.823	น้อยที่สุด
6.1 ไม่ให้ความสนใจแก่ผู้เข้าฝึกอบรม	1.68	0.816	น้อยที่สุด
6.2 ไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าฝึกอบรม	1.71	0.890	น้อยที่สุด
6.3 การติดต่อสอบถาม/ประสานงานยาก	1.75	0.880	น้อยที่สุด
6.4 การบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มไม่เพียงพอ	1.74	0.908	น้อยที่สุด
7. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม	1.86	0.830	น้อย
7.1 การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง	1.84	0.875	น้อย
7.2 ช่องทางการประชาสัมพันธ์ไม่มีความหลากหลาย	1.91	0.907	น้อย
7.3 ไม่มีการประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า	1.83	0.833	น้อย
ภาพรวม	1.81	0.686	น้อย

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.7 แสดงถึง ปัญหาของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกในภาพรวมอยู่ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.81) โดยสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ด้านปัญหาส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.94) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย มีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาในการรับรู้และการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 2.11) และความไม่พร้อมในการเข้าอบรม (ค่าเฉลี่ย = 2.01) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 1 ประเด็น คือ เกษตรกรไม่มีความประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 1.70)

ปัญหาด้านวิทยากร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.76) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย มีจำนวน 1 ประเด็น คือ วิทยากรไม่มีความเชี่ยวชาญในการเรื่องการสอน (ค่าเฉลี่ย = 1.89) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรไม่น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย = 1.72) และวิทยากรไม่มีความน่าเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย = 1.68)

ปัญหาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.71) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ หลักสูตรไม่เหมาะสมกับระยะเวลาในการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 1.78) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับฤดูกาลเพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย = 1.76) หลักสูตรไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (ค่าเฉลี่ย = 1.73) เอกสารประกอบการฝึกอบรมไม่ครบถ้วน/ไม่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 1.69) หลักสูตรมีเนื้อหาไม่ครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย = 1.65) และหลักสูตรไม่น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย = 1.63)

ปัญหาองค์ด้านความรู้ทางการเกษตร (ขุน/มะพร้าว/ทุเรียน) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.85) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย มีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ องค์ความรู้ทางการเกษตรไม่ครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย = 1.89) และเนื้อหาซับซ้อน/ทำความเข้าใจได้ยาก (ค่าเฉลี่ย = 1.88) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 1 ประเด็น คือ เนื้อหาไม่ชัดเจน/ไม่ตรงประเด็น (ค่าเฉลี่ย = 1.79)

ปัญหาด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.91) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย มีจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 2.11) สถานที่จัดฝึกอบรมไม่สะดวกต่อการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย = 1.92) ห้องสุขาไม่สะอาด/ไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 1.89) และระบบโสตทัศนูปกรณ์ไม่มีความพร้อม/ไม่ทันสมัย (ค่าเฉลี่ย = 1.82) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 1 ประเด็น คือ สภาพแวดล้อมของสถานที่จัดฝึกอบรมไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 1.79)

ปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.72) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ การติดต่อสอบถาม/ประสานงานยาก (ค่าเฉลี่ย = 1.75) การบริการอาหาร ของว่าง และเครื่องดื่ม

ไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 1.74) เจ้าหน้าที่ไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 1.71) และเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสนใจแก่ผู้เข้าฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 1.68)

ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรมีปัญห
ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.86) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญห
ในระดับน้อย มีจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ช่องทางการประชาสัมพันธ์ไม่มีความหลากหลาย (ค่าเฉลี่ย = 1.91) การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย = 1.84) และไม่มีการประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า (ค่าเฉลี่ย = 1.83)

4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะด้านวิทยากร 2) ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรการฝึกอบรม 3) ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ทางการเกษตร 4) ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม 5) ข้อเสนอแนะด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และ 6) ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..9 ข้อมูลข้อเสนอแนะของเกษตรกร

n = 131

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
1. ข้อเสนอแนะด้านวิทยากร	3.66	1.026	มาก
1.1 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้าน การทำงานเกษตรที่เห็นผลเป็นที่ประจักษ์	3.68	1.062	มาก
1.2 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่มีรูปแบบการนำเสนอที่ น่าสนใจ	3.65	1.081	มาก
2. ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	3.72	1.038	มาก
2.1 ควรเป็นหลักสูตรพืชทางเลือกที่สามารถนำไปปฏิบัติ ได้จริงในพื้นที่	3.70	1.079	มาก
2.2 ควรเพิ่มหลักสูตรการศึกษาดูงาน ณ แปลงของเกษตรกร ที่ประสบความสำเร็จ	3.74	1.120	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 131

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
3. ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ทางการเกษตร (ชนวน/มะพร้าว/ทุเรียน)	3.60	1.147	มาก
3.1 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต	3.55	1.210	มาก
3.2 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการแปรรูป	3.59	1.189	มาก
3.3 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช	3.66	1.155	มาก
4. ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม	2.64	1.157	ปานกลาง
4.1 ควรปรับปรุงระบบโสตทัศนูปกรณ์ให้มีความพร้อม	2.64	1.157	ปานกลาง
5. ข้อเสนอแนะด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.34	1.036	ปานกลาง
5.1 ควรมีการติดตามผล/ให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง	3.34	1.036	ปานกลาง
6. ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม	3.25	1.072	ปานกลาง
6.1 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง	3.24	1.068	ปานกลาง
6.2 ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย	3.31	1.136	ปานกลาง
6.3 ควรเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์	3.21	1.137	ปานกลาง
ภาพรวม	3.44	0.843	มาก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.8 แสดงถึง ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกในภาพรวมมีความเห็นด้วยอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.44) โดยสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านวิทยากร พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.66) โดยประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมากมีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ วิทยากรควรเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านการทำการเกษตรที่เห็นผลเป็นที่ประจักษ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.68) และวิทยากรควรเป็นบุคคลที่มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย = 3.65)

ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.72) โดยประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ

ในระดับมาก มีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ควรเพิ่มหลักสูตรการศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.74) และหลักสูตรควรเป็นพืชทางเลือกที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.70)

ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ทางการเกษตร (ชนวน/มะพร้าว/ทุเรียน) พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.60) โดยประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก มีจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช (ค่าเฉลี่ย = 3.66) ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการแปรรูป (ค่าเฉลี่ย = 3.59) และควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.55)

ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.64) ในประเด็นการปรับปรุงระบบโสตทัศนูปกรณ์ให้มีความพร้อม (ค่าเฉลี่ย = 2.64)

ข้อเสนอแนะด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.34) ในประเด็นการติดตามผล/ให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย = 3.34)

ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรมีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.25) โดยประเด็นที่เกษตรกรความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับปานกลาง มีจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย (ค่าเฉลี่ย = 3.31) การเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย = 3.24) และการเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.21)

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

การศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานว่า ลักษณะทั่วไป สภาพทางเศรษฐกิจ และความพึงพอใจของเกษตรกร (X_i) มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก (Y) โดยทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์

สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระหลายตัวว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางใด และมีระดับความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใด โดยผู้วิจัยเลือกใช้ตัวแปรอิสระ จำนวน 9 ตัว และกำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

X_1 = อายุ

X_2 = ประสบการณ์ด้านการเกษตร

X_3 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

X_4 = จำนวนแรงงานในครัวเรือน

X_5 = รายได้ “ใน” ภาคการเกษตร

X_6 = ที่ดินของครัวเรือน

X_7 = ความพึงพอใจของเกษตรกร

X_8 = ปัญหาของเกษตรกร

X_9 = ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

Y = ความต้องการในการเข้ารับบริการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ซึ่งปรากฏผลตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..10 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบเพียร์สัน

n = 131

ตัวแปร	Y	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9
Y	1.00	-0.152	0.036	0.030	-0.113	-0.015	0.022	.611**	-.378**	0.153
X_1		1.00	.480**	-0.083	-0.037	0.071	0.095	-0.126	0.058	-0.019
X_2			1.00	0.151	.176*	.247**	0.160	-0.013	0.082	-0.098
X_3				1.00	.410**	.218*	0.092	0.039	-0.046	0.045
X_4					1.00	0.077	-0.004	-0.026	-0.013	-0.075
X_5						1.00	.327**	0.077	-0.074	0.124
X_6							1.00	0.011	0.011	0.046
X_7								1.00	-.535**	.229**
X_8									1.00	-0.053
X_9										1.00

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับบริการฝึกอบรม

การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว กับตัวแปรตาม รายละเอียดตามตารางที่ 4.10

ตารางที่ Error! No text of specified style in document..11 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการ

n = 131

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
X ₁ (อายุ)	2.511	4.805	0.129
X ₂ (ประสบการณ์ด้านการเกษตร)	-0.007	-1.530	0.142
X ₃ (จำนวนสมาชิกในครัวเรือน)	0.092	1.478	0.496
X ₄ (จำนวนแรงงานในครัวเรือน)	0.019	0.683	0.061
X ₅ (รายได้ “ใน” ภาคการเกษตร)	-0.071	-1.890	0.190
X ₆ (ที่ดินของครัวเรือน)	-1.043E-06	-1.319	0.556
<u>X₇ (ความพึงพอใจของเกษตรกร)</u>	<u>0.002</u>	<u>0.590</u>	<u>0.000</u>
X ₈ (ปัญหาของเกษตรกร)	0.524	6.006	0.128
X ₉ (ข้อเสนอแนะของเกษตรกร)	-0.110	-1.534	0.649
Constant = 2.511 R ² = 0.413 R ² _{adj} = 0.368 SEE = 0.45337 F = 9.156 Sig. of F = .000			

จากตารางที่ 4.10 ผลปรากฏว่า ได้ค่า F = 9.156 Sig. of F = 0.000 หมายความว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในรูปเชิงเส้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของการยอมรับเชิงพหุ (Multiple Coefficient of Determination ; R²) ปรากฏว่า R²_{adj} มีค่าเท่ากับ 0.368 แสดงว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 36.8 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 9 ตัว พบว่า มี 1 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของเกษตรกร โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับตัวแปรตาม ซึ่งสามารถเขียนสมการถดถอยพหุ ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y &= a + b_7X_7 \\
 &= 2.511 + 0.002 X_7
 \end{aligned}$$

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในตารางที่ 4.10 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสรุปได้ว่าความพึงพอใจของเกษตรกรมีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร 2) ความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก 3) ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ลงทะเบียนเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 360 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ ยามาเน ที่ระดับความคาดเคลื่อน 0.07 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 131 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม และตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ การหาความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

1) ลักษณะทั่วไป

เกษตรกรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.42 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) / ปวช. มากกว่าครึ่งมีสถานภาพสมรส และเกือบทั้งหมดมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ประสบการณ์ด้านการเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ 16.42 ปี เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการปลูกพืชผักนอกเหนือจากประสบการณ์ด้านการปลูกข้าว

2) สภาพทางสังคม

เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีสถานภาพทางสังคม โดยกลุ่มที่เกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุด คือ วิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย

3) สภาพทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลัก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.47 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.94 คน มีรายได้รวมของครัวเรือนในภาคการเกษตรเฉลี่ย 57,366.41 บาท มีรายได้รวมของครัวเรือนนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 64,824.74 บาท และเกือบทั้งหมดมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นที่ดินของตนเอง โดยมีที่ดินเฉลี่ย 16.44 ไร่

4) การเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารการฝึกอบรมผ่านทางเจ้าหน้าที่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ ในการทำการเกษตร และมีลักษณะความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมด้วยตนเอง

1.3.2 ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

เกษตรกรมีความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งในด้านปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) ด้านปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) และด้านปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุด มีจำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางการทำการเกษตร 2) ความต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์/ทักษะทางการเกษตร 3) ความต้องการประสบความสำเร็จในด้านการเกษตร 4) ความต้องการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน และ 5) ความต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานเกษตร

1.3.3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของวิทยากร กับรูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

1) ปัญหาของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย มีจำนวน 12 ประเด็น ได้แก่ 1) เกษตรกรมีปัญหาในการรับรู้และการเรียนรู้ 2) สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ 3) เกษตรกรไม่มีความพร้อมในการเข้าอบรม 4) สถานที่จัดฝึกอบรมไม่สะดวกต่อการเดินทาง 5) ช่องทางการประชาสัมพันธ์ไม่มีความหลากหลาย 6) วิทยากรไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน 7) องค์กรความรู้ไม่ครบถ้วน 8) ห้องสุขาไม่สะอาด/ไม่เพียงพอ 9) องค์กรความรู้มีเนื้อหาซับซ้อน/ทำความเข้าใจได้ยาก 10) การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง 11) ไม่มีการประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า และ 12) ระบบโสตทัศนูปกรณ์ไม่มีความพร้อม/ไม่ทันสมัย

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม

เกษตรกรมีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก มีจำนวน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ควรเพิ่มหลักสูตรการศึกษาดูงาน ณ แปลงของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ 2) ควรเป็นหลักสูตรพืชทางเลือกที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ 3) วิทยากรควรเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านการทำการเกษตรที่เห็นผลเป็นที่ประจักษ์ 4) ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช 5) วิทยากรควรเป็นบุคคลที่มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ 6) ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการแปรรูป และ 7) ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก คือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจของเกษตรกร

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก มีประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 โดยประเด็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) ค่าเฉลี่ย 4.20 ประเด็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญรองลงมา คือ ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) ค่าเฉลี่ย 4.14 และประเด็นลำดับสุดท้ายที่เกษตรกรให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) ค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory) ใน 2 มิติ กล่าวคือ

มิติที่หนึ่ง ความต้องการของมนุษย์ มีอยู่ 3 ระดับ (เรียงจากความต้องการระดับต่ำ ไปยังความต้องการระดับสูง) ประกอบด้วย ลำดับที่หนึ่ง ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs : E) ลำดับที่สอง ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs : R) และลำดับที่สาม ความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs : G) ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีค่าคะแนนระดับความต้องการในระดับต่ำมากที่สุด และมีค่าคะแนนระดับความต้องการลดต่ำลง เมื่อเป็นความต้องการในระดับสูง โดยตามแนวคิดของแอลเดอร์เฟอร์ ความต้องการที่ยังไม่ถูกตอบสนองจะเป็นสิ่งจูงใจบุคคล โดยทั่วไปแล้วความต้องการของบุคคลจะก้าวขึ้นไปตามลำดับของความต้องการของพวกเขา เพราะเมื่อความต้องการระดับต่ำได้ถูกตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับต่ำจะมีความสำคัญน้อยลง และบุคคลจะเริ่มมองหาความต้องการที่อยู่ในลำดับสูงขึ้นไป

มิติที่สอง ตามแนวคิดของแอลเดอร์เฟอร์ บุคคลสามารถถูกจูงใจด้วยความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับ ณ เวลาเดียวกัน และเมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนความต้องการของมนุษย์ ทั้งสามระดับพบว่า มีความสอดคล้องกับทฤษฎีดังกล่าว กล่าวคือ ค่าคะแนนระดับความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมในภาพรวมมีค่าคะแนนที่ใกล้เคียงกัน โดยทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ประกอบด้วย 4.20 4.14 และ 4.06 ตามลำดับ

2.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า ประเด็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญในการเข้ารับการฝึกอบรมเป็นลำดับหนึ่ง คือ ความพึงพอใจด้านวิทยากร ประกอบด้วย ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของวิทยากร รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร และการตอบข้อซักถามของวิทยากร มีค่าคะแนนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.26 และเมื่อพิจารณาควบคู่กับการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ตัวแปรด้านความพึงพอใจของเกษตรกร เป็นตัวแปรเดียวที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (Sig. = 0.000)

2.3 ปัญหาของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

2.3.1 การรับรู้และการเรียนรู้

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของเกษตรกรในด้านการรับรู้และการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.11 เนื่องจากเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมมีอายุเฉลี่ย 50.42 ปี และจากการศึกษาของธนยศ สุมาลัยโรจน์ และฮานานมุฮิบบะตุตติน นอจิ สุขไสว (2558) ที่ศึกษาเรื่อง ผู้สูงอายุในโลกแห่งการทำงาน: มุมมองเชิงทฤษฎีทางกายจิตสังคม พบว่า การเรียนรู้ของบุคคลจะเริ่มลดลงเมื่ออายุประมาณ 40 - 50 ปี และจะลดลงมากขึ้นเมื่อหลังอายุ 70 ปี

2.3.2 ความไม่พร้อมในการเข้ารับการฝึกอบรม

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของเกษตรกรในด้านความไม่พร้อมในการเข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.01 เนื่องด้วยการจัดฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก จัดขึ้นระหว่างวันที่ 25 - 27 เมษายน 2566 ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว เกษตรกรในพื้นที่ในจังหวัดนครพนมจะเริ่มทำนาปีหลังจากวันสงกรานต์ โดยจะเป็นการเริ่มไถกลบตอซังเพื่อเตรียมแปลงในการเพาะปลูก รวมถึงการหว่านเมล็ดพันธุ์เพื่อรอฝน ซึ่งจากข้อมูลรายงานการบันทึกข้อมูลการผลิตพืชจากระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตรของจังหวัดนครพนม (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม, 2566) พบว่า มีการบันทึกข้อมูลพื้นที่ปลูกข้าวนาปีในเดือนพฤษภาคม 2566 จำนวน 152,446.50 ไร่ ประกอบกับข้อมูลของปริมาณฝนรายเดือนย้อนหลัง 30 ปี (ปี 2534 - 2563) ของจังหวัดนครพนม พบว่า ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยจากเดือนมีนาคม - เดือนมิถุนายน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีปริมาณ 56 89 237 และ 330 มิลลิเมตร ตามลำดับ (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)) ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวจะสอดคล้องกับข้อควรคำนึงในการจัดเวทีเรียนรู้ จากคู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ระบุว่า การ

กำหนดวันเวลาจัดเวที ต้องคำนึงถึงวันว่างของเกษตรกร เช่น ไม่ตรงวันสำคัญของชุมชน หรือไม่ตรงวันปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556)

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านวิทยากร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในด้านวิทยากรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.26 ซึ่งกล่าวได้ว่า เกษตรกรให้ความสำคัญกับวิทยากรมากที่สุด ดังนั้น การจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรในจังหวัดนครพนม ควรเน้นการคัดเลือกวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี รวมถึงการทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและผู้แนะนำที่ดี มากกว่าการเป็นผู้บรรยายเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจ ตลอดจนเชื่อถือในเรื่องที่วิทยากรนำเสนอ

3.1.2 ด้านการรับรู้และการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ที่ 50.42 ปี ซึ่งทำให้ผลต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของตัวเกษตรกรเอง ดังนั้น การจัดฝึกอบรมควรคำนึงถึงบรรยากาศในการฝึกอบรมบรรยากาศ โดยการสร้างบรรยากาศที่สะดวกสบาย มีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะช่วยลดปัญหาอุปสรรคในการเรียนรู้ของเกษตรกรผู้สูงอายุได้

3.1.3 ด้านสถานที่จัดรถ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ ของเกษตรกร เกษตรกรมีปัญหาในด้านสถานที่จัดรถสูงที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.11 ดังนั้น การจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรควรพิจารณาเรื่องความพอเพียงของสถานที่จัดรถ โดยอาจเลือกสถานที่จัดฝึกอบรม ณ หน่วยงานภายนอกหรือสถานที่เอกชนที่มีพื้นที่จัดรถเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมและควรเป็นสถานที่ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเดินทางมาได้สะดวก

3.1.4 ด้านช่วงเวลาในการจัดฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรไม่มีความพร้อมในการเข้าอบรม ค่าเฉลี่ย 2.01 ดังนั้น การจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรควรพิจารณาเรื่องช่วงเวลาในการจัดฝึกอบรม ควรเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรเว้นว่างจากการทำการเกษตร เช่น ห้วงเดือนมกราคม - มีนาคม

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาในประเด็นด้านปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเท่านั้น และเพื่อเป็นการต่อยอดจากการศึกษาครั้งนี้ ควรมีการศึกษาประเด็นเชิงเปรียบเทียบในด้านเทคนิคการฝึกอบรมโครงการ เช่น การบรรยาย การสาธิต การศึกษากรณีตัวอย่าง หรือการระดมสมอง เป็นต้น โดยเปรียบเทียบว่าแต่ละเทคนิคนั้น เทคนิคใดที่สร้างการรับรู้ให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจได้ดีที่สุด รวมไปถึงการเปรียบเทียบกับเกษตรกรในแต่ละช่วงอายุ เพื่อหาการฝึกอบรมที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้การฝึกอบรมเกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและเหมาะสมกับกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่

บรรณานุกรม

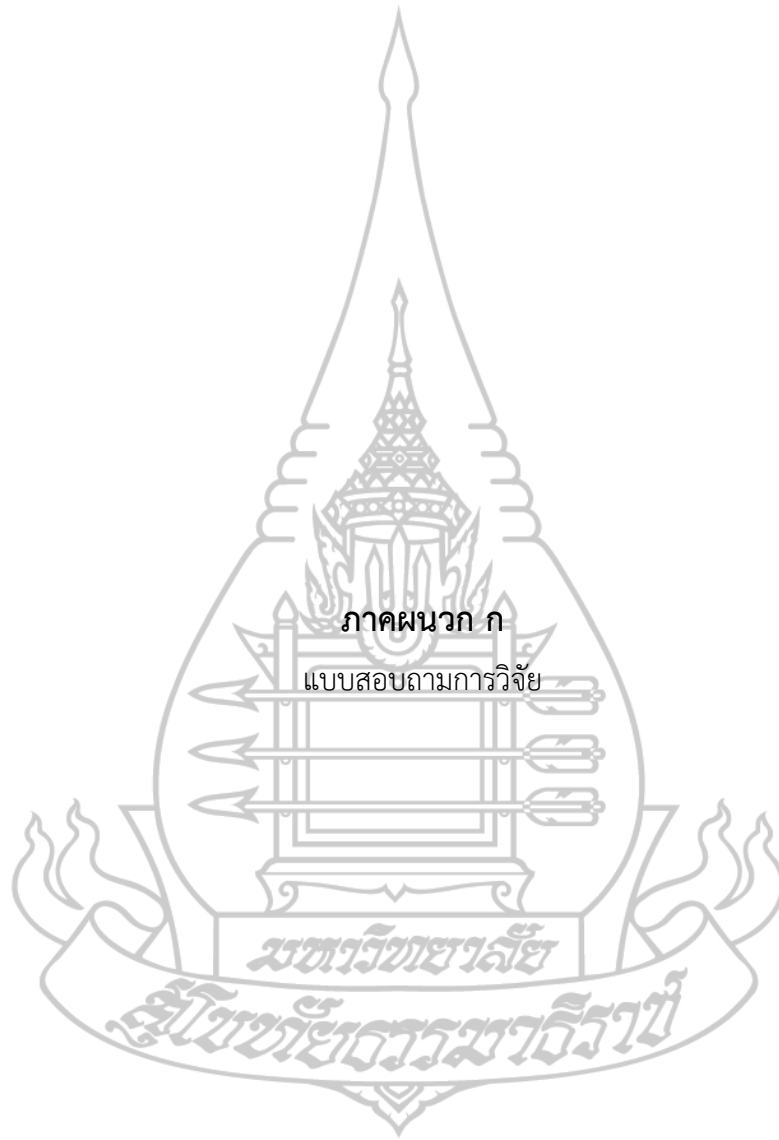
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. (2559). *การจัดการทรัพยากรบุคคลพื้นฐานแนวคิดเพื่อการปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภาคย์ กาแวน. (2560). *ความพึงพอใจของผู้สมัครเข้ารับการอบรมต่อโรงเรียนสอนขับรถที่กรมการขนส่งทางบกรับรองในจังหวัดชลบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์. (2561). *การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *คู่มือและวิธีการปฏิบัติงานระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System : T & V System)*. บริษัท นิวธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). *คู่มือโครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก ปี 2561*. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). *สถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล หนิมพานิช. (2550). *การวิจัยเชิงคุณภาพ ในทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล หนิมพานิช. (2552). *เอกสารการสอนชุดวิชา องค์การและการจัดการ หน่วยที่ 9-15* (พิมพ์ครั้งที่ 15). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2547). *ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการฝึกอบรม สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-7* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูชัย สมितिไกร. (2556). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรพันธ์ ปิ่นหย่า. (2562). *การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ธนยศ สุมาลัยโรจน์ และฮานานมูฮิบบะตุตดิน นอจิ สุขใสว. (2558). *ผู้สูงอายุในโลกแห่งการทำงาน: มุมมองเชิงทฤษฎีทางกายจิตสังคม*. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 7(1), 242-254.

- ธนัทภัทร ปาณีกาญจน์. (2548). *แรงจูงใจในการเลือกฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ด้านวิชาเบเกอรี่ ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ธารารัตน์ สังข์ทอง. (2562). *แรงจูงใจในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ธิตี ภูประเสริฐ. (2550). *ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรบริหารธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ปภัสสร อรภักดี. (2560). *แรงจูงใจในการทำงานที่มีผลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัทขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.*
- พงศ์ศิริ ตารินทร์. (2566). *ความต้องการการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดพะเยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- พงษ์ศักดิ์ อังกลีสิทธิ์. (2564). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- พงษ์ศักดิ์ อังกลีสิทธิ์ และสุรพล เศรษฐบุตร์. (2553). *ทฤษฎีทางการส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- พนารัตน์ ชาญณรงค์. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับการอบรมตามโครงการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- พัชรินทร์ พงษ์ชัยภูมิ. (2562). *ความต้องการฝึกอบรมด้านการเกษตรของเกษตรกรเครือข่ายศูนย์ศึกษาการพัฒนา ห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2557). *ศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการเกษตร เล่มที่ 1 (หลักการ รูปแบบและกลยุทธ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- รัชชานนท์ สุวรรณวิชัย. (2563). *การศึกษาปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจภายในให้กับพนักงานบริษัทเอกชน ในการทำงานช่วงสถานการณ์ COVID-19. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- วงศ์ลักษณ์ วงศ์ศิริ. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพด้วยการตัดแต่งกิ่ง และข้อผลของกลุ่มเกษตรกรลำไยแปลงใหญ่ในอำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- วัชรพงศ์ กางถิ่น. (2560). *การประเมินผลโครงการฝึกอบรมเพิ่มสมรรถนะพนักงานประกันสังคม และสร้างความผูกพันในองค์กร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*

- วิภาส ทองสุทธิ. (2552). *พฤติกรรมองค์กรการ*. อินทภาษ.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ, ปะการัง ชื่นจิต และวรุณศิริ พรพจน์ธนาศ. (2564). บทวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ต่อการอธิบายแรงจูงใจในการทำงานผ่านทฤษฎีความเสมอภาคของ J. Stacy Adam. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 17(3), 180-190.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). *องค์การและการจัดการ ฉบับสมบูรณ์ (ปรับปรุงใหม่)*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ศุภกร อินต๊ะชะ. (2559). *ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดลำปาง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร. (2561). *คู่มือการปฏิบัติงานของสถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561)*. สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร.
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ. (2567). *สถิติข้อมูลน้ำรายจังหวัด*. <https://pwrw.thaiwater.net/>
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อักษรศิลป์การพิมพ์.
- สมยศ นาวิการ. (2546). *การบริหารและพฤติกรรมองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 13). สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม. (2566). *รายงานประจำปี 2566*. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม.
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2567). *แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม (พ.ศ. 2566 - 2570) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. สำนักงานจังหวัดนครพนม.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2556). *ระเบียบวิธีการวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 13). สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- สุพิชา บุรณะวิทยาภรณ์. (2565). *แนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ ในรูปแบบห้องเรียนหลากหลายวัย*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 6(2), 1-16.
- อภิพล ทองคำ. (2560). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการเป็น Smart Farmer ของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิสิทธิ์ พันธชาติ. (2562). *ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาจารย์ วันเมือง. (2564). *ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรใน จังหวัดเชียงใหม่* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Jerry W. Gilley & Steven A. Egglund. (1989). *Principles of human resource development*. Addison-Wesley Publishing Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสอบถามเลขที่.....

วัน/เดือน/ปี/...../.....

แบบสอบถามการวิจัย**เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิต****พืชทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม****คำชี้แจง:**

1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือกของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยคำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ใครขอความร่วมมือจากท่าน ตอบคำถามทุกข้อตามความคิดเห็นและความเป็นจริง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

3. เลขที่แบบสอบถามมีไว้เพื่อการติดตามแบบสอบถามเท่านั้น**4. แบบสอบถามของการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย**

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจและการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

5. ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องว่าง (□) หน้าข้อความที่ต้องการ และหรือเติมข้อความลงในช่องว่างของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์ และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจและการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

คำชี้แจง: ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านข้อคำถาม แล้วเติมข้อความหรือตัวเลขลงในช่องว่าง..... และใส่เครื่องหมายถูก (✓) ในช่องว่าง (□) หน้าข้อที่ตรงตามความต้องการ

ตอนที่ 1.1 ลักษณะทั่วไป

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)

3. ระดับการศึกษา

1. ไม่ได้รับการศึกษา

2. ประถมศึกษา

3. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)

4. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) /ปวช.

5. อนุปริญญา/ปวส.

6. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

7. สูงกว่าปริญญาตรี

8. อื่นๆ

(ระบุ).....

4. สถานภาพ

1. โสด

2. สมรส

3. หย่าร้าง

4. หม้าย

5. สถานะของการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

1. ไม่ขึ้นทะเบียน

2. ขึ้นทะเบียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.1 ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (สำนักงานเกษตรอำเภอ)

2.2 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยาง (การยางแห่งประเทศไทย)

2.3 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ)

2.4 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงอำเภอ)

6. ประสบการณ์ด้านการเกษตร จำนวน.....ปี

7. ประสบการณ์ด้านการปลูกพืชทางเลือก (นอกจาก “ข้าว”)

1. ไม่เคย

2. เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.1 พืชไร่

1) ถั่วลิสง

2) ยาสูบ

3) อ้อยโรงงาน

4) มันสำปะหลังโรงงาน

5) ยางพารา

6) อื่น ๆ ระบุ.....

2.2 พืชสวน

1) กล้ายหอม

2) มันฝรั่ง

3) มันแกว

4) ลิ้นจี่

5) สับปะรด

6) พืชผัก

7) สมุนไพรและเครื่องเทศ

8) ไม้ดอก

9) ไม้ประดับ

10) ปาล์มน้ำมัน

11) ยูคาลิปตัส

12) อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 1.2 สภาพทางสังคม

8. การเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร

1. ไม่เป็น

2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) กลุ่ม SF/YSF

2) กลุ่ม ศจช.

3) กลุ่ม ศตปช.

4) ศพก. /ศพก. เครือข่าย

5) กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์

6) กลุ่มแปลงใหญ่

7) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

8) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย

9) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

10) กลุ่มอาสาสมัครเกษตร

11) อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

9. การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

1. เป็นอาชีพหลัก

2. เป็นอาชีพรอง

10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม) จำนวน.....คน

11. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม) จำนวน.....คน

12. รายได้รวมของครัวเรือน (ไม่หักค่าใช้จ่าย)

12.1 รายได้จากการทำอาชีพ “ใน” ภาคการเกษตร จำนวน.....

.....บาท/ปี

12.2 รายได้จากการทำอาชีพ “นอก” ภาคการเกษตร จำนวน.....

.....บาท/ปี

13. พื้นที่ทำการเกษตร

13.1 ที่ดินของครัวเรือน จำนวน.....ไร่

13.2 ที่ดินเช่าหรือทำประโยชน์ จำนวน.....ไร่

13.3 ที่ดินอื่น ๆ จำนวน.....ไร่

ตอนที่ 1.4 การเข้ารับการฝึกอบรม

14. ท่านรับรู้ข่าวสารการฝึกอบรมตามโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม จากช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เว็บไซต์ของหน่วยงาน

2. เฟซบุ๊ก

3. ไลน์

4. หนังสือเชิญจากหน่วยงาน

5. เจ้าหน้าที่

6. หอกระจายข่าว

7. ผู้นำชุมชน

8. อกม./เกษตรกรผู้นำ

9. เพื่อนบ้าน/คนรู้จัก

10. วิทยู

11. อื่น ๆ ระบุ.....

15. วัตถุประสงค์ของการเข้ารับการฝึกอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับอาชีพ

2. ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือผู้เข้าร่วมอบรม

3. ต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติในการทำการเกษตร

4. อื่น ๆ ระบุ.....

16. ลักษณะของการเข้ารับการฝึกอบรม

1. ต้องการเข้ารับการอบรมด้วยตนเอง
2. หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกเต็มใจ
3. หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกไม่เต็มใจ
4. หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกเฉย ๆ
5. อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ความต้องการของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

คำชี้แจง: ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านข้อคำถาม แล้วเติมเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างด้านขวามือที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยด้านความต้องการในการเข้ารับการเข้าอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก	ระดับของความต้อการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs)					
1.1 ต้องการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน					
1.2 ต้องการนำไปประกอบอาชีพเสริม/สร้างรายได้เสริม					
1.3 ต้องการปรับเปลี่ยนวิถีทางการทำการเกษตร					
1.4 ต้องการลดความเสี่ยงในการทำการเกษตร					
1.5 ต้องการการสนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัยการผลิต					
2. ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs)					
2.1 ต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อครอบครัว/ชุมชน/สังคม					
2.2 ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเกษตรกร/เจ้าหน้าที่/วิทยากร					
2.3 ต้องการสร้างโอกาสการเข้าร่วมกลุ่ม/เครือข่าย					

ปัจจัยด้านความต้องการในการเข้ารับการเข้าอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก	ระดับของความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2.4 ต้องการการได้รับการยอมรับจากครอบครัว/ชุมชน/สังคม					
2.5 ต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานเกษตร					
3. ปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs)					
3.1 ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางการเกษตร					
3.2 ต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์/ทักษะทางการเกษตร					
3.3 ต้องการประสบความสำเร็จในด้านการเกษตร					
3.4 ต้องการประกวดเป็นเกษตรกรต้นแบบ					
3.5 ต้องการใบประกาศนียบัตร/ใบรับรอง					

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

คำชี้แจง: ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านข้อคำถาม แล้วเติมเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างด้านขวามือที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก	ระดับของความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ด้านวิทยากร					
1.1 ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของวิทยากร					
1.2 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร					
1.3 การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น					
1.4 การตอบข้อซักถามได้ตรงประเด็นและชัดเจน					
2. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม					
2.1 ความน่าสนใจของหลักสูตร					

ความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	ระดับของความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2.2 ความครบถ้วนของเนื้อหาในหลักสูตร					
2.3 เอกสารประกอบการฝึกอบรม					
2.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรม					
2.5 รูปแบบการฝึกอบรม/ฝึกปฏิบัติ					
3. ด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขบวนการ/มะพร้าว/ทุเรียน)					
3.1 ด้านกระบวนการผลิต					
3.2 ด้านการจัดการดินและปุ๋ย					
3.3 ด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช					
3.4 ด้านการบริหารจัดการน้ำ					
3.5 ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว					
3.6 ด้านมาตรฐานการผลิต (GAP)					
3.7 ด้านนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการผลิต					
3.8 ด้านการรวมกลุ่มผลิตทางการเกษตร					
3.9 ด้านการตลาด (Online/Offline)					
4. ด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม					
4.1 ความพร้อมของอุปกรณ์เสตที่ศนูอุปกรณ์					
4.2 สภาพแวดล้อมภายในห้องจัดฝึกอบรม					
4.3 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องจัดฝึกอบรม					
4.4 ความเพียงพอของสถานที่รับประทานอาหาร/ของว่าง/เครื่องดื่ม					
4.5 ความเพียงพอของห้องสุขา					
4.6 ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ					
4.7 การเดินทางมายังสถานที่จัดฝึกอบรม					
5. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
5.1 การติดต่อ/ประสานงาน					

ความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	ระดับของความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
5.2 การอำนวยความสะดวก					
5.3 การให้ข้อมูล/คำแนะนำ/ตอบข้อซักถาม					
5.4 การบริการอาหาร ของว่าง และเครื่องดื่ม					
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม					
6.1 การประชาสัมพันธ์โครงการโดยทั่วถึง					
6.2 การประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า					
6.3 การเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโครงการ					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิต

พืชทางเลือก

4.1 ปัญหาที่พบในการเข้ารับการฝึกอบรม

คำชี้แจง: ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านข้อความแล้วเติมเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างด้านขวามือที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัญหาที่พบในการเข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ปัญหาส่วนบุคคล					
1.1 มีปัญหาในการรับรู้และการเรียนรู้					
1.2 ไม่มีความพร้อมในการเข้าอบรม					
1.3 ไม่มีความประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม					
1.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
2. ปัญหาด้านวิทยากร					
2.1 ไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน					

ปัญหาที่พบในการเข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2.2 ไม่มีความน่าเชื่อถือ					
2.3 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ไม่น่าสนใจ					
2.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
3. ปัญหาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม					
3.1 หลักสูตรไม่น่าสนใจ					
3.2 หลักสูตรมีเนื้อหาไม่ครบถ้วน					
3.3 หลักสูตรไม่สอดคล้องกับฤดูกาลเพาะปลูก					
3.4 หลักสูตรไม่เหมาะสมกับระยะเวลาในการฝึกอบรม					
3.5 หลักสูตรไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
3.6 เอกสารประกอบการฝึกอบรมไม่ครบถ้วน/ไม่ชัดเจน					
3.7 อื่น ๆ ระบุ.....					
4. ปัญหาองค์ความรู้ทางการเกษตร (ชนวน/มะพร้าว/ทุเรียน)					
4.1 ไม่ครบถ้วน					
4.2 เนื้อหาซับซ้อน/ทำความเข้าใจได้ยาก					
4.3 เนื้อหาไม่ชัดเจน/ไม่ตรงประเด็น					
4.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
5. ปัญหาด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม					
5.1 ระบบโสตทัศนูปกรณ์ไม่มีความพร้อม/ไม่ทันสมัย					
5.2 สภาพแวดล้อมของสถานที่จัดฝึกอบรมไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้					
5.3 ห้องสุขาไม่สะอาด/ไม่เพียงพอ					
5.4 สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ					
5.5 สถานที่จัดฝึกอบรมไม่สะดวกต่อการเดินทาง					
5.6 อื่น ๆ ระบุ.....					

ปัญหาที่พบในการเข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
6. ปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
6.1 ไม่ให้ความสนใจแก่ผู้เข้าฝึกอบรม					
6.2 ไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าฝึกอบรม					
6.3 การติดต่อสอบถาม/ประสานงานยาก					
6.4 การบริการอาหาร ของว่าง และเครื่องดื่มไม่เพียงพอ					
6.5 อื่น ๆ ระบุ.....					
7. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม					
7.1 การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง					
7.2 ช่องทางการประชาสัมพันธ์ไม่มีความหลากหลาย					
7.3 ไม่มีการประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า					
7.4 อื่น ๆ ระบุ.....					

4.2 ข้อเสนอแนะของการฝึกอบรม

คำชี้แจง: ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านข้อความแล้วเติมเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างด้าน
ขวามือที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการเข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	ระดับของความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ข้อเสนอแนะด้านวิทยากร					
1.1 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านการ ทำการเกษตรที่เห็นผลเป็นที่ประจักษ์					
1.2 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่มีรูปแบบการนำเสนอที่ น่าสนใจ					
1.3 อื่น ๆ ระบุ.....					

ข้อเสนอแนะในการเข้ารับการอบรมโครงการส่งเสริม การผลิตพืชทางเลือก	ระดับของความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2. ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรการฝึกอบรม					
2.1 ควรเป็นหลักสูตรพืชทางเลือกที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ จริงในพื้นที่					
2.2 ควรเพิ่มหลักสูตรการศึกษาดูงาน ณ แปลงของเกษตรกร ที่ประสบความสำเร็จ					
2.3 อื่น ๆ ระบุ.....					
3. ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขบวนการ/มะพร้าว/ ทุเรียน)					
3.1 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต					
3.2 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการแปรรูป					
3.3 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช					
3.4 อื่น ๆ ระบุ.....					
4. ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม					
4.1 ควรปรับปรุงระบบโสตทัศนูปกรณ์ให้มีความพร้อม					
4.2 อื่น ๆ ระบุ.....					
5. ข้อเสนอแนะด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
5.1 ควรมีการติดตามผล/ให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง					
5.2 อื่น ๆ ระบุ.....					
6. ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัด ฝึกอบรม					
6.1 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง					
6.2 ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย					
6.3 ควรเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์					
6.4 อื่น ๆ ระบุ.....					

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นายอุดร ไพศาล	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม
2. นางวราพร สิริสุวรรณมา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม
3. นางชาวนีย์ ศิริสาคร	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร
สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม

ภาคผนวก ค

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์

การประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนการพิจารณาตามระดับความคิดเห็น โดยที่

- +1 หมายถึง แนใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง แนใจว่าแบบสอบถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

แล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อ กับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป สภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และการเข้ารับการฝึกอบรมของเกษตรกร

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
ตอนที่ 1.1 ลักษณะทั่วไป						
1. เพศ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. ชาย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. หญิง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. ไม่ได้รับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ประถมศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช.	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. อนุปริญญา/ปวส.	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
7. สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8. อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. สถานภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. โสด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. สมรส	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. หย่าร้าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. หม้าย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. สถานะของการขึ้นทะเบียนของเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. ไม่ขึ้นทะเบียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ขึ้นทะเบียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.1 ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (สำนักงานเกษตร อำเภอ)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.2 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยาง (การยาง แห่งประเทศไทย)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.3 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุ สัตว์อำเภอ)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.4 ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงอำเภอ)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. ประสบการณ์ด้านการเกษตร จำนวน.....ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7. ประสบการณ์ด้านการปลูกพืชทางเลือก (นอกจาก “ข้าว”)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. ไม่เคย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.1 พืชไร่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1) ถั่วลิสง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2) ยาสูบ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3) อ้อยโรงงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
4) มั่นสำปะหลังโรงงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5) ยางพารา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6) อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.2 พืชสวน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1) กลั้วยหอม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2) มันฝรั่ง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3) มันแกว	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4) ลิ้นจี่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5) สับปะรด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6) พืชผัก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7) สมุนไพรและเครื่องเทศ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8) ไม้ดอก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9) ไม้ประดับ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10) ปาล์มน้ำมัน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11) ยูคาลิปตัส	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12) อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ตอนที่ 1.2 สภาพทางสังคม						
8. การเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. ไม่เป็น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1) กลุ่ม SF/YSF	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2) กลุ่ม ศจช.	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3) กลุ่ม ศดปช.	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4) ศพก. /ศพก. เครือข่าย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5) กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
6) กลุ่มแปลงใหญ่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10) กลุ่มอาสาสมัครเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11) อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ตอนที่ 1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ						
9. การประกอบอาชีพเกษตรกรรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. เป็นอาชีพหลัก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. เป็นอาชีพรอง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม) จำนวน.....คน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม) จำนวน.....คน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12. รายได้รวมของครัวเรือน (ไม่หักค่าใช้จ่าย)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12.1 รายได้จากการทำอาชีพ “ใน” ภาคการเกษตร จำนวน.....บาท/ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12.2 รายได้จากการทำอาชีพ “นอก” ภาคการเกษตร จำนวน.....บาท/ปี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13. พื้นที่ทำการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13.1 ที่ดินของครัวเรือน จำนวน.....ไร่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13.2 ที่ดินเช่าหรือทำประโยชน์ จำนวน.....ไร่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13.3 ที่ดินอื่น ๆ จำนวน.....ไร่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
ตอนที่ 1.4 การเข้ารับการฝึกอบรม						
14. ท่านรับรู้ข่าวสารการฝึกอบรมตามโครงการส่งเสริม การเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม จากช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. เว็บไซต์ของหน่วยงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. เฟซบุ๊ก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ไลน์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. หนังสือเชิญจากหน่วยงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. เจ้าหน้าที่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. หอกระจายข่าว	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7. ผู้นำชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8. อคม. /เกษตรกรผู้นำ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9. เพื่อนบ้าน/คนรู้จัก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10. วิทยุ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11. อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15. วัตถุประสงค์ของการเข้ารับการฝึกอบรม (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน หรือผู้เข้าร่วมอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ ในการทำการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
16. ลักษณะของการเข้ารับการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1. ต้องการเข้ารับการอบรมด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกเต็มใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกไม่เต็มใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. หน่วยงานหรือชุมชนเลือก โดยที่ท่านรู้สึกเฉย ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. อื่นๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตอนที่ 2 ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
1. ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.1 ต้องการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.2 ต้องการนำไปประกอบอาชีพเสริม/สร้างรายได้เสริม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.3 ต้องการปรับเปลี่ยนวิถีทางการทำการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.4 ต้องการลดความเสี่ยงในการทำการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.5 ต้องการการสนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัยการผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.1 ต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อครอบครัว/ ชุมชน/สังคม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.2 ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเกษตรกร/ เจ้าหน้าที่/วิทยากร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.3 ต้องการสร้างโอกาสการเข้าร่วมกลุ่ม/เครือข่าย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
2.4 ต้องการการได้รับการยอมรับจากครอบครัว/ ชุมชน/สังคม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.5 ต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำ การเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1 ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางการทำการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.2 ต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์/ทักษะทางด้าน การเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.3 ต้องการประสบความสำเร็จในด้านการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4 ต้องการประกวดเป็นเกษตรกรต้นแบบ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5 ต้องการใบประกาศนียบัตร/ใบรับรอง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
1. ด้านวิทยากร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.1 ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของวิทยากร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.2 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.3 การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.4 การตอบข้อซักถามได้ตรงประเด็นและชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.1 ความน่าสนใจของหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
2.2 ความครบถ้วนของเนื้อหาในหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.3 เอกสารประกอบการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.5 รูปแบบการฝึกอบรม/ฝึกปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขุนุน/มะพร้าว/ทุเรียน)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1 ด้านกระบวนการผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.2 ด้านการจัดการดินและปุ๋ย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.3 ด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5 ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.6 ด้านมาตรฐานการผลิต (GAP)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.7 ด้านนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.8 ด้านการรวมกลุ่มผลิตทางการเกษตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.9 ด้านการตลาด (Online/Offline)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. ด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.1 ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2 สภาพแวดล้อมภายในห้องจัดฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.3 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องจัดฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.4 ความเพียงพอของสถานที่รับประทานอาหาร/ของว่าง/เครื่องดื่ม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.5 ความเพียงพอของห้องสุขา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.6 ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.7 การเดินทางมายังสถานที่จัดฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.1 การติดต่อ/ประสานงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.2 การอำนวยความสะดวก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.3 การให้ข้อมูล/คำแนะนำ/ตอบข้อซักถาม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.4 การบริการอาหาร ของว่าง และเครื่องดื่ม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.1 การประชาสัมพันธ์โครงการโดยทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.2 การประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.3 การเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโครงการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

4.1 ปัญหาที่พบในการเข้ารับการฝึกอบรม

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
1. ปัญหาส่วนบุคคล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.1 มีปัญหาในการรับรู้และการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.2 ไม่มีความพร้อมในการเข้าอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.3 ไม่มีความประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.4 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ปัญหาด้านวิทยากร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.1 ไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.2 ไม่มีความน่าเชื่อถือ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.3 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ไม่น่าสนใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.4 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ปัญหาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1 หลักสูตรไม่น่าสนใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.2 หลักสูตรมีเนื้อหาไม่ครบถ้วน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.3 หลักสูตรไม่สอดคล้องกับฤดูกาลเพาะปลูก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
3.4 หลักสูตรไม่เหมาะสมกับระยะเวลาในการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5 หลักสูตรไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.6 เอกสารประกอบการฝึกอบรมไม่ครบถ้วน/ไม่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.7 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. ปัญหาองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขุน/แม่พร้าว/ทุเรียน)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.1 ไม่ครบถ้วน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2 เนื้อหาซับซ้อน/ทำความเข้าใจได้ยาก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.3 เนื้อหาไม่ชัดเจน/ไม่ตรงประเด็น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.4 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. ปัญหาด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.1 ระบบโสตทัศนอุปกรณ์ไม่มีความพร้อม/ไม่ทันสมัย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.2 สภาพแวดล้อมของสถานที่จัดฝึกอบรมไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.3 ห้องสุขาไม่สะอาด/ไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.4 สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.5 สถานที่จัดฝึกอบรมไม่สะดวกต่อการเดินทาง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.6 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. ปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.1 ไม่ให้ความสนใจแก่ผู้เข้าฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.2 ไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.3 การติดต่อสอบถาม/ประสานงานยาก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.4 การบริการอาหาร ของว่าง และเครื่องดื่มไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.5 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
7. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7.1 การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7.2 ช่องทางการประชาสัมพันธ์ไม่มีความหลากหลาย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7.3 ไม่มีการประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7.4 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

4.2 ข้อเสนอแนะของการฝึกอบรม

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
1. ข้อเสนอแนะด้านวิทยากร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.1 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านการทำการเกษตรที่เห็นผลเป็นที่ประจักษ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.2 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.3 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.1 ควรเป็นหลักสูตรที่ขทางเลือกที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.2 ควรเพิ่มหลักสูตรการศึกษาดูงาน ณ แปลงของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.3 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขุน/มะพร้าว/ทุเรียน)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.1 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นคำถาม	คะแนน การประเมิน ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	การแปล ผล
	1	2	3			
3.2 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการแปรรูป	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.3 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัด ฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.1 ควรปรับปรุงระบบโสตทัศนูปกรณ์ให้มีความพร้อม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. ข้อเสนอแนะด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.1 ควรมีการติดตามผล/ให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.2 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัด ฝึกอบรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.1 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.2 ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.3 ควรเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6.4 อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 2 ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 2 ความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs)	
1.1 ต้องการสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน	.704
1.2 ต้องการนำไปประกอบอาชีพเสริม/สร้างรายได้เสริม	.717
1.3 ต้องการปรับเปลี่ยนวิถีทางการทำการเกษตร	.701
1.4 ต้องการลดความเสี่ยงในการทำการเกษตร	.701
1.5 ต้องการการสนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัยการผลิต	.701
2. ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs)	
2.1 ต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อครอบครัว/ชุมชน/สังคม	.703
2.2 ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเกษตรกร/เจ้าหน้าที่/วิทยากร	.703
2.3 ต้องการสร้างโอกาสการเข้าร่วมกลุ่ม/เครือข่าย	.695
2.4 ต้องการการได้รับการยอมรับจากครอบครัว/ชุมชน/สังคม	.700
2.5 ต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำการเกษตร	.689
3. ปัจจัยความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs)	
3.1 ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านทำการเกษตร	.707
3.2 ต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์/ทักษะทางด้านทำการเกษตร	.696
3.3 ต้องการประสบความสำเร็จในด้านการเกษตร	.683
3.4 ต้องการประกวดเป็นเกษตรกรต้นแบบ	.696
3.5 ต้องการใบประกาศนียบัตร/ใบรับรอง	.685
Cronbach's Alpha	.713

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรม
โครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการ
เข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. ด้านวิทยากร	
1.1 ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของวิทยากร	0.709
1.2 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	0.719
1.3 การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	0.698
1.4 การตอบข้อซักถามได้ตรงประเด็นและชัดเจน	0.715
2. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	
2.1 ความน่าสนใจของหลักสูตร	0.721
2.2 ความครบถ้วนของเนื้อหาในหลักสูตร	0.722
2.3 เอกสารประกอบการฝึกอบรม	0.735
2.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรม	0.712
2.5 รูปแบบการฝึกอบรม/ฝึกปฏิบัติ	0.725
3. ด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร (ชนวน/มะพร้าว/ทุเรียน)	
3.1 ด้านกระบวนการผลิต	0.709
3.2 ด้านการจัดการดินและปุ๋ย	0.724
3.3 ด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช	0.710
3.4 ด้านการบริหารจัดการน้ำ	0.715
3.5 ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	0.717
3.6 ด้านมาตรฐานการผลิต (GAP)	0.699
3.7 ด้านนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการผลิต	0.712
3.8 ด้านการรวมกลุ่มผลิตทางการเกษตร	0.720
3.9 ด้านการตลาด (Online/Offline)	0.736

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 2 (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
4. ด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม	
4.1 ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์	0.703
4.2 สภาพแวดล้อมภายในห้องจัดฝึกอบรม	0.696
4.3 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องจัดฝึกอบรม	0.708
4.4 ความเพียงพอของสถานที่รับประทานอาหาร/ของว่าง/เครื่องดื่ม	0.698
4.5 ความเพียงพอของห้องสุขา	0.697
4.6 ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ	0.712
4.7 การเดินทางมายังสถานที่จัดฝึกอบรม	0.707
5. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	
5.1 การติดต่อ/ประสานงาน	0.690
5.2 การอำนวยความสะดวก	0.707
5.3 การให้ข้อมูล/คำแนะนำ/ตอบข้อซักถาม	0.706
5.4 การบริการอาหาร ของว่าง และเครื่องดื่ม	0.700
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม	
6.1 การประชาสัมพันธ์โครงการโดยทั่วถึง	0.683
6.2 การประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า	0.678
6.3 การเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโครงการ	0.686
Cronbach's Alpha	.715

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

4.1 ปัญหาที่พบในการเข้ารับการฝึกอบรม

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 4 ปัญหาที่พบในการเข้ารับการฝึกอบรม

หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. ปัญหาส่วนบุคคล	
1.1 มีปัญหาในการรับรู้และการเรียนรู้	0.709
1.2 ไม่มีความพร้อมในการเข้าอบรม	0.701
1.3 ไม่มีความประสงค์ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม	0.695
2. ปัญหาด้านวิทยากร	
2.1 ไม่มีความเชี่ยวชาญในการเรื่องที่สอน	0.703
2.2 ไม่มีความน่าเชื่อถือ	0.708
2.3 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอดความรู้ไม่น่าสนใจ	0.701
3. ปัญหาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	
3.1 หลักสูตรไม่น่าสนใจ	0.707
3.2 หลักสูตรมีเนื้อหาไม่ครบถ้วน	0.686
3.3 หลักสูตรไม่สอดคล้องกับฤดูกาลเพาะปลูก	0.688
3.4 หลักสูตรไม่เหมาะสมกับระยะเวลาในการฝึกอบรม	0.683
3.5 หลักสูตรไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	0.709
3.6 เอกสารประกอบการฝึกอบรมไม่ครบถ้วน/ไม่ชัดเจน	0.725
4. ปัญหาองค์ด้านความรู้ทางการเกษตร (ขนุน/มะพร้าว/ทุเรียน)	
4.1 ไม่ครบถ้วน	0.721
4.2 เนื้อหาซับซ้อน/ทำความเข้าใจได้ยาก	0.730
4.3 เนื้อหาไม่ชัดเจน/ไม่ตรงประเด็น	0.707

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 3 (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
5. ปัญหาด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม	
5.1 ระบบโสตทัศนูปกรณ์ไม่มีความพร้อม/ไม่ทันสมัย	0.709
5.2 สภาพแวดล้อมของสถานที่จัดฝึกอบรมไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	0.683
5.3 ห้องสุขาไม่สะอาด/ไม่เพียงพอ	0.705
5.4 สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ	0.712
5.5 สถานที่จัดฝึกอบรมไม่สะดวกต่อการเดินทาง	0.664
6. ปัญหาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	
6.1 ไม่ให้ความสนใจแก่ผู้เข้าฝึกอบรม	0.694
6.2 ไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าฝึกอบรม	0.688
6.3 การติดต่อสอบถาม/ประสานงานยาก	0.718
6.4 การบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มไม่เพียงพอ	0.691
7. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม	
7.1 การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง	0.682
7.2 ช่องทางการประชาสัมพันธ์ไม่มีความหลากหลาย	0.689
7.3 ไม่มีการประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้า	0.689
Cronbach's Alpha	.709

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชทางเลือก

4.2 ข้อเสนอแนะของการฝึกอบรม

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 4 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของการฝึกอบรม

หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. ข้อเสนอแนะด้านวิทยากร	
1.1 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่ ประสบความสำเร็จในด้านการทำการเกษตรที่เห็นผลเป็นที่ประจักษ์	0.857
1.2 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ	0.857
2. ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรการฝึกอบรม	
2.1 ควรเป็นหลักสูตรพืชทางเลือกที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่	0.856
2.2 ควรเพิ่มหลักสูตรการศึกษาดูงาน ณ แปลงของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ	0.855
3. ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ทางการเกษตร (ชนวน/มะพร้าว/ทุเรียน)	
3.1 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต	0.855
3.2 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการแปรรูป	0.858
3.3 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช	0.860
4. ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัดฝึกอบรม	
4.1 ควรปรับปรุงระบบไฮดรอปอนิกส์ให้มีความพร้อม	0.936
5. ข้อเสนอแนะด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	
5.1 ควรมีการติดตามผล/ให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง	0.911
6. ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดฝึกอบรม	
6.1 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง	0.880
6.2 ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย	0.888
6.3 ควรเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์	0.882
Cronbach's Alpha	.888

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 5 ตารางแสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการ

n = 131

ความต้องการของเกษตรกร	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
	1. ปัจจัยความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs)						
1.1 ต้องการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในครัวเรือน	2 (1.5)	15 (11.5)	50 (38.2)	64 (48.9)	-	4.33 (0.798)	มากที่สุด
1.2 ต้องการนำไปประกอบอาชีพเสริม/ สร้างรายได้เสริม	1 (0.8)	3 (2.3)	23 (17.6)	51 (38.9)	53 (40.5)	4.16 (0.849)	มาก
1.3 ต้องการปรับเปลี่ยนวิถีทางการทำ การเกษตร	1 (0.8)	3 (2.3)	14 (10.7)	67 (51.1)	46 (35.1)	4.18 (0.769)	มาก
1.4 ต้องการลดความเสี่ยงในการทำ การเกษตร	2 (1.5)	5 (3.8)	16 (12.2)	58 (44.3)	50 (38.2)	4.14 (0.884)	มาก
1.5 ต้องการการสนับสนุนงบประมาณ หรือปัจจัยการผลิต	4 (3.1)	3 (2.3)	14 (10.7)	52 (39.7)	58 (44.3)	4.2 (0.94)	มาก
2. ปัจจัยความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs)						4.14 (0.643)	มาก
2.1 ต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ต่อครอบครัว/ชุมชน/สังคม	1 (0.8)	3 (2.3)	22 (16.8)	66 (50.4)	39 (29.8)	4.06 (0.792)	มาก
2.2 ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับ เพื่อนเกษตรกร/เจ้าหน้าที่/วิทยากร	1 (0.8)	2 (1.5)	14 (10.7)	73 (55.7)	41 (31.3)	4.15 (0.728)	มาก
2.3 ต้องการสร้างโอกาสการเข้าร่วม กลุ่ม/เครือข่าย	1 (0.8)	4 (3.1)	14 (10.7)	69 (52.7)	43 (32.8)	4.14 (0.782)	มาก
2.4 ต้องการได้รับการยอมรับจาก ครอบครัว/ชุมชน/สังคม	5 (3.8)	22 (16.8)	67 (51.1)	37 (28.2)	-	4.04 (0.779)	มาก
2.5 ต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำงานการเกษตร	7 (5.3)	5 (3.8)	59 (45)	60 (45.8)	-	4.31 (0.785)	มากที่สุด

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 5 (ต่อ)

n = 131

ความต้องการของเกษตรกร	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
3. ปัจจัยความต้องการการเจริญ ก้าวหน้า (Growth Needs)						4.06 (0.643)	มาก
3.1 ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้าน การทำเกษตร	2 (1.5)	9 (6.9)	52 (39.7)	68 (51.9)	-	4.42 (0.69)	มากที่สุด
3.2 ต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์/ ทักษะทางด้านการเกษตร	2 (1.5)	8 (6.1)	55 (42)	66 (50.4)	-	4.41 (0.678)	มากที่สุด
3.3 ต้องการประสบความสำเร็จ ในด้านการเกษตร	6 (4.6)	6 (4.6)	51 (38.9)	68 (51.9)	-	4.38 (0.779)	มากที่สุด
3.4 ต้องการประกวดเป็นเกษตรกร ต้นแบบ	21 (16)	46 (35.1)	37 (28.2)	27 (20.6)	-	3.53 (0.995)	มาก
3.5 ต้องการใบประกาศนียบัตร/ ใบรับรอง	3 (2.3)	21 (16)	36 (27.5)	42 (32.1)	29 (22.1)	3.56 (1.075)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						4.13 (0.577)	มาก

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 6 ตารางแสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจ

n = 131

ความพึงพอใจของเกษตรกร	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
1. ด้านวิทยาการ						4.26	มากที่สุด
						(0.630)	
1.1 ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของ วิทยาการ	3 (2.3)	14 (10.7)	46 (35.1)	68 (51.9)	-	4.37 (0.767)	มากที่สุด
1.2 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอด ความรู้ของวิทยาการ	1 (0.8)	13 (9.9)	53 (40.5)	64 (48.9)	-	4.37 (0.694)	มากที่สุด
1.3 การเปิดโอกาสให้ซักถาม และแสดงความคิดเห็น	1 (0.8)	2 (1.5)	18 (13.7)	71 (54.2)	39 (29.8)	4.11 (0.747)	มาก
1.4 การตอบข้อซักถามได้ตรงประเด็น และชัดเจน	3 (2.3)	12 (9.2)	73 (55.7)	43 (32.8)	-	4.19 (0.692)	มาก
2. ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม						4.04	มาก
						(0.611)	
2.1 ความน่าสนใจของหลักสูตร	2 (1.5)	12 (9.2)	75 (57.3)	42 (32.1)	-	4.2 (0.661)	มาก
2.2 ความครบถ้วนของเนื้อหา ในหลักสูตร	3 (2.3)	15 (11.5)	74 (56.5)	39 (29.8)	-	4.14 (0.699)	มาก
2.3 เอกสารประกอบการฝึกอบรม	1 (0.8)	21 (16)	75 (57.3)	34 (26)	-	4.08 (0.668)	มาก
2.4 ระยะเวลาในการฝึกอบรม	1 (0.8)	6 (4.6)	32 (24.4)	65 (49.6)	27 (20.6)	3.85 (0.827)	มาก
2.5 รูปแบบการฝึกอบรม/ฝึกปฏิบัติ	5 (3.8)	28 (21.4)	67 (51.1)	31 (23.7)	-	3.95 (0.778)	มาก

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 6 (ต่อ)

n = 131

ความพึงพอใจของเกษตรกร	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
3. ด้านองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขุน/มะพร้าว/ทุเรียน)						3.89 (0.722)	มาก
3.1 ด้านกระบวนการผลิต	1 (0.8)	3 (2.3)	32 (24.4)	59 (45)	36 (27.5)	3.96 (0.827)	มาก
3.2 ด้านการจัดการดินและปุ๋ย	5 (3.8)	17 (13)	70 (53.4)	39 (29.8)	-	4.09 (0.759)	มาก
3.3 ด้านการจัดการโรคและแมลง ศัตรูพืช	1 (0.8)	3 (2.3)	22 (16.8)	71 (54.2)	34 (26)	4.02 (0.769)	มาก
3.4 ด้านการบริหารจัดการน้ำ	1 (0.8)	6 (4.6)	19 (14.5)	71 (54.2)	34 (26)	4 (0.813)	มาก
3.5 ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	1 (0.8)	7 (5.3)	19 (14.5)	69 (52.7)	35 (26.7)	3.99 (0.837)	มาก
3.6 ด้านมาตรฐานการผลิต (GAP)	1 (0.8)	11 (8.4)	32 (24.4)	59 (45)	28 (21.4)	3.78 (0.905)	มาก
3.7 ด้านนวัตกรรมหรือเทคโนโลยี การผลิต	1 (0.8)	12 (9.2)	30 (22.9)	61 (46.6)	27 (20.6)	3.77 (0.908)	มาก
3.8 ด้านการรวมกลุ่มผลิต ทางการเกษตร	13 (9.9)	33 (25.2)	53 (40.5)	32 (24.4)	-	3.79 (0.926)	มาก
3.9 ด้านการตลาด (Online/Offline)	1 (0.8)	16 (12.2)	39 (29.8)	53 (40.5)	22 (16.8)	3.6 (0.934)	มาก
4. ด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการจัด ฝึกอบรม						3.88 (0.639)	มาก
4.1 ความพร้อมของอุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์	1 (0.8)	5 (3.8)	27 (20.6)	63 (48.1)	35 (26.7)	3.96 (0.836)	มาก

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 6 (ต่อ)

n = 131

ความพึงพอใจของเกษตรกร	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
4.2 สภาพแวดล้อมภายในห้องจัด ฝึกอบรม	1 (0.8)	2 (1.5)	22 (16.8)	63 (48.1)	43 (32.8)	4.11 (0.787)	มาก
4.3 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องจัด ฝึกอบรม	2 (1.5)	2 (1.5)	20 (15.3)	68 (51.9)	39 (29.8)	4.07 (0.806)	มาก
4.4 ความเพียงพอของสถานที่ รับประทานอาหาร/ของว่าง/เครื่องดื่ม	3 (2.3)	37 (28.2)	64 (48.9)	27 (20.6)	-	3.88 (0.755)	มาก
4.5 ความเพียงพอของห้องสุขา	6 (4.6)	27 (20.6)	71 (54.2)	27 (20.6)	-	3.91 (0.769)	มาก
4.6 ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ	1 (0.8)	15 (11.5)	41 (31.3)	57 (43.5)	17 (13)	3.56 (0.887)	มาก
4.5 ความเพียงพอของห้องสุขา	6 (4.6)	27 (20.6)	71 (54.2)	27 (20.6)	-	3.91 (0.769)	มาก
4.7 การเดินทางมายังสถานที่จัด ฝึกอบรม	12 (9.2)	38 (29)	58 (44.3)	23 (17.6)	-	3.7 (0.866)	มาก
5. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่						4.13 (0.612)	มาก
5.1 การติดต่อ/ประสานงาน	4 (3.1)	12 (9.2)	86 (65.6)	29 (22.1)	-	4.07 (0.659)	มาก
5.2 การอำนวยความสะดวก	2 (1.5)	13 (9.9)	79 (60.3)	37 (28.2)	-	4.15 (0.65)	มาก
5.3 การให้ข้อมูล/คำแนะนำ/ตอบข้อ ซักถาม	4 (3.1)	11 (8.4)	71 (54.2)	45 (34.4)	-	4.2 (0.717)	มาก
5.4 การบริการอาหาร ของว่าง และ เครื่องดื่ม	1 (0.8)	4 (3.1)	19 (14.5)	62 (47.3)	45 (34.4)	4.11 (0.819)	มาก

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 6 (ต่อ)

n = 131

ความพึงพอใจของเกษตรกร	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการ จัดฝึกอบรม						3.90 (0.776)	มาก
6.1 การประชาสัมพันธ์โครงการโดย ทั่วถึง	9 (6.9)	24 (18.3)	70 (53.4)	28 (21.4)	-	3.89 (0.816)	มาก
6.2 การประชาสัมพันธ์โครงการ ล่วงหน้า	8 (6.1)	24 (18.3)	71 (54.2)	28 (21.4)	-	3.91 (0.799)	มาก
6.3 การเข้าถึงแหล่งข้อมูลของ โครงการ	9 (6.9)	25 (19.1)	66 (50.4)	31 (23.7)	-	3.91 (0.836)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.99 (0.568)	มาก

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 7 ตารางแสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหา

n = 131

ปัญหาของเกษตรกร	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	(จำนวน/ร้อยละ)						
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
1. ปัญหาส่วนบุคคล						1.94 (0.749)	น้อย
1.1 มีปัญหาในการรับรู้และการเรียนรู้	36 (27.5)	52 (39.7)	36 (27.5)	7 (5.3)	-	2.11 (0.87)	น้อย
1.2 ไม่มีความพร้อมในการเข้าอบรม	45 (34.4)	48 (36.6)	30 (22.9)	8 (6.1)	-	2.01 (0.907)	น้อย
1.3 ไม่มีความประสงค์ที่จะเข้ารับ การฝึกอบรม	63 (48.1)	47 (35.9)	18 (13.7)	3 (2.3)	-	1.7 (0.791)	น้อยที่สุด

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 7 (ต่อ)

n = 131

ปัญหาของเกษตรกร	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
2. ปัญหาด้านวิทยากร						1.76	น้อยที่สุด
						(0.784)	
2.1 ไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่อง ที่สอน	57 (43.5)	46 (35.1)	16 (12.2)	10 (7.6)	2 (1.5)	1.89 (0.997)	น้อย
2.2 ไม่มีความน่าเชื่อถือ	64 (48.9)	48 (36.6)	16 (12.2)	3 (2.3)	-	1.68 (0.777)	น้อยที่สุด
2.3 รูปแบบและวิธีการถ่ายทอด ความรู้ไม่น่าสนใจ	63 (48.1)	46 (35.1)	18 (13.7)	4 (3.1)	-	1.72 (0.816)	น้อยที่สุด
3. ปัญหาด้านหลักสูตรการฝึกอบรม						1.71	น้อยที่สุด
						(0.718)	
3.1 หลักสูตรไม่น่าสนใจ	68 (51.9)	45 (34.4)	17 (13)	1 (0.8)	-	1.63 (0.737)	น้อยที่สุด
3.2 หลักสูตรมีเนื้อหาไม่ครบถ้วน	63 (48.1)	54 (41.2)	11 (8.4)	3 (2.3)	-	1.65 (0.733)	น้อยที่สุด
3.3 หลักสูตรไม่สอดคล้องกับฤดูกาล เพาะปลูก	60 (45.8)	47 (35.9)	20 (15.3)	4 (3.1)	-	1.76 (0.824)	น้อยที่สุด
3.4 หลักสูตรไม่เหมาะสมกับระยะเวลาใน การฝึกอบรม	59 (45)	49 (37.4)	17 (13)	5 (3.8)	1 (0.8)	1.78 (0.871)	น้อยที่สุด
3.5 หลักสูตรไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ จริง	64 (48.9)	42 (32.1)	22 (16.8)	2 (1.5)	1 (0.8)	1.73 (0.849)	น้อยที่สุด
3.6 เอกสารประกอบการฝึกอบรมไม่ ครบถ้วน/ไม่ชัดเจน	62 (47.3)	51 (38.9)	14 (10.7)	4 (3.1)	-	1.69 (0.783)	น้อยที่สุด

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 7 (ต่อ)

n = 131

ปัญหาของเกษตรกร	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
4. ปัญหาองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขนุน/มะพร้าว/ทุเรียน)						1.85 (0.832)	น้อย
4.1 ไม่ครบถ้วน	57 (43.5)	39 (29.8)	29 (22.1)	5 (3.8)	1 (0.8)	1.89 (0.933)	น้อย
4.2 เนื้อหาซับซ้อน/ทำความเข้าใจได้ ยาก	54 (41.2)	45 (34.4)	26 (19.8)	6 (4.6)	-	1.88 (0.886)	น้อย
4.3 เนื้อหาไม่ชัดเจน/ไม่ตรงประเด็น	60 (45.8)	43 (32.8)	24 (18.3)	4 (3.1)	-	1.79 (0.85)	น้อยที่สุด
5. ปัญหาด้านอุปกรณ์/สถานที่ในการ จัดฝึกอบรม						1.91 (0.798)	น้อย
5.1 ระบบโสตทัศนูปกรณ์ไม่มีความ พร้อม/ไม่ทันสมัย	58 (44.3)	43 (32.8)	25 (19.1)	5 (3.8)	-	1.82 (0.872)	น้อย
5.2 สภาพแวดล้อมของสถานที่จัด ฝึกอบรมไม่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	59 (45)	44 (33.6)	24 (18.3)	4 (3.1)	-	1.79 (0.848)	น้อยที่สุด
5.3 ห้องสุขาไม่สะอาด/ไม่เพียงพอ	53 (40.5)	45 (34.4)	28 (21.4)	4 (3.1)	1 (0.8)	1.89 (0.897)	น้อย
5.4 สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ	40 (30.5)	50 (38.2)	30 (22.9)	9 (6.9)	2 (1.5)	2.11 (0.971)	น้อย
5.5 สถานที่จัดฝึกอบรมไม่สะดวกต่อ การเดินทาง	53 (40.5)	44 (33.6)	26 (19.8)	7 (5.3)	1 (0.8)	1.92 (0.942)	น้อย
6. ปัญหาด้านการให้บริการของ เจ้าหน้าที่						1.72 (0.823)	น้อยที่สุด
6.1 ไม่ให้ความสนใจแก่ผู้เข้าฝึก อบรม	68 (51.9)	40 (30.5)	20 (15.3)	3 (2.3)	-	1.68 (0.816)	น้อยที่สุด

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 7 (ต่อ)

n = 131

ปัญหาของเกษตรกร	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
	6.2 ไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เช่า ฝักอบรม	68 (51.9)	40 (30.5)	17 (13)	5 (3.8)		
6.3 การติดต่อสอบถาม/ประสานงาน ยาก	65 (49.6)	39 (29.8)	23 (17.6)	3 (2.3)	1 (0.8)	1.75 (0.88)	น้อยที่สุด
6.4 การบริการอาหาร ของว่าง และ เครื่องดื่มไม่เพียงพอ	67 (51.1)	38 (29)	20 (15.3)	5 (3.8)	1 (0.8)	1.74 (0.908)	น้อยที่สุด
7. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการจัดฝักอบรม						1.86 (0.830)	น้อย
7.1 การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง	53 (40.5)	54 (41.2)	17 (13)	6 (4.6)	1 (0.8)	1.84 (0.875)	น้อย
7.2 ช่องทางการประชาสัมพันธ์ ไม่มีความหลากหลาย	50 (38.2)	52 (39.7)	21 (16)	7 (5.3)	1 (0.8)	1.91 (0.907)	น้อย
7.3 ไม่มีการประชาสัมพันธ์โครงการ ล่วงหน้า	53 (40.5)	51 (38.9)	24 (18.3)	2 (1.5)	1 (0.8)	1.83 (0.833)	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม						1.81 (0.686)	น้อย

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 8 ตารางแสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะ

n = 131

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
1. ข้อเสนอแนะด้านวิทยากร						3.66	มาก
						(1.026)	
1.1 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่ประสบ ความสำเร็จในด้านการทำการเกษตรที่ เห็นผลเป็นที่ประจักษ์	7 (5.3)	11 (8.4)	26 (19.8)	60 (45.8)	27 (20.6)	3.68 (1.062)	มาก
1.2 วิทยากรควรเป็นบุคคลที่มี รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ	6 (4.6)	15 (11.5)	26 (19.8)	56 (42.7)	28 (21.4)	3.65 (1.081)	มาก
2. ข้อเสนอแนะด้านหลักสูตรการฝึก อบรม						3.72	มาก
						(1.038)	
2.1 ควรเป็นหลักสูตรพีชทางเลือกที่ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่	6 (4.6)	12 (9.2)	29 (22.1)	52 (39.7)	32 (24.4)	3.7 (1.079)	มาก
2.2 ควรเพิ่มหลักสูตรการศึกษา ดูงาน ณ แปลงของเกษตรกรที่ประสบ ความสำเร็จ	7 (5.3)	12 (9.2)	25 (19.1)	51 (38.9)	36 (27.5)	3.74 (1.12)	มาก
3. ข้อเสนอแนะองค์ความรู้ทางการเกษตร (ขุน/มะพร้าว/ทุเรียน)						3.60	มาก
						(1.147)	
3.1 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการ วิเคราะห์ต้นทุนการผลิต	12 (9.2)	14 (10.7)	24 (18.3)	52 (39.7)	29 (22.1)	3.55 (1.21)	มาก
3.2 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการแปรรูป	10 (7.6)	14 (10.7)	28 (21.4)	47 (35.9)	32 (24.4)	3.59 (1.189)	มาก
3.3 ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการ ขยายพันธุ์พืช	9 (6.9)	12 (9.2)	27 (20.6)	50 (38.2)	33 (25.2)	3.66 (1.155)	มาก

ตารางภาคผนวกที่ ผ. 8 (ต่อ)

n = 131

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
4. ข้อเสนอแนะด้านอุปกรณ์/สถานที่ ในการจัดฝึกอบรม						2.64	ปานกลาง
						(1.157)	
4.1 ควรปรับปรุงระบบโสต- ทัศนอุปกรณ์ให้มีความพร้อม	27 (20.6)	31 (23.7)	42 (32.1)	24 (18.3)	7 (5.3)	2.64 (1.157)	ปานกลาง
5. ข้อเสนอแนะด้านการให้บริการของ เจ้าหน้าที่						3.34	ปานกลาง
						(1.036)	
5.1 ควรมีการติดตามผล/ให้คำแนะนำ อย่างต่อเนื่อง	7 (5.3)	17 (13)	48 (36.6)	42 (32.1)	17 (13)	3.34 (1.036)	ปานกลาง
6. ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการจัดฝึกอบรม						3.25	ปานกลาง
						(1.072)	
6.1 ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้ทั่วถึง	10 (7.6)	19 (14.5)	44 (33.6)	45 (34.4)	13 (9.9)	3.24 (1.068)	ปานกลาง
6.2 ควรเพิ่มช่องทางการ ประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย	10 (7.6)	20 (15.3)	41 (31.3)	40 (30.5)	20 (15.3)	3.31 (1.136)	ปานกลาง
6.3 ควรเพิ่มความถี่ในการ ประชาสัมพันธ์	12 (9.2)	21 (16)	41 (31.3)	41 (31.3)	16 (12.2)	3.21 (1.137)	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.44	มาก
						(0.843)	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายจิรวิทย์ วงษ์จันทร์อุมา
วัน เดือน ปี เกิด	26 สิงหาคม พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	อักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2556
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

